

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
שמיני
כ"א – כ"ז אדר ב' תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה

של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של

רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה

ולזכות

רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

תוספות

תְּרֵי מִנּוֹ תְּלָתָא. שְׁנַיִם מִן הַשְּׁלֹשָׁה יְבוֹאוּ וְיִעִידוּ לוֹמַר שְׁלֹשָׁה הָיוּ: **אם** יֵשׁ שָׁם ב"ד. וְסָתַם ב"ד שְׁלֹשָׁה אֶלָּמְנָה אֵין כֹּחַ לְהַקְפִּיד מִמּוֹן זֶה אֵצֶל זֶה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה. גִּילּוּי מִילְּתָא. שֶׁיִּדְעוּ שֶׁחָלְקְתִי בְּשׁוּרָה. אֶלָּמְנָה. הַנִּזּוֹנוֹת מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים מוֹכֶרֶת לְמִזּוֹנוֹת: **שלא בב"ד.** וּבִלְבַד שֶׁיִּרְאוּ שְׁנַיִם שֶׁלֹּא הַמּוֹכֵר בְּזוֹל: **מתני' מְצָאָהּ בָּרֶפֶת.** בְּגְמָרָא מְפָרֵשׁ מֵאֵי אִיצְטְרִיךְ: הָיְתָה בְּבֵית הַקְּבָרוֹת. וְהוּא כֹּהֵן: **או** שֶׁאָמַר לוֹ אַל תַּחְזִיר. וְהוּא בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מוּתָּר לֵילֵךְ שָׁם: הָלַךְ וְיָשַׁב לוֹ. לְהַבְעִלִים: **אֲבָל לֹא לְטָעוֹן.** בְּגְמָרָא מְפָרֵשׁ: **גמ'** רֶפֶת שֶׁאֲמָרוּ. שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמִשְׁנָתֵנוּ עִסְקִינַן כְּשֶׁאֵינָהּ מְתֻעָה אֶת הַבְּהֵמָה שֶׁבְּתוֹכָהּ לְהִיוֹת בּוֹרַחַת וְיוֹצֵאת: וְאֵינָהּ מְשַׁתֶּרֶת. שֶׁאֵינָהּ נְעוּלָה וְאֵם בָּאת לָצֵאת יוֹצֵאת: **מעיל** לָעִיא. כְּדְאָמְרִינַן לְעֵיל (דף לא.) לְגִינָּתוֹ וּלְחוֹרְבָתוֹ מִנִּין: בְּרִישָׁא גְּרִסִינַן וְהוּא שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ לְתְחוּם בַּסִּפְּא גְּרִסִינַן וְהוּא שֶׁעוֹמֶדֶת חוּץ לְתְחוּם: **אני** ה'. אע"פ שֶׁאֲמַרְתִּי לְךָ יְרֵא אֶת אֲבִיךָ אֲנִי אֲדוֹן לְשַׁנּוֹתֵנִי וְאִם אֲמַר לְךָ אֲבִיךְ עֲבוֹר עַל דִּבְרֵי לְהַלֵּל שְׁבַּת אֵל תִּשְׁמַע לוֹ: **הוה** אַמִינָא צָרִיכָא. דְּאִי עֲשָׂה דְּכִיבּוּד וְדַחַי לֹא תַּעֲשֶׂה דְּלָא תּוֹכַל לְהִתְעַלֵּם: **אבידה** עֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה הִיא הַשֵּׁב תִּשִׁיבוּם לֹא תּוּכַל לְהִתְעַלֵּם: **הושֵׁב בבודם.** בְּגִזֵּרָה שָׁוָה כְּבֹד אֶת אָבִיךָ כְּבֹד אֶת ה' מֵהוֹנְךָ: **דילית** בית חפרין כית. אם לא יִטְעוֹן: **פריקה** אית בָּהּ חָפְרִין כִּית. שֶׁהַבְּהֵמָה נִשְׁבֶּרֶת תַּחַת מַשָּׂאָהּ: **לומר** לְךָ פְּרִיקָה בְּחִנָּם. אֲבָל טְעִינָה לֹא נִצְטַוִּיתָ אֶלָּא בְּשָׂכָר הִלְכָךְ אִי לֹא כָּתַב פְּרִיקָה וְאַתְיָא מִקְּ"ו מִטְּעִינָה הָוֵה אָמִינָא דִּיו לִבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת בְּנִדּוֹן מָה טְּעִינָה בְּשָׂכָר אַף פְּרִיקָה בְּשָׂכָר: **לא** מְסַיְּימִי קְרָא. לְמִשְׁמָעוּת טְעִינָה הִלְכָךְ אִי כָּתִיב חַד הָוֵה אָמִינָא פְּרִיקָה אַתָּא: **רובין** תְּחַת מַשָּׂאוֹ. מִשְׁמַע שֶׁצָּרִיךְ לְפָרוֹק: **דְּרִמוּ** אִינְהוּ וּטְעוֹנֵיהוּ בְּאוּרְחָא. אַף הַמַּשָּׂא מוּטָּל עַל הַקַּרְקַע שֶׁצָּרִיךְ לְטָעוֹן:

מדברי

תְּרֵי מִנּוֹ תְּלָתָא וְאִי נַמִּי תְּרֵי סָהֲדֵי דְּפַלְגָא בְּאַפֵּי בֵּי תְּלָתָא א"ל מָנָא לָךְ הָא א"ל דְּתָנֵן אִם יֵשׁ שָׁם ב"ד מְהֻגָּה בְּפָנֵיהֶם אֵין שָׁם ב"ד בְּפָנֵי מִי יְהֻגֶּה שֶׁלּוֹ קוֹדֶם א"ל מִי דָּמֵי הָתָם דְּמִפֵּיק מְמוֹנָא מֵהָאי וּמוֹתִיב לְהַאי בְּעִינַן ב"ד אֲבָל הָכָא דִּידֵיהּ שַׁקְלֵי גִּילּוּי מִילְּתָא בְּעָלְמָא הוּא בְּתְרֵי סַגֵּי לֵיהּ תְּרֵי דְּעַד דְּיָתֵן אַלְמָנָה מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד אָמַר רַב יוֹסֵף כְּגוֹן אֲנָא דְּאָמַר מִי אִיתְּמַר עָלָּהּ אָמַר רַב מְנִיוֹמִי אָמַר ר"נ אַלְמָנָה אֵינָהּ צְרִיכָה ב"ד שֶׁל מוּמְחִין אֲבָל צְרִיכָה בֵּית דִּין שֶׁל הֶדְיוֹטוֹת: **מתני'** מְצָאָהּ בָּרֶפֶת אֵין חַיָּיב בָּהּ בְּרֹה"ר חַיָּיב בָּהּ וְאִם הָיְתָה בְּבֵית הַקְּבָרוֹת לֹא יְמַמֵּא לָהּ אִם אָמַר לוֹ אֲבִיו הִיטְמֵא אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אַל תַּחֲזִיר לֹא יִשְׁמַע לוֹ פָּרַק וְטָעַן לוֹ אַל תַּחֲזִיר לֹא יִשְׁמַע לוֹ פָּרַק וְטָעַן פָּרַק וְטָעַן אֲפִילּוּ אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה פְּעָמִים חַיָּיב שֶׁנֶּאֱמַר עָזֹב תַּעֲזֹב הָלֹךְ וְיָשֹׁב לוֹ וְאָמַר הוֹאִיל וְעָלַיִךְ מְצָוֶה אִם רְצוֹנֵךְ לִפְרוֹק פְּרוֹק פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר עִמּוֹ אִם הָיָה זָקֵן אוֹ חוֹלֶה חַיָּיב מְצָוֶה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק אֲבָל לֹא לִטְעוֹן ר"ש אוֹמֵר אַף לִטְעוֹן רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר אִם הָיָה עָלָיו יֶתֶר עַל מַשָּׂאוֹ אֵין זָקוּק לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תַּחַת מַשָּׂאוֹ מַשָּׂאוֹ שֶׁיָּכוֹל לַעֲמוֹד בּוֹ: **גמ'** אָמַר רָבָא רֶפֶת שֶׁאָמְרוּ אֵינָהּ מַתְעָה וְאֵינָהּ מְשַׁתֶּרֶת אֵינָהּ מַתְעָה מִדְּקָתָנֵי אֵינוֹ חַיָּיב בָּהּ וְאֵינָהּ מְשַׁתֶּרֶת מִדְּאִיצְטְרִיךְ לְמִיתְנֵי אֵינוֹ חַיָּיב בָּהּ דְּאִי מְשַׁתֶּרֶת אֲפִילּוּ עוֹמֶדֶת מִשְׁתַּמְּרָא לֵיהּ מִמַּאי אֲמַר לוֹ אַל תַּחֲזִיר שֶׁלֹּא יִשְׁמַע לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ אֲנִי ה' כְּוֹתְבֵם חַיָּיבִין בִּכְבוֹדוֹ טָעֲמָא דִּכְתַב רַחְמָנָא אֶת שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמֹרוּ הָא לַאו הָכֵי הָוָה אָמֵינָא צְיִיתֵיהּ לֵיהּ וְאַמַּאי הַאי עֲשֵׂה וְהַאי לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה וְלֹא אָתֵי עֲשֵׂה וְדָחֵי אֶת לֹא תַּעֲשֶׂה וַעֲשֵׂה אִיצְטְרִיךְ ס"ד אֲמֵינָא הוֹאִיל וְהוּקַּשׁ כִּיבּוּד אָב וְאֵם לְכִבּוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כַּאן כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ וְנֶאֱמַר לְהַלָּן כַּבֵּד אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ הִלְכָךְ לְצֵיית לֵיהּ קָמַ"ל דְּלָא לִשְׁמַע לֵיהּ: מְצָוֶה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק אֲבָל לֹא לִטְעוֹן: מַאי אֲבָל לֹא לִטְעוֹן אִילֵימָא אֲבָל לֹא לִטְעוֹן כְּלָל מַאי שְׁנָא פְּרִיקָה דְּכְתִיב עָזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ טְעִינָה נַמִּי הָכְתִיב תָּקֵם תָּקִים עִמּוֹ אֶלָּא מְצָוֶה מִן הַתּוֹרָה לִפְרוֹק בְּחִנָּם וְלֹא לִטְעוֹן בְּחִנָּם אֶלָּא בְּשָׂכָר ר"ש אוֹמֵר אַף לִטְעוֹן בְּחִנָּם תְּנִינָא לְהָא דְּתַ"ר פְּרִיקָה בְּחִנָּם בְּשָׂכָר ר"ש אוֹמֵר זוֹ וְזוֹ בְּחִנָּם מַאי טַעְמַיְיהוּ דְּרַבָּנַן דְּאִי ס"ד כְּרַ"ש לְכְתּוֹב רַחְמָנָא טְעִינָה וְלֹא פְּרִיקָה וַאֲנָא אֲמִינָא וּמָה טְּעִינָה דִּילִית בַּהּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים וְלֵיכָא חֲפָרִין כִּית חַיָּיב פְּרִיקָה דְּאִית בַּהּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים וְחֲפָרִין כִּית לֹא כָּל שֶׁכֵּן אֶלָּא לְמַאי הִלְכְתָא כָּתְבִיהּ רַחְמָנָא לוֹמַר לְךָ פְּרִיקָה בְּחִנָּם טְעִינָה בְּשָׂכָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי טַעְמָא מְשׁוּם דְּלֵיכָא לְמִסְיַימִי קְרָאֵי וְרַבָּנַן אֲמַאי לֹא מְסַיְימִי קְרָאֵי הָכָא כְּתִיב רוֹבֵץ תַּחַת מַשָּׂאוֹ הָתָם כְּתִיב נוֹפְלִין בַּדֶּרֶךְ דְּרִמוּ אִינְהוּ וּטְעוֹנֵיהוּ בְּאוּרְחָא מַשְׁמַע וְרַבִּי שִׁמְעוֹן נוֹפְלִין בַּדֶּרֶךְ אִינְהוּ וּטְעוֹנֵיהוּ עֲלוֹיְיהוּ מַשְׁמַע אֲמַר רָבָא

מדברי

אַלְמָנָה מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד. וְא"ת הָתָם מִשּׁוּם חִינָּא אוֹ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא תִּתְבַּזֶּה בִּפְנֵי ב"ד כִּדְמְפָרֵשׁ בְּאֶלְמָנָה נִיזוֹנֶת (כתובות דף עז. ושם) וְי"ל דְּס"ל כְּיָנִן דְּאֶלְמָנָה מוֹכֶרֶת אע"ג דְּאִינָהּ שְׁלָהּ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד מִשּׁוּם חִינָּא ה"נ שׁוֹתֵף יְשׁוֹל אֶת שֶׁלּוֹ שֶׁלֹּא בִּפְנֵי ב"ד אע"ג דְּלֵיכָא טַעַם דְּחִינָּא: **בית** דִּין שֶׁל הֶדְיוֹטוֹת. וְא"ת וְהָאָמְרִינַן הָתָם (דף צח. ושם) אֶלְמָנָה שֶׁשָּׁמְטָה לְעַצְמָהּ לֹא עֲשָׂתָה וְלֹא כְּלוּם דְּאָמְרִינַן לָהּ מֵאן שָׁם לָךְ הֲלֹא מְכָרָהּ ע"פ ב"ד דְּדִיוֹטוֹת וְי"ל כְּיָנִן שֶׁלּוֹקַחַת לְעַצְמָהּ נִרְאֵה לְעוֹלָם שֶׁמְּעַכְּבָת מִנְּכָסֵי יְתוֹמִים בְּיָדָהּ אע"פ שֶׁיֵּשׁ ב"ד הֶדְיוֹטוֹת כְּיָנִן דְּלֵיכָא מוֹמְחִין אֲבָל כְּשֶׁמּוֹכֶרֶת לְאֲחֵרִים אֵין נִרְאֶה שֶׁמְּעַכֶּבֶת מִשֶּׁלָּהֶם שֶׁהֲרֵי לֹא עִכְּבָה כְּלוּם וְא"ת וּמ"ש דְּאֶלְמָנָה מוֹכֶרֶת לְאֲחֵרִים שלא בב"ד וּבב"ד יְכוֹלָה לְעַכֵּב אֲפִי' לְעַצְמָהּ מִדְּאָמְרִינַן הָתָם דְּא"ל מֵאן שָׁם לָךְ מִשְּׁמַע דִּבְב"ד יְכוֹלָה לְשׁוֹן וּלְקַמָּן בְּפֶרֶק הַמַּפְקִיד (דף לח.) תָּנֵן הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ וְהִרְקִיבוּ כו' עוֹשֶׂה לָהֶם תַּקָּנָה וּמוֹכְרָן בְּב"ד וּכְשֶׁהוּא מוֹכְרָן מוֹכְרָן לְאֲחֵרִים וְאֵין מוֹכְרָן לְעַצְמוֹ מוֹכְרָן כְּיוֹצֵא בּוֹ גַּבֵּי צְדָקָה פּוֹרְטִין לַאֲחֵרִים וְאֵין פּוֹרְטִין לְעַצְמָם דְּאִפְּילּוּ בְּב"ד מוֹכְרִין לַאֲחֵרִים וְאֵין מוֹכְרִין לְעַצְמָם וְשֶׁלֹּא בְּב"ד אֵין מוֹכְרִין אֲפִילּוּ לַאֲחֵרִים וְלֵיכָא לְמִימַר הָא דְּאָמַר וּמוֹכְרִים לְאֲחֵרִים בְּב"ד הֵיינוּ בְּרֵשׁוּת ב"ד אֲבָל אִי יְדִיעַ בְּב"ד הַשְׁתָּא יָכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ דְּבִירוּשְׁלְמִי מַסִּיק עַל הָהוּא מַעֲשֶׂה דְּרַבִּי יוֹחָנָן חֲקוֹקְאָה דְּמֵיירֵי פ"ק דְּפֵאָה (דף יג. ושם) א"ל לָךְ וּמוֹכְרָם בְּב"ד אֶלָּמָא אע"פ שֶׁנָּתַן לוֹ רְשׁוּת הָיָה צָרִיךְ לְמוֹכְרָם בְּב"ד וְי"ל דְּמוֹכֶרֶת שלא בְּב"ד מִשּׁוּם חִינָּא וְגַבֵּי כְּסֻתָּה דְּיִתְמֵי נַמִּי דְּיָכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ דְּהֵיכִי דְּוָקָא בְּדַיְעֵבַד דְּמִשּׁוּם חֶשֶׁד לֹא מְהַדְּרִינַן עוּבְדָּא א"נ דְּגַבֵּי יְתוֹמִי ב"ד עִכְּבָם הֵם מִפְּקִידִין הִלְכָךְ יָכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ עַל פִּיהֶם אֲבָל פִּקָּדוֹן שֶׁל אֲחֵרִים אֵינוּ יָכוֹל לְעַכֵּב לְעַצְמוֹ עַל פִּי ב"ד: **כַּבֵּד** אֶת ה' מֵהוֹנֶךָ. הָא דִּנְקֵט קְרָא דְּדִבְרֵי קַבָּלָה וְלֹא נָקֵט קְרָא דְּאִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְכִתִיב אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא מִשּׁוּם דְּנִיתְּנָה לֵיהּ לְאַתְוויֵי קְרָא דְּכִבּוּדוּ:

מדברי

מְדַבְּרֵי שְׁנֵיהֶם גִּלְמַד צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא. וא"ת א"כ אַמַּאי עוֹקְרִים עַל הַמְּקִלִּים וְלֹא מְדַבְּרֵי הָאֻמָּנִין (ע"ז דף יא.) וי"ל מְשׁוּם דִּכְבוֹד הָאוּמָּנְקִלוֹס שֶׁרַף עַל ר"ג ע' מָנֶת צוּרִי פ"ק דע"ז (שם) וְעוֹד דְּבִיוָן דִּכְתִיב אֶת סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר קַל לִדְחוֹת מִפְּנֵי הַמְּקֻלָּה:

מִדְּבְרֵי שְׁנֵיהֶם גִּלְמַד צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא. וַאֲפִילּוּ ר"ש לֹא קָאָמַר. דְּאִצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב פְּרִיקָה: אֶלָּא מְשׁוּם דְּלֹא מְסַיְּימִי קְרָאֵי. לְעִנְיָנָה: לָאו מְשׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים. וְהָכִי קָאָמַר. מִי לֹא עַסְקִינַן. וכי אֵין הַמִּקְרָא מִדַּבֵּר אַף בְּהוֹלֵךְ לְסַחוֹרָה דְּאִדְּהָכִי בְּטֵיל מְשׁוּקְיָה: תַּדַּע. דִּלְרַבָּנָן דְּפָלִיגִי עֲלֵיהּ דְּר"ש וּלְר"ש צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא: מִכְּלַל דְּת"ק. דְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי רַבָּנָן וְר"ש: וְקוֹץ לוֹ. וְאַמַּאי קוֹץ לוֹ אִי מְשׁוּם מִצְוַת עֲשֵׂה תַּעֲזֹב הָא כְּתִיב מְשָׁאוֹ הֶרְאוּי לוֹ אֶלָּא מְשׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים: לֹא דְּרַשִׁינַן מְשָׁאוֹ. לְמְשָׁא הֶרְאוּי לוֹ דְּמִשְׁאוֹ בְּלֹ מְשָׂא שֶׁעָלָיו מִשְׁמַע: וְתַדַּע. דְּהָכִי הוּא כְּדִדְהָיְינָא לָךְ דְּצַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים לָאו דְּאוֹרַיְיתָא: עֲבִיד נָבִיה. מְשׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים וְעַל כּוֹרְחוֹ יְטוֹל שָׂכָר: לֵימָא מַתְנִיתִין לֵיהּ. לְרַבָּא דְּאָמַר לְעֵיל צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא: מְסַפֵּק בָּהּ. לְפָרוֹק מְשָׁאָהּ: אִי אָמְרַתְּ לָאו דְּאוֹרַיְיתָא. וְטַעְמָא מְשׁוּם אֲבִידָה הוּא מִשְׁ"ה אֵין זְקוּק לָהּ שֶׁיְּבוֹל לְהִשְׁתַּמֵּט וְלוֹמַר דָּבר אִיסּוּר הוּא לָנוּ: ה"ק וּלְהַטְעִינָהּ. וּלְעוֹלָם דְּאוֹרַיְיתָא וְרִישָׁא חָנָא מְטַפֵּל בָּהּ בֵּין בִּפְרִיקָה בֵּין בְּטְעִינָה פְּרִיקָה מְשׁוּם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים וּטְעִינָה מְשׁוּם אֲבִידָה וּלְהַטְעִינָהּ יֵשׁ אִסּוּר דִּלְאו עֲצַרָא אִיכָּא וְלָאו אֲבִידָה אִיכָּא אֵין זְקוּק לָהּ: תֶּחֱם בְּמַעֲנָיָה. לְקַמְּיהּ פָּרִיךְ הָא בִּפְרִיקָה כְּתִיב: מְשׁוּם צַעֲרָא דְּיִשְׂרָאֵל. שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתּוֹת שָׁם: בְּחָפֵר עוֹבֵר כּוֹכָבִים. וְאֵין בַּעַל הַמַּשָּׂא שָׁם וְעַל הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לִטְעוֹן: מֵאי פַּסְקָתָ. וכי פַּסְקָתָ הַדְּבָר כֵּן דְּכָל בְּהֵמַת יִשְׂרָאֵל הֲוֵי חֲמַר עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְכָל בְּהֵמַת יִשְׂרָאֵל הֲוֵי חֲמַר יִשְׂרָאֵל: שׁוֹנֵא שֶׁאֲמָרוּ. קס"ד שׁוֹנֵא אֲשׁוֹנֵא דְּקָרָא קָאֵי מִשְׁתַּעְיָא בְּפְרִיקָה כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שׂוֹנַאֲךָ רוֹבֵץ וְגוֹמֵר: אֲשׁוֹנֵא דְּמַתְנִיתִין קָאֵי. אַדְּרַב מַתְנִיתָא דְּלִטְעוֹן דְּשׁוֹנֵא הוּא:

מִדְּבְרֵי שְׁנֵיהֶם גִּלְמַד צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא
וַאֲפִי' ר"ש לֹא קָאָמַר אֶלָּא מְשׁוּם דְּלֹא מְסַיְּימִי קְרָאֵי
אֲבָל מְסַיְּימִי קְרָאֵי דְּרִשִׁי' ק"ו מְשׁוּם מַאי לָאו מְשׁוּם
צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּרַשִׁינַן דִּלְמָא מְשׁוּם דְּאִיכָּא חְפָרוֹן
כִּים וְה"ק וּמַה טַּעֲנָה גְּלִיָּית בָּהּ חְפָרוֹן כִּים חַיָּב
פְּרִיקָה דְּאִית בָּהּ חְפָרוֹן כִּים לֹא כ"ש וְטַעֲנָה אֵין
בָּהּ חְפָרוֹן כִּים מִי לֹא עַסְקִינַן דְּאִדְּהָכִי וְהָכִי בְּטֵיל
מְשׁוּקְיָה אִי נַמִי אָתוּ נְגָבֵי וְשַׁקְלֵי כָּל מַה דְּאִיכָּא
בַּהֲדֵיהּ תַּדַּע דְּצַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא דְּקָתָנֵי
סֵיפָא ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר אִם הָיָה עָלָיו יֶתֶר [עַל]
מַשָּׂאוֹ אֵין זְקוּק לוֹ שֶׁנֶּאֱמַר תַּחַת מַשָּׂאוֹ מַשָּׂאוֹ
שֶׁיְּכוֹל לַעֲמוֹד בּוֹ לָאו מִכְּלַל דְּת"ק סָבַר זְקוּק לוֹ
מַאי טַעְמָא לָאו מְשׁוּם דְּצַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא
דִּלְמָא בְּתַחַת מַשָּׂאוֹ פְּלִיגִי דְּרַבִּי יוֹסֵי סָבַר דְּרִשִׁינַן
תַּחַת מַשָּׂאוֹ מַשָּׂאוֹ שֶׁיְּכוֹל לַעֲמוֹד בּוֹ וְרַבָּנַן סְבָרֵי
לֹא דְּרִשִׁינַן תַּחַת מַשָּׂאוֹ תַּדַּע דְּצַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים
לָאו דְּאוֹרַיְיתָא דְּקָתָנֵי רֵישָׁא לְהָלָּךְ וְיָשַׁב לוֹ וְאָמַר
לוֹ הוֹאִיל וְעָלֶיךָ מִצְוָה לְפָרוֹק פְּרוֹק פָּטוּר שֶׁנֶּאֱמַר
עִמּוֹ וְאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא
מַה לִּי אִיתְיהּ לְמֵירַח בַּהֲדֵיהּ וּמַה לִּי כִּי לֵיתֵיהּ
לְמֵירַח בַּהֲדֵיהּ לְעוֹלָם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא
מִי סְבָרַת פָּטוּר פָּטוּר לְגַמְרֵי וְדִלְמָא פָּטוּר בְּחִנָּם
וְחַיָּב בְּשָׂכָר וְה"ק רַחֲמָנָא כִּי אִיתְיהּ לְמֵירַח בַּהֲדֵיהּ
עֲבַד נָבִיה בְּחִנָּם וְכִי לֵיתֵיהּ לְמֵירַח בַּהֲדֵיהּ עֲבַד נָבִיה בְּשָׂכָר וּלְעוֹלָם צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים
דְּאוֹרַיְיתָא (סימ"ן בהמ"ת בהמ"ת אוה"ב שונ"א רבצ"ן) לֵימָא מְסַיְּיעֵי לֵיהּ בְּהֶמַת עוֹבֵד
כּוֹכָבִים מְטַפֵּל בָּהּ כְּבְהֶמַת יִשְׂרָאֵל אִי אְמַרְתְּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא מְשׁוּם
הָכֵי מְטַפֵּל בָּהּ כְּבְהֶמַת יִשְׂרָאֵל אֶלָּא אִי אְמַרְתְּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים לָאו דְּאוֹרַיְיתָא אַמַּאי
מְטַפֵּל בָּהּ כְּבְהֶמַת יִשְׂרָאֵל הָתָם מְשׁוּם אֵיבָה הָכֵי נַמִי מִסְתַּבְּרָא דְּקָתָנֵי אִם הָיְתָה
טְעוּנָה יַיִן אָסוּר אֵין זָקוּק לָהּ אִי אְמַרְתְּ בְּשִׂלְמָא לָאו דְּאוֹרַיְיתָא מְשׁוּם הָכֵי אֵין זָקוּק
לָהּ אֶלָּא אִי אְמַרְתְּ דְּאוֹרַיְיתָא אַמַּאי אֵין זָקוּק לָהּ ה"ק וּלְהַטְעִינָהּ יַיִן אָסוּר אֵין זָקוּק
לָהּ תָּא שְׁמַע בְּהֶמַת עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמַשָּׂאוֹ יִשְׂרָאֵל וְחַדְלָתָ וְאִי אְמַרְתְּ צַעַר בַּעֲלֵי
חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא אַמַּאי אִי הָכִי אֵימָא סֵיפָא בְּהֶמַת יִשְׂרָאֵל וּמַשָּׂאוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים עָזוֹב תַּעֲזוֹב
וְאִי בְּטְעִינָה אַמַּאי עָזוֹב תַּעֲזוֹב מִשּׁוּם צַעֲרָא דְּיִשְׂרָאֵל אִי הָכִי אֲפִילּוּ רִישָׁא נַמִי רִישָׁא
בְּחָמֹר עוֹבֵד כּוֹכָבִים סֵיפָא בְּחָמֹר יִשְׂרָאֵל מַאי פַּסְקָת מֵהָתָם דִּמְלֹא אִינִישׁ בָּתַר חֲמָרֵיהּ
אֲוִיל וְהָא וְחַדְלָתָ וְעָזוֹב תַּעֲזוֹב בִּפְרִיקָה הוּא דִּכְתִיבִי א"ל הָא מַנִּי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי
הִיא דְּאָמַר צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים לָאו דְּאוֹרַיְיתָא ת"ש שׁוֹר אוֹהֵב לִפְרוֹק וְשׂוֹנֵא לִטְעוֹן מִצְוָה
בְּשׂוֹנֵא פְּרֵי לְכוֹף אֶת יִצְרוֹ וְאִי סַלְקָא דַּעְתָּךְ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים דְּאוֹרַיְיתָא הָא עָדִיף לֵיהּ
אפ"ה כְּדֵי לְכוֹף אֶת יִצְרוֹ עָדִיף ת"ש שׁוֹנֵא שֶׁאָמְרוּ שׂוֹנֵא יִשְׂרָאֵל וְלֹא שׂוֹנֵא עוֹבֵד כּוֹכָבִים אִי אְמַרְתְּ צַעַר בַּעֲלֵי חַיִּים
דְּאוֹרַיְיתָא מַה לִּי שׂוֹנֵא יִשְׂרָאֵל וּמַה לִּי שׂוֹנֵא עוֹבֵד כּוֹכָבִים מִי סְבָרַת אַשּׁוֹנֵא דִּקְרָא קָאֵי אַשּׁוֹנֵא דְּמַתְנִיתִין קָאֵי הָא שְׁמַע

רובץ
רובץ

תוספות

רש"י

רובין. מקרה הוא לו שרובין תחת משאו בפעם הזאת: ולא מפרק. הרגיל בכך: ולא רבצן. הרגיל בכך: והוא צריך טעינה ולקמן פריך הכתיב הקם תקים: יכול מריחוק. והטיל עליו שילוח שם: גמ' מנא הני מילי. דשלו קודם: לא יהיה בך אבין. הזהר מן ענינות: כל המקיים בעצמו בך. אף על פי שלא השלו עליו הכתוב יש לאדם ליבנם לפנים משורת הדין ולא לדקדק שלפי קודם אם לא בהפסד מוכיח ואם תמיד מדקדק פורק מעליו עול ג"ח וצדקה וסוף שיצטרך לברירות: שלמדו חכמה. סברת טעמי המשנה ולהבין שלא יהו סותרות זו את זו וטעמי איסור והיתר והחזיר והפסוד והוא נקרא גמרא: מקרא. תורה נביאים וכתובים: משנה. כמו שהן שנויות ואין טעמן מפורש בהן: כל שרוב חכמתו היינו. אם מקרא אם משנה אם גמרא: האיר עיניו. שתודיעו טעם משנה אחת שלא יכול להבין: ויסברן ויוקמא ליסדרן. בסדר סתרות (כלים פ"ג משנה ב ופכ"ה משנה ג) היא שנויה ולא הייתי יודע מה בכלי הוא ולמדני שהוא בף גדולה שמסלקין בו זוהם הקדירה והקלחת לצדדין: קרע מאניה. קרע שאין מתאחה כדין תלמיד על חבר: אחד יורד לאמת השחי. משנה היא במסכת תמיד (פרק ו משנה ו) אצל הנבנסים לחדר פתחי החיכל בקרן מזרחית צפונית של אולם החיכל כדתנן התם שני פשפשים היה לו לשער מזבח הפנימי כו' ושני מפתחות בידו אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון אחד מן המפתחות הללו פותח פשפש הצפוני שאצל פתח החיכל בקרן מזרחית צפונית של אולם החיכל כדתנן התם שני פשפשים היה לו לשער הגדול אחד לצפון החיכל והאולם ואחד לדרומו ואותו שבדרום לא נכנס בו אדם מעולם כדמפרש התם ואותו פשפש שבצפון והוא לפתח שבזוית האולם שאצל חמש אמות של כותל החיכל שבצפון פתח החיכל ודלת סובבת בו ואותו מפתח של אותו הפתח יורד לאמת השחי. פשפשים פתחים קטנים במין כיפות קטנות ארבו כעובי רוחב הבותל ודלת סובבת בו פושטי"ר בלעז אחד יורד לאמת השחי הבא לפתוח בו שחרית (פשפש שבזוית האולם) עומד מבחוץ בתוך האולם ומכניס ידו בחור שבבותל עד בית שחיו ופותח: ואחד פותח כיון. לאחד שנכנס בזה ובא לו לתא אשר על פני אחת עשרה אמה של אולם ונקצת מן החיכל ופותח במפתח שני דלת אחד שמן התא להיכל ומהר בלא טורח כשאר פתחים ונכנס להיכל לפתוח דלתות החיכל: כיון. כמו (פסחים דף לז.) יעשנה בדפוס ויקבענה כיון מהר בלא טורח והאי שער הגדול הוא פתח החיכל שבין אולם להיכל: עומדין זה מפני זה. כדתן תלמיד לרב לפי שהיו ישובין תמיד בבית המדרש יחד ומקשין ומפרקין וכולם למדים זה מזה: לרבו מובחק. שרוב חכמתו ממנו ב כר"י: יצריך לו רבו. ששמע שמועות שיש בידו מפי אחרים: מאי. כלומר קודם לאביו לענין אבדה: יתקן רבו שלמדו חכמה. סתמה כר' מאיר: רוב חכמתו. אם מקרא מקרא אם משנה משנה: מדה. היא קצה: ואינה מדה. שהמשנתם וגמרא יפים ממנה מפני שתלוין בגירסא ומשתכחים שבימיהם לא היה גמרא בבתם וגם לא היה ניתן לכתוב אלא לפי שנתמעטו הלבבות התחילו דורות (אחרונים) לכתבו: נמרא. בבר פירשתי למעלה לתת לב להבין סתימות טעמי המשנה מה הם וכששתים סותרות זו את זו יבין לתרץ שיהיו שתיהן קיימות או לדעת דברי המתנאים החלוקים בדבר ונימא הא מני פלוגי חכם הוא:

בימי

רובין ולא רבצן ולא עומד תחת משאו ולא מפורק תחת משאו משאו שיכול לעמוד בו ואי אמרת צער בעלי חיים דאורייתא מה לי רובין ומה לי רבצן ומה לי עומד הא מני ר' יוסי הגלילי היא דאמר צער בעלי חיים דרבנן ה"נ מסתברא דקתני תחת משאו משאו שיכול לעמוד בו מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא רבי יוסי הגלילי ש"מ ומי מצית מוקמת לה כרבי יוסי הגלילי והא קתני סיפא תחת משאו ולא מפורק מאי לא מפורק אילימא לא מפורק בלל הא כתיב הקם תקים עמו אלא פשיטא לא מפורק בחנם אלא בשכר מאן שמעת ליה דאית ליה האי סברא רבנן לעולם ר' יוסי הגלילי היא ובטעינה סבר לה כרבנן ת"ר כי תראה יכול אפי' מרחוק ת"ל כי תפגע אי כי תפגע יכול פגיעה ממש ת"ל כי תראה ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה שיעורו חמשים אחד משבע ומחצה במיל ויש הוא רים תנא ומדדה עמו עד פרקח אמר רבה בר בר חנה ונושל שכר: **מתני'** אבדת אבידת אבדת ואבדת אבידת קודמת אבדתו ואבדת רבו קודמת אבדת רבו ואבדת אביו ואמו קודמת שאביו חביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא ואם אביו חכם של אביו קודמת היה אביו ורבו נושאין משאו מניח את של רבו ואחר כך מניח את של אביו היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו ואם אביו חכם פודה את אביו ואחר"כ פודה את רבו: **גמ'** מנא הני מילי אמר רב אמר קרא אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם ואמר רב יהודה אמר רב כל המקיים בעצמו כך סוף בא לידי כך: היה אביו ורבו נושאין משאו וכו': תנו רבנן רבו שאמרו רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא ומשנה דברי ר"מ רבי יהודה אומר כל שרוב חכמתו היימנו רבי יוסי אומר אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זה הוא רבו אמר רבא גנון רב סחורה דאמבר זוהמא ליסטרין שמואל קרע מאניה עליה ההוא מרבנן דאמבריה אחד יורד לאמת השחי ואחד פותח כיון אמר עולא תלמידי חכמים שבבבל עומדין זה מפני זה וקורעין זה על זה ולעגנן אבדה במקום אביו אינן חוזרין אלא לרבו מובחק קבעי מיניה רב חסדא מרב הונא תלמיד וצריך לו רבו מאי אמר ליה חסדא חסדא לא צריכנא לך אזל צריכא לי עד ארבעין שנין איקפדי אהדדי ולא עיילי לבבי הדדי יתיב רב חסדא ארבעין תעניתא משום דחלש דעתיה דרב הונא יתיב רב הונא ארבעין תעניתא משום דחלש דעתיה לרב חסדא איתמר רב יצחק בר יוסף אמר ר' יוחנן הלכה כרבי יהודה רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת הלכה כרבי יוסי ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה בסתם משנה ותנן רבו שלמדו חכמה מאי חכמה רוב חכמה ת"ר העוסקין במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטלין עליה שכר וגמרא אין לך מדה גדולה מזו ולעולם יהי רץ למשנה יותר מן גמרא הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם יהי רץ למשנה יותר מן הגמרא אמר רבי יוחנן

בימי

מה לי רבצן. אית דגרסי רוסו דשבע ומחצה רוסו עולה אלפים חדוי שיעור מיל בדמוכח בפרק שני שיעידי (יומא דף סז.) גבי סוכות דשעיר המשתלח: **אבדתו** קודמת. וא"ת אבדתו ואבדת רבו וכבוד אביו איזהו קודם אי אבדתו הלא כבוד אביו עדיף למאן דאמר בפ"ק דקדושין (דף לב. ושם) משל בן ואם כבוד אביו הלא אבדת רבו קודמת בדאמר לעיל אני ה' ויש לומר אבדתו קודמת דהיכא דאביו נמצא מגוף הבהמה חייב לכבדו? בגון שחוט לי בהמתך אבל הניחה ליאבד ותביא לי לאבול שגם לאב קשה האבדה אלא שרוצה לאבול:

ומקרעין זה על זה. אף על פי שאינו יודע יותר לפי שלומדין זה מזה ואם תאמר דאמרינן בפרק האורג (שבת דף קה: ושם) חייב לקרוע על אדם כשר אפילו לא היה בשעת יציאת נשמה ויש לומר דהכא מיירי בקרע שאינו מתאחה בדין תלמיד על רבו וכן פירש רש"י:

אחיכם

אֲחֵיכֶם אלו בַּעֲלֵי מקרא. שאינם יודעים דינים והוראות כי אם על פי בַּעֲלֵי גמרא שונאיכם אלו בַּעֲלֵי משנה שֶׁמַּבְזִירִים לִידֵי גמרא ואינם יודעים בידור הדבר מנדיכם אלו ע"ה ששונאים ת"ח ושמא תאמר אבד סברן ת"ל ונראה בשמחתכם ישראל ישמחו ועובדי כוכבים יבושו:

הַדָּרָן עָלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. אית דלא גרסי או שאבדו משום דבאבידה ליכא בפל ויש לישב שכך טוען הנפקד ואחר כך נמצא הנגנב אי נמי אנו יודעים שנגנבו מתוך ביתו אך אין אנו יודעים אם פשע או שאנסו שאנו יודעין שבאבד ממנו אך לא יודעין אם על ידי גניבה או על ידי דבר אחר:

גנבו. ה"ה אם אמר פשעתי שהכפל שלו בדאמר בגמרא מגו דאי בעי פטר נפשיה בגניבה אלא אורחא דמילתא נקט גנבו שהוא רגילות לטעון דבר שהוא פטור אע"פ שהוא רוצה לשלם ויש"ן פי' דמתני' נמי ה"פ דהנפקד אומר שנגנבו בפשיעה ולא רצה לישבע היינו ולא רצה לישבע לשקר:

כנון פירוש דקל דעבידי דאתו. וא"ת והכא אפילו אי עבידי דאתו היאך יקנה הכפל במעות ששילם והלא מעות אינן קונות אלא למיקם עליה כמי שפרע ועוד מאי קפריך בסמוך מי יימר דמינגבא והלא בששילם בבר נגנבה והול"ל מי יימר דנגנבה פירוש שנאבד ונגנבה נאבדה ויש לומר דהמפקיד סבר דבשעת משיכה הקנה לו הפרה לקנות הכפל בשיבא ואע"ג דבפרק מי שמת (ב"ב דף קמז:) אמרי' דבדקל לפירות אפילו רבנן מודו דקני היינו משום דעבידי דאתו אבל הכא דלא עבידי דאתא אפילו לר' מאיר לא קני וקשה דבפ' השולח (גיטין מב: ושם) מציעא לן בעבד שמכרו רבו לקנם ויגיע משום אפילו לר' מאיר לא יועיל משום דלא עבידי דאתי דמגנח או דילמא אפילו לרבנן יועיל משום דהא קאי עבדא והוי בדקל לפירותיו והכא פשיטא ליה דלא מהני פרה לכפילא ואפילו לר"מ ור"ל דשמא יהתם שכיחי טפי מהכא אי נמי הכא פריך אם תימצי לומר בעבד שמכרו רבו לקנם דלא מהני לר"מ ומשני נעשה כאומר לו לכשתגנב תשלמני דדי פרתי קנויה לך מעכשיו שגוף הפרה מכר לו דהשתא הכפל שלו ממילא:

דלמא

1 בימי רבי נשנית משנה זו שבקו כויא עלמא
2 מתניתין ואזלו בתר גמרא הדר דרש להו ולעולם
3 הני רץ למשנה יותר מן הנמרא מאי דרוש כדדריש
4 רבי יהודה ברבי אלעאי מאי דכתיב הגד לעמי
5 פשעם ולבית יעקב חטאתם הגד לעמי פשעם אלו
6 תלמידי חכמים שעוסקות בהם בדינות ולבית
7 יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שעוסקות בהלכות
8 בשגגות והיינו דתנן ר' יהודה אומר הרי זה
9 בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון דרש ר' יהודה
10 בר' אלעאי מאי דכתיב שמעו זאת הכהנים והטו
11 אל דברו אלו תלמידי חכמים [אמרו] אחיכם אלו
12 בעלי מקרא שונאיכם אלו בעלי משנה מנדיכם
13 אלו עמי הארץ שפא תאמר פסק סברם ובטל
14 סיפיה ת"ל ונראה בשמחתכם שפא תאמר ישראל
15 יבושו תלמוד לומר והם יבושו עובדי כוכבים יבושו
16 וישראל ישמחו:

הַדָּרָן עָלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

17 **המפקיד** אצל חבירו בהמה או כלים ונגנבו או
18 שאבדו שילם ולא רצה לישבע שהרי אמרו שומר
19 חנם נשבע ויוצא נמצא הנגנב משלם תשלומי כפל
20 טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי
21 משלם למי שהפקדון אצלו נשבע ולא רצה לשלם
22 נמצא הנגנב משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם
23 תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפקדון:
24 **גמ'** למה ליה למתני בהמה ולמה ליה למתני
25 כלים צריכי דאי תנא בהמה הוה אמינא בהמה
26 הוא דמקני ליה כפילא משום דנפיש טירחה לעיולה
27 דאפוקה אבל כלים דלא נפיש טירחייהו אימא לא
28 מקני ליה כפילא ואי תנא כלים הוה אמינא כלים
29 הוא דקמקני ליה כפילא משום דלא נפיש בפעיוהו
30 אבל בהמה דכי טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' אימא לא מקני ליה כפילא צריכא
31 מתקוף לה רמי בר חמא והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו לר'מ
32 דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ בגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הכא

מי

הַדָּרָן עָלָךְ אֵלּוּ מְצִיאוֹת

הַמַּפְקִיד. ולא רצה לישבע. שבועת שומרים שלא פשע בה ושלא שלח יד שהיה יכול ליפטר בשבועה זו שהרי אמרו כו': למי שהפקדון אצלו. דכיון דשילם קנה כל תשלומיה ובגמרא מפרש טעמא: **גמ'** למה ליה כפילא. הבעלים מקנין לשומר בפל העתיד לחשתלם דאמר לקמן נשבעה שמסרה לו לשומר על מנת כן מסרה שאם הנגנב ירצה וישלם יהא הכפל שלו: **אימר לא** מקנה ליה כפילא. לא מסרה לו מתחילה על מנת כן: **דילא נפיש בפעיוהו.** שאין באין לידי ארבעה וחמשה שאינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד: **מתקוף** לה רמי בר'. אע"ג דאמתניתין קא מתמה: **והא אין אדם** מקנה דבר שלא בא לעולם. והיאך הקנו לו בעלים בפל זה שעדיין לא נתחייב בו גנב: **ואפילו לר' מאיר דאמר.** בפ"ג דקדושין (דף סג.) הרי את מקודשת לי על מנת שאתגייר אינה מגורת מינה מכור פירות דקל לחבירו עד שלא באו לעולם דאפילו בה רב הונא ורב נחמן לקמן באידוזא נשך (דף סו:): **דעבידי דאתו.**

גרסינן:

מי יימר דמגנבא ואם תימצי לומר דמגנבא מי יימר דמשתכח גנב ואי משתכח גנב מי יימר דמשלם דלמא מודי ומפטר אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו מתקיף לה ר' זירא אי הכי אפי' גיזותיה וולדותיה נמי אלמה תניא חוץ מגיזותיה וולדותיה אלא אמר ר' זירא נעשה כאומר לו חוץ מגיזותיה וולדותיה ומאי פסקא סתמא דמלתא שבחא דאתא מעלמא עביד איניש דמקני שבחא דמגופה לא עביד איניש דמקני איכא דאמרי אמר רבא נעשה כאומר לו לכשתגנב ותרצה ותשלמני סמוך לגניבתה קנויה לך מאי בינייהו איכא בינייהו קושיא דרבי זירא אי נמי דקיימא באגם: שילם ולא רצה לישבע [וכו']: א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן לא שילם ממש אלא כיון שאמר הריני משלם אע"פ שלא שילם תנן שילם ולא רצה לישבע שילם אין לא שילם לא אימא סיפא נשבע ולא רצה לשלם טעמא דלא רצה הא רצה אע"פ שלא שילם אלא מהא ליכא למשמע מינה תניא כוותיה דר' יוחנן השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר אמר רב פפא שומר חנם כיון שאמר פשעתי מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בגניבה שומר שכר כיון שאמר נגנבה מקנה ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה בשבורה ומתה שואל שאומר הריני משלם לא מקני ליה כפילא במאי הוה ליה למפטר נפשיה במתה מחמת מלאכה מתה מחמת מלאכה לא שכיח איכא דאמרי אמר רב פפא שואל נמי כיון שאמר הריני משלם מקני ליה כפילא דאי בעי פטר נפשיה במתה מחמת מלאכה אמר ליה רב זביד הכי אמר אביי שואל עד שישלם מאי טעמא הואיל וכל הנאה שלו בדיבורא לא מקני ליה כפילא תניא כוותיה דרב זביד השואל פרה מחבירו ונגנבה וקידם השואל ושילם ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשואל ללישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא ללישנא בתרא לימא תיהוי תיובתיה אמר לך רב פפא מי אלימא ממתניתין דקתני שילם ואוקימנא באמר הכא נמי באמר מי דמי התם לא קתני קידם הכא קתני קידם מאי קידם ואמר הא מדקתני גבי שוכר ואמר וגבי שואל קידם ש"מ דווקא קתני מידי גבי הדדי תניא שיילינהו לתנאי דבי רבי חייא ודבי ר' אושעיא ואמרי גבי הדדי תניין פשיטא אמר איני משלם וחזר ואמר הריני משלם הא קאמר הריני משלם אלא אמר הריני משלם

וחזר

רש"י

דלמא מודה ומפטר. פי' דלמא ימהר להודות קודם שיבאו עדים והיינו כרב דאמר מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור ואע"ג דממתני' דמרובה (ב"ק דף עה:) דייקי' דלא כרב על פי עצמו דומיא דעל פי עד אחד לפי מסקנא דהתם דאמר מסתברא מלתיה דרב בשחייב עצמו בקרן אבל היכא דפטר עצמו מכלום לא אמר לא מפקא מדרב וכן הלכה ולא כשמואל דמחייב דר' יוחנן סבר נמי התם דפטור ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן כדאמר פ' מי שהוציאוהו (עירובין דף מז:):

אי נמי דקיימא באגם. תימה דנימא נעשה כאמר לו לכשתגנב ותשלמני הרי פרתי קנויה לך מעכשיו סמוך לגניבה דהשתא קני אפילו עומדת באגם כדאמר ר' יוחנן בפ' האשה שנפלו (כתובות ד' פב. ושם) משוך פרה זו ותקנה לך מעכשיו ולאחר שלשים יום קנה אפי' עומדת באגם וגיזותיה וולדותיה לא קנה אע"פ שאומר מעכשיו שאין הקנין נגמר עד סמוך לגניבתה כדאמר ר' יוחנן בפ' האומר (קידושין דף ס.) בא אחד וקדשה מעכשיו ולאחר שלשים יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר כ' יום בא אחר וקדשה מעכשיו ולאחר עשרה ימים בא אחר וקדשה מעכשיו אפי' הן מאה כולם תופסים בה דכל חד וחד רווחא לחבריה שבק ושמא י"ל דקדושין אלימי וכיון דאשכחו רווחא תו לא פקעי אבל הכא גיזות וולדות לכל הפחות הנהו דאיתנהו בשעת מסירה אהני מעכשיו לקנותה סמוך לגניבתה למפרע:

אלא מהא ליכא למשמע מינה. תימה כיון דקשיא ליה רישא לסיפא נימא נעשה כדאמרינן בפרק קמא דקידושין (דף ה:) ותקשה לר' יוחנן וי"ל דשילם נקט לאביי דפרק הגוזל קמא (ב"ק ד' קח.) לאורויי דאם נשבע ושילם דאין הכפל שלו ולרבא לאורויי שילם אע"פ שנשבע תחלה שהכפל שלו ולא רצה לישבע היינו לא רצה לעמוד בשבועה אבל אם אמר הריני משלם אם נשבע תחלה אין הכפל שלו:

שואל עד שישלם. הואיל וכל הנאה שלו ולהאי טעמא אפי' אם התנה להיות כש"ח לא קנה עד שישלם ולטעמא דלעיל דמשום לא שכיחא אם התנה להיות כש"ח קנה כפל במגו דפטר נפשיה בגניבה ואבידה דשכיחא:

ללישנא קמא דרב פפא ודאי לא הויא תיובתא. דאמר הריני משלם לא קנה כפל אבל שילם קנה כפל ור"ח גרס ודאי הויא תיובתא דכיון דרב פפא מפרש טעמא משום דלא שכיח האי טעמא שייך אפילו בשילם והא דנקט ואמר הריני משלם משום דנקט גבי ש"ח וש"ש נקט נמי גבי שואל:

וחזר

תוספות

מי יימר דמגנבא. שעתיד להיגנב דליקני ליה כפל בשעת מסירה דעל כרחך משעת מסירה בעי לאקנויה שמשכה ממנו על מנת כן: **נעשה כאומר לו.** בשעה שמסרה לו דקים להו לרבנן דניחא להו לבעלים שיהא בטוח בקרן על מנת שיהא ספק כפל העתיד לבא של שומר והרי היא כמסרה לו על מנת כן שאם תגנב וישלם לו קרן שתהא פרה קנויה לו משעה שמסרה נמצא למפרע כשגנב הגנב של שומר היתה דפרה כבר היא בעולם: **אי הכי.** דנמצא שהיתה שלו משעה ראשונה יזכה אף בגיזות וולדות שהיו לה משבאה לביתו דכיון דנגנב ורצה ושילם נמצאת שלו למפרע: **פסקא.** פסקת הדבר בכל אדם שדעתו להקנות כפל אם יבא לכך ואין דעתו להקנות הולדות: **נעשה כאומר לו.** בשעה שמסרה לו: **לכשתגנב ותרצה ותשלמני.** אם תשלם לי הקרן: **סמוך לגניבתה קנויה לך.** שעה אחת לפני גניבתה תהא הפרה קנויה לך והיא כבר היתה בעולם: **קושיא דר' זירא.** ללישנא בתרא ליכא לאקשויי גיזות וולדות דהא סמוך לגניבתה הוא דאקנייה: **א"נ דהוה קיימא באגם.** כשנגנבה גנב ללישנא בתרא לא קני כפילא דהא סמוך לגניבתה לא היתה בחצירו שתהא חצירו קונה לו ומשיכה ההוא שעתא לא הואי ובמאי נקני וא"ת תקני לו משיכה ראשונה שמשכה לו על מנת לקנותה שעה הסמוכה לגניבתה הא אמרינן בכתובות בהאשה שנפלו לה נכסים (דף פב.) האומר לחבירו משוך פרה זו ולא תיקני לך אלא לאחר שלשים לא קנה: **השוכר פרה ונגנבה כו'.** אע"פ שהשוכר חייב בגניבה ואבידה מ"מ אם רוצה לשקר ולישבע שנאנסה היה נפטר בשבועה הלכך כי אמר נגנבה וחייב עצמו בקרן נקנה לו הכפל: **מקנה ליה כפילא.** נקנה לו הכפל: כל חיובי ופטורי דד' שומרין ילפינן מקראי לקמן בפרק השואל (דף צד:) שומר חנם ישבע על הכל אם לא פשע והשואל משלם את הכל נושא שכר והשוכר פטורין מן האונסין וחייבין בגניבה ואבידה שואל פטור במתה מחמת מלאכה הראויה לה דאמר ליה להכי אושלת לי ולא לאוקמה בכילתא: **וכל הנאה שלו.** שהיה עושה בה מלאכתו בלא שום שכר: **בדיבורא.** דהריני משלם: **לא מקני ליה.** הבעלים כפל שאין זו שום טובה מוטל היה עליו להניח דעתו שהשאילה לו חנם: **ללישנא קמא דרב פפא.** ודאי לא הוי תיובתא דנימא כיון דטעמא דרב פפא משום דלא הוה למפטר נפשיה דהא מתה מחמת מלאכה לא שכיחא אפי' קדם ושילם נמי אית ליה לרב פפא דלא קני ליה כפילא ותיקשי ליה הא ודאי ליכא לאותובי דמצי אמר לך אנא אע"פ שאמר הריני משלם אמרי ולא אמרי אע"פ ששילם: **נימא תיהוי תיובתא.** מי נימא דשילם דוקא קאמר תנא דברייתא: **והא מדקתני.** תנא דברייתא גבי שוכר ואמר כדאמרינן לעיל תניא כוותיה דר' יוחנן וגבי שואל ושילם בהך דתניא כוותיה דרב זביד: **שיילינהו.** בני הישיבה: **לתנאי.** שהיו שונין תוספתא דרבי חייא ותוספתא דרבי אושעיא שהם עיקר כדאמרינן בעלמא (חולין דף קמא.) כל מתניתא דלא מיתניא בי רבי אושעיא ורבי חייא לא תותבוה בי מדרשא:

ואמרו

וְחָזַר וְאָמַר אֵינִי מְשַׁלֵּם מַאי מִי אַמְרִינָן מֶהֱדַר קָא הָדַר בֵּיהּ אוֹ דִלְמָא בְּמִלְּתֵיהּ קָאֵי וּדְחוּיֵי הוּא דְּקָא מַדְחֵי לֵיהּ אָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם וּמֵת וְאָמְרוּ בָּנָיו אֵין אָנוּ מְשַׁלְּמִין מַאי מִי אַמְרִינָן מֶהֱדַר קָא הַדְרֵי בְּהוּ אוֹ דִלְמָא בְּמִלְּתָא דַּאֲבוּהוֹן קַיְימֵי וּדְחוּיֵי הוּא דְּקָא מַדְחוּ לֵיהּ שִׁלְּמוּ בָּנִים מַאי מָצֵי אָמַר לְהוּ כִּי אַקְנָאִי כְּפֵילָא לַאֲבוּכוֹן דַּעֲבַד לִי נְיָיח נַפְשָׁאִי לְדִידְכוּ לָא אוֹ דִלְמָא לָא שְׁנָא שִׁילֵּם לַבָּנִים מַאי מָצוּ אַמְרֵי לֵיהּ כִּי אַקְנֵי לָךְ אֲבוּנָא כְּפֵילָא דַּעֲבַדְת לֵיהּ נְיָיח נַפְשֵׁיהּ אֲבָל אֲנַן לְדִידָן לָא אוֹ דִלְמָא לָא שְׁנָא שִׁלְּמוּ בָּנִים לְבָנִים מַאי שִׁילֵּם מֶחֱצָה מַאי שָׁאַל שְׁתֵּי פָּרוֹת וְשִׁילֵּם אַחַת מֵהֶן מַאי שָׁאַל מִן הַשּׁוּתָּפִין וְשִׁילֵּם לְאֶחָד מֵהֶן מַאי שׁוּתָּפִין שֶׁשָּׁאֲלוּ וְשִׁילֵּם אֶחָד מֵהֶן מַאי שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה וְשִׁילֵּם לְבַעְלָהּ מַאי אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה וְשִׁילֵּם בַּעְלָהּ מַאי תֵּיקוּ אָמַר רַב הוּנָא מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁבוּעָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ מַאי טַעְמָא חַיְישִׁינַן שֶׁמָּא עֵינָיו נָתַן בָּהּ מֵיתִיבֵי הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵירוֹ עַל הַמַּשְׁכּוֹן וְאָבַד הַמַּשְׁכּוֹן וְאָמַר לוֹ סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו שֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו סֶלַע הָיָה שָׁוֶה פָּטוּר סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו שֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו שְׁלֹשָׁה דִּינָרִים הָיָה שָׁוֶה חַיָּיב סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו ב' הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו סֶלַע הָיָה שָׁוֶה פָּטוּר סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו שְׁנַיִם הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו ה' דִּינָרִים הָיָה שָׁוֶה חַיָּיב מִי נִשְׁבָּע מִי שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ שֶׁמָּא יִשָּׁבַע זֶה וְיוֹצִיא הַלָּה אֶת הַפִּקָּדוֹן אַהֲיָיא אִילֵימָא אַסֵּיפָא וְתֵיפּוּק לֵיהּ דִּשְׁבוּעָה גַּבֵּי מַלְוֶה הִיא דְּהָא קָא מוֹדֵי מִקְצַת הַטַּעֲנָה אֶלָּא אָמַר שְׁמוּאֵל אַרֵישָׁא מַאי אַרֵישָׁא אַסֵּיפָא דְּרֵישָׁא סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו שֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו שְׁלֹשָׁה דִּינָרִין הָיָה שָׁוֶה חַיָּיב דִּשְׁבוּעָה גַּבֵּי לֹוֶה הוּא וְאָמוּר רַבָּנַן לִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה שֶׁמָּא יִשָּׁבַע זֶה וְיוֹצִיא הַלָּה אֶת הַפִּקָּדוֹן וְאִם

איתא

רש"י

וְחָזַר וְאָמַר אֵינִי מְשַׁלֵּם [מַאי] מִי אַמְרִינָן מֶהֱדַר קָהָדַר בֵּיהּ. מִכָּאן מוֹכִיחַ ר"ת דְּאִם אָמַר לַחֲבֵרוֹ הִשָּׁבַע וְטוֹל קוֹדֶם שֶׁנִּשְׁבַּע יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ וְלוֹמַר אֶשָּׁבַע וְלֹא אֲשַׁלֵּם וּבְפֶרֶק יֵשׁ נוֹחֲלִין (ב"ב דף קכח. ושם) דְּאָמַר עַבְדִּי גְּנַבְתְּ וְהַלָּה אוֹמֵר אַתָּה מְכַרְתּוֹ לִי רְצוֹנְךָ הִשָּׁבַע וְטוֹל וְנִשְׁבַּע אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ לֹא גָּרַס נִשְׁבַּע בְּלֹא וָא"ו דְּמַשְׁמַע שֶׁבְּע"כ יִשָּׁבַע וּבְרֵישׁ שְׁבוּעַת הַדַּיָּינִים (שבועות דף לט. ושם ד"ה אם) דְּאָמַר אִם אָמַר אֵינִי נִשְׁבָּע פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִיָּד לֹא כְּפֵרַשׁ"י שֶׁפּוֹטְרִין אוֹתוֹ לְפִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר מְסַלְּקִין אוֹתוֹ מִב"ד כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּיֵּישׁ לַחֲזוֹר וְלוֹמַר אֶשָּׁבַע מִיהוּ שׁוּב פֵּירֵשׁ ר"ת בִּתְשׁוּבָה אַחַת דְּשַׁפִּיר גַּרְסִינָן נִשְׁבָּע בְּלֹא וָא"ו וְיִשָּׁבַע בְּע"כ וְהָא דְּאַמְרִינָן בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרֵר (סנהדרין דף כד. ושם: ד"ה שלח) גַּבֵּי נֶאֱמָן עָלַי אַבָּא וְאָבִיךָ מַחְלוֹקֶת לְאַחַר גְּמַר דִּין אֲבָל קוֹדֶם גְּמַר דִּין דִּבְרֵי הַכֹּל יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ הָכָא אֲפִילּוּ קוֹדֶם שֶׁנִּשְׁבַּע אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ דְּכֵיוָן שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לְשַׁלֵּם אִם יִשָּׁבַע זֶה שֶׁכְּנֶגְדּוֹ הָוֵי כְּמוֹ לְאַחַר גְּמַר דִּין וְהָכָא דְּקָאָמַר מֶהֱדַר קָהָדַר בֵּיהּ לֹא שֶׁיּוּכַל לַחֲזוֹר אֶלָּא רוֹצֶה הוּא לַחֲזוֹר אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל וְלֹא מַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא מִשּׁוּם דְּאַטְרְחֵיהּ לְב"ד כִּדְאָמַר בְּסָמוּךְ גַּבֵּי הַהוּא דְּאַפְקִיד כֵּיפֵי וּכְה"ג אִיכָּא בְּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין (ב"ב דף קלח.) מִדְּאִשְׁתִּיק קַנְיֵהּ וּכְשֶׁצָּוַח לְבַסּוֹף מֶהֱדַר קָהָדַר בֵּיהּ פֵּירוּשׁ רוֹצֶה לַחֲזוֹר וְאֵינוֹ יָכוֹל:

הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם וּמֵת כו'. תֵּימַהּ הֵיאַךְ יְשַׁלֵּם לִבְנֵי הַנִּפְקָד כֶּפֶל הָא אֵין אָדָם מוֹרִישׁ קְנָס לְבָנָיו כִּדְתְנַן בְּרֵישׁ פֶּרֶק נַעֲרָה שֶׁנִּתְפַּתְּתָה (כתובות דף מא:):

שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה. פֵּי' רַשִׁ"י פָּרָה מִנִּכְסֵי מְלוֹג שֶׁהַקֶּרֶן שֶׁלָּהּ וּפֵירוֹת לַבַּעַל וְקָשֶׁה דְּמַאי קָבָעֵי דְּכִי שָׁאַל פָּרָה מִן הָאִשָּׁה כְּאִילּוּ שָׁאַל הַפֵּירוֹת מִן הַבַּעַל וּכְשֶׁשִּׁילֵּם הַפָּרָה לַבַּעַל כְּאִילּוּ שִׁילֵּם הַקֶּרֶן לָאִשָּׁה וְיֵשׁ לְיַישֵּׁב שֶׁשִּׁילֵּם לַבַּעַל חֶלְקוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה שָׁוָה לְפֵירוֹתֶיהָ וְלֹא שִׁילֵּם הַקֶּרֶן וְגָרַע מִשִּׁילֵּם לְאֶחָד מִשּׁוּתָּפִים חֶלְקוֹ דְּהָתָם שִׁילֵּם קֶרֶן וְדוֹחַק וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה כְּשֶׁהָיְתָה פְּנוּיָה שֶׁהָיוּ שֶׁלָּהּ הַקֶּרֶן וְהַפֵּירוֹת וְנִיסֵּת דְּהַשְׁתָּא שִׁילֵּם הַפֵּירוֹת לַבַּעַל אֲפִילּוּ נָתַן הַכֹּל לָאִשָּׁה דְּכֵיוָן דְּנִיסֵּת יֵשׁ לוֹ פֵּירוֹת כְּדִין נִכְסֵי מְלוֹג וְכֵן אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה כְּשֶׁהִיא פְּנוּיָה וְנִיסֵּת וְשִׁלְּמָה דְּהַשְׁתָּא שִׁילֵּם הַבַּעַל דַּהֲווּ הַפֵּירוֹת שֶׁלּוֹ וְהָרִיבָּ"ן פֵּי' שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה וּמֵתָה וְשִׁילֵּם לַבַּעַל מַהוּ דַּאֲפִילּוּ אִם תִּמְצָא לוֹמַר דְּשִׁילֵּם לַבָּנִים קָנָה כְּפֵילָא מִשּׁוּם נִיחוּתָא דַּאֲבוּהוֹן אֲבָל בַּעַל לֹא חַיֵּישׁ לְנִיחוּתָא דְּאִשָּׁה וּלְלִישְׁנָא דְּמֵעַכְשָׁיו אִשָּׁה אֵינָהּ חָסָה עַל בַּעְלָהּ וְכֵן אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה וּמֵתָה וְשִׁילֵּם בַּעַל אֲפִי' אִם מַפְקִיד מַקְנֵי כְּפֵילָא לִבְנֵי נִפְקָד מִשּׁוּם דְּרָחִים לְהוּ מִשּׁוּם אֲבוּהוֹן אֲבָל לֹא מַקְנֵי לְהוּ לַבַּעַל מִשּׁוּם אִשְׁתּוֹ שֶׁמֵּתָה:

שֶׁמָּא יוֹצִיא הַלָּה הַפִּקָּדוֹן. פֵּירֵשׁ רַשִׁ"י וְיִפְסְלֶנּוּ לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה וְקָשֶׁה לְר"ת דְּכָל שֶׁכֵּן שֶׁיִּשָּׁבַע הַלֹּוֶה שֶׁהוּא יְדַקְדֵּק יוֹתֵר לִישָּׁבַע בֶּאֱמֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יַפְסְלֶנּוּ הַמַּלְוֶה וְכִי עַבְדִינַן תַּקָּנָה לְרַמַּאי וְכִי תֵּימָא דְּחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא הַמַּשְׁכּוֹן יִתְקַלְקֵל אַחֲרֵי כֵן וְיוֹצִיא עָלָיו לַעַז אע"פ שֶׁנִּשְׁבַּע בֶּאֱמֶת א"כ מַאי פָּרִיךְ בְּסָמוּךְ כִּי מִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה נַמִּי לְטָרַח לֵהּ וְלַיְיתֵי וְהַשְׁתָּא אִי שָׁוֶה יוֹתֵר אִם כֵּן נִשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁיִּזָּהֵר בִּשְׁבוּעָתוֹ וְנִרְאֶה לְרַבֵּינוּ תָּם כְּפֵירוּשׁ רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל דְּנִרְאֶה כְּמוֹ שְׁבוּעָה לְבַטָּלָה וּגְנַאי הוּא לִישָּׁבַע הֵיכָא שֶׁהַדָּבָר מִתְבָּרֵר אַחֲרֵי כֵן שֶׁהַמַּלְוֶה יוֹצִיא אֶת הַפִּקָּדוֹן אֲבָל כִּי רָמֵינַן לֵהּ עַל הַמַּלְוֶה לֹא יִשָּׁבַע עַד שֶׁיֵּדַע שֶׁלֹּא יוּכַל לִמְצְאָהּ וְא"ת אַמַּאי לֹא חָשִׁיב הָא בְּפֶרֶק כָּל הַנִּשְׁבָּעִין (שבועות דף מד: ושם ד"ה ואלו) עִם הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין דְּלֵיכָּא לְמֵימַר תָּנָא וְשַׁיַּיר דְּאֵלּוּ קָתָנֵי כִּדְדַיֵּיק בפ"ק דְּקִידּוּשִׁין (דף טז: ושם) גַּבֵּי אֵלּוּ מַעֲנִיקִין לָהֶם וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא חָשִׁיב הָתָם אֶלָּא אוֹתָם שֶׁאֵין יְכוֹלִין לִישָּׁבַע כְּגוֹן גַּזְלָן וְחוֹבֵל דְּנִיכָּרִים הַדְּבָרִים כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שָׁלֵם בְּבֵיתוֹ וְנִתְקוֹטְטוּ וְיָצָא חָבוּל שֶׁהוּא חֲבָלוֹ וְכֵן בְּחֶנְוָנִי אֵינוֹ יָכוֹל לִישָּׁבַע בעה"ב שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם נָתַן חֶנְוָנִי לַפּוֹעֲלִים וְכֵן שָׂכִיר שֶׁאֵין בעה"ב יָכוֹל לִישָּׁבַע לְפִי שֶׁהוּא טָרוּד בְּפוֹעֲלָיו וּמֵהַאי טַעֲמָא נַמִּי בְּמוֹצִיא הוֹצָאוֹת עַל נִכְסֵי אִשְׁתּוֹ אַמְרִי' בְּפֶרֶק הָאִשָּׁה שֶׁנָּפְלוּ לָהּ כו' (כתובות דף פ. ושם ד"ה ישבע) יִשָּׁבַע כַּמָּה הוֹצִיא וְיִטּוֹל דְּאֵין הָאִשָּׁה יוֹדַעַת כַּמָּה הוֹצִיא בַּעְלָהּ וְלֹא חָשִׁיב לָהּ פ' כָּל הַנִּשְׁבָּעִים דַּהֲוֵי בִּכְלַל שָׂכִיר אֲבָל הָכָא הַלֹּוֶה יָכוֹל לִישָּׁבַע דְּקִים לֵיהּ טְפֵי מִמַּלְוֶה אַף שֶׁלֹּא רָצוּ חֲכָמִים גְּזֵירָה שֶׁמָּא יוֹצִיא הַלָּה כו': [וע"ע תוס' כתובות פ. ד"ה ישבע ועוד שם פז: ד"ה ואלו]:

תוספות

וְאָמְרוּ בָּנִים אֵין אָנוּ מְשַׁלְּמִין. לֹא הִסְפִּיק לְשַׁלֵּם עַד שֶׁמֵּת: **שִׁלְּמוּ בָּנִים.** וְהָאָב לֹא הִסְפִּיק לוֹמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם עַד שֶׁמֵּת: **דְּעָבַד לִי נְיָיח נַפְשָׁאִי.** פְּעָמִים רַבּוֹת עָשָׂה לִי קוֹרַת רוּחַ: **שִׁילֵּם לַבָּנִים.** מֵתוּ הַבְּעָלִים וְנִגְנְבָה וְאָמַר הַשּׁוֹמֵר לַבָּנִים הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם אוֹ שִׁילֵּם מַהוּ: **שִׁלְּמוּ בָּנִים לְבָנִים** מַהוּ. דְּלֵיכָּא שׁוּם צַד נְיָיחָא נַפְשָׁא בְּאֵלּוּ שֶׁהֵם קַיָּימִים שֶׁלֹּא הֵם וְלֹא אֲבִיהֶם עָשׂוּ קוֹרַת רוּחַ לְאֵלּוּ וְלֹא אֲבִיהֶם שֶׁל אֵלּוּ קִיבֵּל קוֹרַת רוּחַ מִבְּנֵי הַשּׁוֹמֵר: **אוֹ דִלְמָא.** כֵּיוָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם הָרִאשׁוֹנִים הֲוָה לְהוּ נְיָיחָא נַפְשָׁא בַּהֲדָדֵי קָנוּ כְּפֵילָא אַף בָּנִים מִן הַבָּנִים: **שִׁילֵּם מֶחֱצָה.** מִתְּחִילָּתוֹ אָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם מֶחֱצָה וְלֹא יוֹתֵר: מַהוּ. לִקְנוֹת חֲצִי הַכֶּפֶל: **שָׁאַל שְׁתֵּי פָּרוֹת.** אִם תִּימְצֵי לוֹמַר לֹא קָנֵי מֶחֱצָה שָׁאַל שְׁתֵּי פָּרוֹת וְנִגְנְבוּ וְאָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם אַחַת וְלֹא אָמַר מֵתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה: מַהוּ. לִקְנוֹת כֶּפֶל שֶׁלָּהּ מִי אַמְרִינָן כֵּיוָן דְּפָרָה שְׁלֵימָה שִׁילֵּם קָנָה אוֹ דִלְמָא כֵּיוָן דְּתַרְוַיְיהוּ חַד פִּקָּדוֹן הֲווּ וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶת שְׁתֵּיהֶם לֹא אַקְנֵי לֵיהּ כְּפֵילָא שֶׁהֲרֵי הוּא נִפְסָד עַל יָדוֹ: **וְשִׁילֵּם לְאֶחָד מֵהֶם.** חֶלְקוֹ חֲצִי דָּמֶיהָ שֶׁעָלָיו מַהוּ לִקְנוֹת חֶלְקוֹ הַמַּגִּיעוֹ מִי אַמְרִינָן כָּל הַקֶּרֶן שֶׁלּוֹ שִׁילֵּם אוֹ דִלְמָא בְּעִינָן עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם כָּל הַפָּרָה: **וְשִׁילֵּם אֶחָד מֵהֶם.** חֲצִי דָּמָיו שֶׁעָלָיו: מַהוּ. שֶׁיִּקְנֶה חֲצִי הַכֶּפֶל מִי אַמְרִינָן הֲרֵי שִׁילֵּם כָּל הַמּוּטָּל עָלָיו: **שָׁאַל מִן הָאִשָּׁה.** פָּרָה שֶׁל נִכְסֵי מְלוֹג שֶׁהַקֶּרֶן שֶׁלָּהּ וְהַפֵּירוֹת לַבַּעַל: **וְשִׁילֵּם.** הַפָּרָה לַבַּעַל: מַהוּ. לִקְנוֹת הַכֶּפֶל מִי אַמְרִי' כֵּיוָן דְּקֶרֶן לָאו דְּבַעַל הוּא לָאו תַּשְׁלוּמִין מְעַלְּיָא נִינְהוּ וְלֹא קָנֵי כְּפֵילָא אוֹ דִלְמָא כֵּיוָן דְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס הוּא עַל הַנְּכָסִים וְאוֹכֵל הַפֵּירוֹת בְּעָלִים הֲוֵי עֲלַיְיהוּ וְתַשְׁלוּמִין הֵן: **אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה.** לְצוֹרֶךְ קַרְקַע מְלוֹג שֶׁלָּהּ: **מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ.** אַמַּתְנִי' קָאֵי אע"פ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם כִּדְקָתָנֵי שִׁילֵּם וְלֹא רָצָה לִישָּׁבַע מַשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ שְׁבוּעָה שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ: **שֶׁקֶל.** חֲצִי סֶלַע: **פָּטוּר.** הַלֹּוֶה מִן הַשְּׁבוּעָה שֶׁאֵין כָּאן הוֹדָאָה בְּמִקְצָת: **חַיָּיב.** לִישָּׁבַע שֶׁכָּךְ הָיָה שָׁוֶה וּמְשַׁלֵּם לוֹ דִּינָר שֶׁהוֹדָה לוֹ: **וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה.** וְהַלֹּוֶה תּוֹבֵעַ אֶת הַמַּלְוֶה אֶת יֶתֶר דָּמָיו וְקָא סָבַר הַאי תַּנָּא הַמַּלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן שׁוֹמֵר שָׂכָר הוּא: **פָּטוּר.** מִן הַשְּׁבוּעָה שֶׁאֵין כָּאן הוֹדָאָה שֶׁחַיָּיב לוֹ כְּלוּם: **וְיוֹצִיא הַלָּה כו'.** וְיִפְסְלֶנּוּ: **אַהֲיָיא.** קָאֵי מִי נִשְׁבָּע דְּקָתָנֵי בָּהּ: **אִילֵימָא אַסֵּיפָא.** אַחִיּוּב דְּסֵיפָא: **תֵּיפּוּק לֵיהּ כו'.** וְלָמָּה לֵיהּ לְמִתְלֵי טַעְמָא בְּשֶׁמָּא יוֹצִיא הַפִּקָּדוֹן וְיִפְסְלֶנּוּ לְעֵדוּת וְלִשְׁבוּעָה: **מַאי אַרֵישָׁא.** הָא רֵישָׁא פָּטוּר קָתָנֵי: **אַסֵּיפָא דְּרֵישָׁא.** אַחִיּוּב דְּקָתָנֵי בְּרֵישָׁא קָאֵי: **לִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה.** שֶׁלֹּא הָיְתָה שָׁוָה אֶלָּא שֶׁקֶל וְיִטּוֹל שֶׁקֶל דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא שְׁבוּעָה עַל הַלֹּוֶה מִן הַתּוֹרָה אִי אַתָּה יָכוֹל לְפוֹטְרוֹ בְּלֹא כְּלוּם וּמִשּׁוּם תִּיקּוּן עוֹלָם שֶׁלֹּא יִפְסוֹל יִשְׂרָאֵל שְׁקָלוּהָ לִשְׁבוּעָה מִינֵּיהּ וְשַׁדְיוּהָ אַמַּלְוֶה: וְאִם

איתא

תוספות רש"י

איתא לדרב הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה ברשותו אמאי חיישינן לשמא יוציא היא אשתבע: שיש עדים שנשתרפה. דהשתא לא אשכעינהו שהרי הביא עדים: ברישא ליה. מחזר ושואל אחר הנבנסים בבירתו ומקצא הגנבו: ויה נשבע. הלוה שהשבועה עליו נשבע בפמה שזה: מלוה תחילה. שאינה ברשותו: ריפא. היורא תיובתא דמשתבע מלוה שאינו ברשותו כו'. לרבה ולרב יוסף כי פריך אלא לאביי ורב אשי: במאמינו. ברישא לא מצי לאוקמי הכי משום דהתם לא ירצה להאמינו ביין שע"י התהא בן לא יוכל לישבע אבל הכא אין כאן שבועה ואע"פ שמפסיד במה שמאמינו שבועה שהיה יכול לגלגל עליו אינו חושש:

כמגו

ואוקמיניה שילם. רצ"ל דיוקרא דכיפי הוי שקבחא דעלמא כמו כפליא ולא דמי לגיזות ולדות דאותו שבח ניכר בגוף הבהמה. אמרינן לב"ד. דלא דמי לאטרחיה לשמעת השישר והטוב מהדדי ולכך שני לא מהדדי. לוכחא הוי. אפי' אי הוי יורש לא מהדדי דאמר בבבא אורתא רב: אלא משום לא מהדדינן היה נקטיה דאי יורש הוי מהדדינן ליה שהבן פודה קרקע של אביו ואע"ג דבפרק יש נוחלין (ב"ב דף קלט: ושם ד"ה התם) מסיק דטבלא ליה עבדו ליה או יורש או לוקח הא אמרינן התם בר היכא דאיכא פסידא לאחריני לא עבדי ליה טבלא ולכך הבא לא הוי ביורש משום פסידא דאמלוה ולא מהדדי דמה נפשך דאפי' יורש הוי לא מהדדי דיו: יוסי בר חנינא מפרש התם דלקוחות אפסדו אנפשייהו:

רבא

אִיתָא לְדַרַב הוּנָא בְּיָון דְּמִשְׁתַּבַּע מִלְוֶה שֶׁאֵינָהּ
בִּרְשׁוּתוֹ הֵיכִי מָצֵי מַפֵּיק לָהּ אָמַר רָבָא שֶׁיֵּשׁ עֵדִים
שֶׁנִּשְׁתַּרְפָּה אִי הָכֵי מַהֵיכָא מַיְיתֵי לָהּ אֶלָּא אָמַר רַב
יוֹסֵף שֶׁיֵּשׁ עֵדִים שֶׁנִּגְנְבָה סוֹף סוֹף מֵהֵיכָא מַיְיתֵי
לָהּ דְּטָרְחָה וּמַיְיתֵי לָהּ אִי הָכֵי כִּי מִשְׁתַּבַּע מַלְוֶה
נַמִּי לְטָרְחָה לְוֶה וְלֵיתֵי בְּשִׁלְמָא מַלְוֶה יָדַע מֵאן קָא
עָיֵיל וְנָפֵק בְּבֵיתֵיהּ וְאָזֵיל וְטָרַח וּמַיְיתֵי לָהּ אֶלָּא
לְוֶה מִי יָדַע מַאן עָיֵיל וְנָפֵק בְּבֵיתֵיהּ דְּמַלְוֶה אַבֵּי
אוֹמֵר גְּזֵירָה שָׁמָּא יִטְעוֹן וְיֹאמַר לוֹ אַחַר שְׁבוּעָה
מְצָאתִיהָ רַב אַשִׁי אָמַר זֶה נִשְׁבַּע וְזֶה נִשְׁבַּע זֶה
נִשְׁבַּע שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ וְזֶה נִשְׁבַּע כַּמָּה הָיָה שָׁוֶה
וְהָכִי קָאָמַר מִי נִשְׁבַּע תְּחִילָּה מַלְוֶה נִשְׁבַּע תְּחִילָּה
שָׁמָּא יִשָּׁבַע זֶה וְיוֹצִיא הַלָּה אֶת הַפִּקָּדוֹן רַב הוּנָא בַּר
תַּחְלִיפָא מְשַׁמְיָה דְּרַבָּה אָמַר רֵישָׁא הִסְפִּיקָא תְּיוּבְתָּא
לְרַב הוּנָא סָלַע הִלְוִיתָנִי עָלָיו שְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה וְהַלָּה
אוֹמֵר לֹא כִּי אֶלָּא סָלַע הִלְוִיתָךְ עָלָיו סָלַע הָיָה
שָׁוֶה פָּטוּר וְאִם אֵיתָא לְדַרַב הוּנָא מִגּוֹ דְּמִשְׁתַּבַּע
מַלְוֶה שֶׁאֵינָהּ בִּרְשׁוּתוֹ לִישְׁתַּבַּע נַמִּי אַגְּלִגּוֹלֵי שְׁבוּעָה
כַּמָּה הָיָה שָׁוֶה אָמַר רַב אֲשִׁי אַמְרִיתָהּ לִשְׁכִּינְעָתָא

קַמֵּיהּ דְּרַב כַּהֲנָא וְאָמַר לִי תְּהֵא בְּמַאֲמִינוֹ וְנֶהֱמְנֵיהּ מַלְוֶה לְלְוֶה דְּקִים לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ לֹא מְהֵימְנָן לֵיהּ וּמַאי שָׁנָא לְוֶה דִּמְהֵימְנָן לֵיהּ לְמַלְוֶה וּמַאי שָׁנָא מַלְוֶה דְּלֹא מְהֵימְנָן לֵיהּ לִלְוֶה דְּקִים לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ לֹא מְהֵימְנָן לֵיהּ וּמַאי בְּמַלְוֶה תּוּמְּמִית יִשָּׂרֵי תַּנְחֵם מַלְוֶה מְקַיֵּים בֵּיהּ בְּלְוֶה וְסֶלֶף בּוֹגְדִים יְשַׁדֵּם: דְּאַפְקְיֵיהּ כֵּיצַד גַּבֵּיהּ חֲבֵירֵיהּ אָמַר לֵיהּ הַב לִי כֵּיצַד אָמַר לֵיהּ לֹא יָדַעְנָא הֵיכָא אוֹתְבִינְהוּ אֶתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן אָמַר לֵיהּ כָּל לֹא יָדַעְנָא פְּשִׁיעוּתָא הִיא זִיל שַׁלֵּים לֹא שַׁלֵּים אָזַל רַב נַחְמָן אַגְּבֵיהּ לְאַפְדָּנָא מִינֵּיהּ לְסוֹף אִישְׁתַּכַּח כֵּיצַד וְאַיְקַר אָמַר רַב נַחְמָן הַדְרֵי כֵּיצַד לְמַרְיֵהּ וְהַדְרָא אַפַּדָּנָא לְמָרֵהּ אָמַר רָבָא הָוָה יָתְבִינָא קַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן וּפְרָקִין הַמַּפְקִיד הָוָה וְאָמְרִי לֵיהּ שִׁילֵּם וְלֹא רָצָה לְשַׁלֵּם וְלֹא אָהֲדֵר לֵיהּ וְשִׁפּוּי עֲבַד דְּלֹא אָהֲדֵר לֵיהּ מַאי טַעְמָא הָתָם לֹא אִטְרְחֵיהּ לְבֵי דִּינָא הָכָא אִטְרְחֵיהּ לְבֵי דִּינָא לְמֵימְרָא דְּסָבַר רַב נַחְמָן דִּשְׁמָא הָדַר עַד תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא וְאָמַר אֲמֵימַר אֲנָא מְנַהְרְדְּעָא אֲנָא וּכְבִירָא לִי שׁוּמָא שׁוּמָא הָדַר עַד תְּרֵיסַר יַרְחֵי שַׁתָּא וְאָמַר אֲמֵימַר אֲנָא מְנַהְרְדְּעָא אֲנָא וּכְבִירָא לִי שׁוּמָא הָדַר לְעוֹלָם וְהִלְכְתָא שׁוּמָא הָדַר לְעוֹלָם מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר וְעָשִׂית הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב פְּשִׁיטָא שְׁמוּ לֵיהּ לְבַעַל חוֹב וְאָזַל אִיהוּ וְשָׁמְטֵיהּ לְבַעַל חוֹב דִּידֵיהּ אֲמְרִינַן לֵיהּ לֹא עָדִיף אַתְּ מִנַּבְרָא דְּאָתֵית מִינַּיהּ זַבְנֵהּ אוֹרְתָא וְיַהֲבֵהּ בְּמַתְנָה וַדַּאי הַנֵי מִילֵּי דְּלָא אַדַּעְתָּא דְּאַרְעָא נָחוּת וְלָאו דְּאַדַּעְתָּא דִּזּוּזֵי נָחוּת שָׁמוּ לָהּ לְאִשָּׁה וְאִינְסֵיבָא אוֹ שָׁמוּ מִינָּהּ דְּאִשָּׁה וְאִינְסֵיבָא וּמַתָּה בַּעַל בִּנְכָסֵי אִשְׁתּוֹ לוֹקֵחַ הָוֵי לֹא מֵיהַדַּר וְלֹא מְהַדְּרִינַן לֵיהּ דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָא בְּאוּשָּׁא הִתְקִינוּ הָאִשָּׁה שֶׁמְּכָרָה בִּנְכָסֵי מְלוֹג בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ וּמֵתָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת אֲנַן בְּנַכְסֵי מְלוֹג. לְהִיוֹת הַבַּעַל אוֹכֵל פֵּירוֹת בְּחַיֶּיהָ וְגוּף הַקַּרְקַע מִיַּד הַלָּקוֹחוֹת וְהֵכִי מוֹקֵי לָהּ בְּפֶרֶק הָאִשָּׁה בְּכְתוּבוֹת (דף עח:) תַּקָּנַת אוּשָּׁא בְּגוּפָהּ שֶׁל קַרְקַע לְאַחַר מִיתָה אֲלִמָּא בְּלוֹקֵחַ שְׁיוּרוּהוּ רַבָּנָן וְא"ל אֲנִי לְקַחְתִּי רִאשׁוֹן דְּאִי כְּשֶׁאַר יוֹרֵשׁ שְׁיוּרוּהוּ רַבָּנָן יוֹרֵשׁ שֶׁמִּכַּר אֲבִיו נִכְסֵי בְּחַיָּיו אֵין לוֹ יְרוּשָׁה בְּהֶן: בְּאוּשָּׁא הִתְקִינוּ. בְּשֶׁהָיְתָה סַנְהֶדְרִין בְּאוּשָּׁא שֶׁגָּדְלָה וְקָשְׁבָה שָׁם סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה כְּדאָמְרִינַן בַּר"ה (דף לא.). גְּבֵי עֲשָׂרָה מַעֲשׂוֹת:

אגביה

אַגְבֵּיהּ אִיהוּ בְּחוֹבוֹ פְּלִיגֵי בָּהּ רַב אַחָא וְרָבִינָא חַד אָמַר הָדְרָה וְחַד אָמַר לָא הָדְרָה מַאן דְּאָמַר לֹא הָדְרָה סָבַר הַאי זְבִינֵי מְעַלְּיָא הִיא דְּהָא מִדַּעְתָּא דְּנַפְשֵׁיהּ אַגְבְּיֵהּ וּמַאן דְּאָמַר הָדְרָה סָבַר לֹא זְבִינֵי מְעַלְּיָא הוּא וְהַאי דְּאַגְבְּיֵהּ מִדַּעְתֵּיהּ וְלֹא אָתָא לְדִינָא מֵחֲמַת כִּיסוּפָא הוּא דְּאַגְבְּיֵהּ וּמֵאֵימַת אָכִיל פֵּירֵי רַבָּה אָמַר מִכִּי מַטְיָא אַדְרַכְתָּא לְיָדֵיהּ אַבַּיֵּי אָמַר עֵדָיו בַּחֲתוּמָיו זָכִין לוֹ רָבָא אָמַר מִכִּי שָׁלִימוּ יְמֵי אַכְרַזְתָּא: **מתני'** הַשּׂוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ יִשָּׁבַע הַשּׂוֹכֵר שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ וְהַשּׁוֹאֵל יְשַׁלֵּם לַשּׂוֹכֵר א"ר יוֹסֵי כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ אֶלָּא תַּחֲזוֹר פָּרָה לַבְּעָלִים: **גמ'** א"ל רַב אִידִי בַּר אָבִין לְאַבַּיֵּי מִכְּדֵי שׂוֹכֵר בְּמַאי קָנֵי לְהַאי פָּרָה בִּשְׁבוּעָה וְנֵימָא לֵיהּ מַשְׂכִּיר לַשּׂוֹכֵר דַּל אַנְתְּ וְדַל שְׁבוּעָתָךְ וַאֲנָא מִשְׁתָּעֵינָא דִּינָא בַּהֲדֵי שׁוֹאֵל א"ל מִי סָבְרַתְּ שׂוֹכֵר בִּשְׁבוּעָה הוּא דְּקָא קָנֵי לָהּ מִשְּׁעַת מִיתָה הוּא דְּקָנֵי וּשְׁבוּעָה כְּדֵי לְהָפִיס דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת א"ר זֵירָא פְּעָמִים שֶׁהַבְּעָלִים מְשַׁלְּמִין כַּמָּה פָּרוֹת לַשּׂוֹכֵר הֵיכִי דָּמֵי אַגְרָהּ מִינֵּיהּ מְאָה יוֹמֵי וְהָדַר שַׁיְּילָהּ מִינֵּיהּ תִּשְׁעִין יוֹמֵי הָדַר אַגְרָהּ מִינֵּיהּ תְּמָנַן יוֹמֵי וְהָדַר שַׁיְּילָהּ מִינֵּיהּ שִׁבְעִין יוֹמֵי וּמֵתָה בְּתוֹךְ יְמֵי שְׁאֵלָתָהּ דְּאַכָּל שְׁאֵלָה וּשְׁאֵלָה מִיחַיַּיב חֲדָא פָּרָה א"ל רַב אַחָא מִדִּיפְתִּי לְרָבִינָא מִכְּדֵי חֲדָא פָּרָה הִיא עַיְּילָהּ וְאַפְּקָהּ אַפְּקָהּ מִשְּׂכִירוּת וְעַיְּילָהּ לִשְׁאֵילָה אַפְּקָהּ מִשְּׁאֵילָה וְעַיְּילָהּ לִשְׂכִירוּת א"ל וּמִי אִיתָא לְפָרָה בְּעֵינָא דְּנֵימָא לֵיהּ הָכֵי מַר בַּר רַב אַשִׁי אָמַר אֵין לוֹ עֲלֵיהֶן אֶלָּא שְׁתֵּי פָּרוֹת חֲדָא דִּשְׁאֵלָה וְחָדָא דִּשְׂכִירוּת שׁוּם שְׁאֵלָה אַחַת הִיא וְשׁוּם שְׂכִירוּת אַחַת הִיא דִּשְׁאֵלָה קָנֵי לְגַמְרֵי דִּשְׂכִירוּת עָבַד בָּהּ יְמֵי שְׂכִירוּתֵיהּ וּמִיהֲדַר לֵיהּ לְמָרָהּ אָמַר ר' יִרְמְיָה פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחַטָּאת

פעמים

רש"י

רָבָא אָמַר מִכִּי שָׁלְמוּ יְמֵי אַכְרַזְתָּא. וְא"ת שֶׁלְּהֵי הַנּוֹשֵׂא (כתובות דף קד: ושם ד"ה ה"ג) דְּאָמַר רָבָא אַחְוֵי אַדְרַכְתָּיךְ וְהָתָם רָבָא גָּרְסִינָן מִדְּאָמַר וְהָא מַר הוּא דְּאָמַר אַחְרָיוּת טָעוּת סוֹפֵר הוּא וְהַיְינוּ רָבָא דְּפָסִיק כֵּן לְעֵיל בְּפ"ק (דף טו: ושם) וי"ל אַחְוֵי לִי אַדְרַכְתָּיךְ דְּאִי שַׁפִּיר כְּתִיבָא הֲוָה גָּבֵי מִיּוֹמָא דְּאַכְרַזְתָּא וְאִית דְּגָרְסֵי בִּשְׁמַעְתִּין רָבָא אָמַר מִכִּי מָטָא אַדְרַכְתָּא לְיָדֵיהּ וּבָתַר הָכֵי רַבָּה וּלְפִי זֶה אָתֵי טְפֵי בִּפְשִׁיטוּת הַהִיא דְּהַנּוֹשֵׂא וְהִקְדִּים רָבָא לְאַבַּיֵּי וְרַבָּה מִשּׁוּם דְּאַדְרַכְתָּא קוֹדֶם לְאַכְרַזְתָּא וְדִבְרֵי אַבַּיֵּי דְּאָמַר עֵדָיו בַּחֲתוּמָיו זָכִין לוֹ מְיוּשָּׁב טְפֵי לִשְׁנוֹת בָּתַר דִּבְרֵי רָבָא מִקּוֹדֶם:

תַּחֲזוֹר פָּרָה לַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים. אֵין לְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּא"ל מַשְׂכִּיר לַשּׂוֹכֵר פָּרָתִי גַּבָּךְ דְּהַשּׁוֹאֵל שִׁילֵּם דָּמֶיהָ דִּבְפ' הַשּׁוֹאֵל (לקמן דף צו: ושם) בָּעֵי רָמִי בַּר חָמָא בַּעַל בִּנְכְסֵי אִשְׁתּוֹ שׂוֹכֵר הָוֵי אוֹ שׁוֹאֵל הָוֵי הֵיכָא דְּאָגְרָה פָּרָה מֵעַלְמָא וְאִינְסִיבָא אַלִּיבָּא דְּרַבָּנָן וַדַּאי בַּעְלָהּ פָּטוּר מִשּׁוּם דְּאִשְׁתּוֹ עִמּוֹ בִּמְלַאכְתּוֹ וְהָוְיָא שְׁאֵלָה בִּבְעָלִים (וְאִשָּׁה חַיֶּיבֶת כְּדִין שׂוֹכֵר) כִּי תִּבָּעֵי לָךְ אַלִּיבָּא דְּר' יוֹסֵי שׁוֹאֵל הָוֵי לְהִתְחַיֵּיב לַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים בְּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ אוֹ שׂוֹכֵר הָוֵי וּפָטוּר וְהַשְׁתָּא הָתָם כֵּיוָן דִּלְרַבָּנָן הַבַּעַל פָּטוּר מִן הָאִשָּׁה מִשּׁוּם דַּהֲוֵי שְׁאֵלָה בִּבְעָלִים לֹא יִתְחַיֵּיב נַמִּי לְר' יוֹסֵי לַבְּעָלִים הָרִאשׁוֹנִים אֶלָּא טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי הָוֵי מִשּׁוּם דְּסָבַר דְּשׂוֹכֵר לֹא קָנֵי אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה וּמַשְׂכִּיר יֹאמַר לוֹ דַּל אַנְתְּ וְדַל שְׁבוּעָתָךְ וּמִשְׁתָּעֵינָא דִּינָא בַּהֲדֵי שׁוֹאֵל וַאֲפִילוּ אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ דְּאֵין הַשּׂוֹכֵר צָרִיךְ לִישָּׁבַע מ"מ לֹא קָנֵי לָהּ אֶלָּא בַּהֲבָאַת עֵדִים וְיֹאמַר לוֹ אֲנִי פּוֹטֶרְךָ מֵהֲבָאַת עֵדִים וְרַבָּנָן סָבְרֵי דְּשׂוֹכֵר קָנֵי לָהּ בְּמִיתָה וּפְלִיגֵי בְּדִבְרֵי הַמַּקְשֶׁה וְהַמְּתָרֵץ שֶׁבַּגְּמָ' וְנִרְאֶה אִם הַמַּשְׂכִּיר עַצְמוֹ הָיָה שָׁם בִּשְׁעַת שֶׁמֵּתָה בְּיַד שׁוֹאֵל שֶׁר' יוֹסֵי יוֹדֶה לְדִבְרֵי רַבָּנָן דְּהָתָם וַדַּאי קָנֵי לָהּ בְּמִיתָה גְּרֵידָא דְּהַשְׁתָּא אֵין הַשּׂוֹכֵר צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּלוּם:

אָגְרָהּ ק' יוֹם וְשַׁיְּילָהּ צ' יוֹם. הַשְׁתָּא אִם מֵתָה חַיָּיב שְׁתֵּי פָּרוֹת לַשּׂוֹכֵר אַחַת שֶׁתְּהֵא שֶׁלּוֹ וְאַחַת שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה י' יָמִים וְיַחֲזִירֶנָּה לַמַּשְׂכִּיר אֲבָל אִי שַׁיְּילוּהָ ק' יוֹם לֹא יִתְחַיֵּיב לוֹ רַק אַחַת שֶׁל שְׁאֵלָה:

אָגְרָהּ פ' יוֹם. ה"מ לְמֵימַר אָגְרָהּ צ' יוֹם אֶלָּא לְפִי שֶׁבִּשְׁאֵלָה הוּצְרַךְ לִפְחוֹת פּוֹחֵת גַּם בִּשְׂכִירוּת וְעִי"ל דְּאִי אָגְרָהּ צ' יוֹם דְּהַיְינוּ כָּל יְמֵי הַשְּׁאֵלָה הָוֵי כְּאִילּוּ נָתַן לוֹ מָעוֹת לְבַטֵּל הַשְּׁאֵלָה כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ חוֹזֶרֶת לוֹ לְאַחַר הַשְּׂכִירוּת לְהַשְׁלִים יְמֵי הַשְּׁאֵלָה וְאִי הָדַר שַׁיְּילֵיהּ) ע' יוֹם לֹא יִתְחַיֵּיב רַק אַחַת דִּשְׁאֵלָה וְדִשְׂכִירוּת) ק' יוֹם וְכֵן י"ל בְּרֵישָׁא דְּאִי שַׁיְּילֵיהּ ק' יוֹם בִּימֵי הַשְּׂכִירוּת כְּאִילּוּ בִּיקֵּשׁ שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַשְּׂכִירוּת וְלֹא יִתְחַיֵּיב כְּלוּם וּמַתְנִי' דְּהַשּׂוֹכֵר הָוֵי בְּעָלִים דְּשׁוֹאֵל לְרַבָּנָן אִי מַיְירֵי שֶׁלֹּא שָׁאַל כָּל יְמֵי הַשְּׂכִירוּת אָתֵי שַׁפִּיר דִּלְאַחַר יְמֵי הַשְּׁאֵלָה תַּחֲזוֹר לַשּׂוֹכֵר וַאֲפִילוּ אִם הִשְׁאִילָהּ כָּל יְמֵי הַשְּׂכִירוּת מ"מ כֵּיוָן שֶׁהִיא בְּאַחְרָיוּת הַשּׂוֹכֵר מִגְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה וּפְשִׁיעָה אִם הָיָה עִם הַשּׁוֹאֵל בִּמְלַאכְתּוֹ דְּאָז הַשּׁוֹאֵל פָּטוּר וְהַשּׂוֹכֵר חַיָּיב מִקְּרֵי בְּעָלִים אֲבָל הָכָא אִי שַׁיְּילֵיהּ ק' יוֹם הַשּׂוֹכֵר פָּטוּר מִכָּל דָּבָר:

שוכר

תוספות

אַגְבֵּיהּ אִיהוּ בְּחוֹבוֹ. לְעֵיל מִיהֲדַר גַּבֵּי שׁוּמָא כְּלוֹמַר אִם לֹא שָׁמוּהָ ב"ד לַמַּלְוֶה עַל כָּרְחוֹ שֶׁל לֹוֶה וְקָם לֵיהּ מֵעַצְמוֹ וְלֹא הִטְרִיחוֹ לַדִּין וְאָמַר לוֹ טוֹל קַרְקַע זֶה בְּחוֹבְךָ: **מֵאֵימָתַי אוֹכֵל פֵּירוֹת.** מִי שֶׁשָּׁמוּ לוֹ ב"ד קַרְקַע בְּחוֹבוֹ מֵאֵימָת הִיא קְנוּיָה לוֹ לֶאֱכוֹל פֵּירוֹת: **אַדְרַכְתָּא.** לְאַחַר תִּשְׁעִים יוֹם שֶׁנִּפְסַק הַדִּין דְּאַמְרִינַן בְּפ"ק (דף טו) דְּב"ד כּוֹתְבִין אַדְרַכְתָּא שְׁטַר פְּסַק דִּין אַנִּכְסֵי לֹוֶה שֶׁבְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּמְצָאֵם מִשֶּׁלּוֹ יִקָּחֵם וּמוֹסְרִין לוֹ הַשְּׁטָר: **עֵדָיו בַּחֲתוּמָיו.** מִיּוֹם שֶׁנֶּחְתַּם שְׁטַר הָאַדְרַכְתָּא בְּב"ד אע"פ שֶׁלֹּא בָּא לְיָדוֹ: **מִכִּי שָׁלְמוּ יְמֵי אַכְרַזְתָּא.** אע"פ שֶׁבָּאָה אַדְרַכְתָּא לְיָדוֹ וְלֹא מָצָא נְכָסִים לַלֹּוֶה עַד לְאַחַר זְמַן וּכְשֶׁמָּצָא הוּזְקַק לָבֹא לְב"ד וּמַכְרִיזִין שֶׁיֵּשׁ כָּאן קַרְקַע לִמְכּוֹר כִּדְאַמְרִינַן בְּעֶרְכִין (דף כא: וְאִם בָּא זֶה וְקִיבְּלָהּ בְּיוֹתֵר מִמַּה שֶּׁשָּׁמוּהָ אֲחֵרִים מוֹסְרִין אוֹתָהּ בְּיָדוֹ לְאַחַר שֶׁכָּלוּ יְמֵי הַכְרָזָה וּבְמַסֶּכֶת עֶרְכִין מְפָרֵשׁ כַּמָּה יָמִים מַכְרִיזִין בְּפ' שׁוּם הַיְּתוֹמִים (שם) וְעַד דְּשָׁלְמוּ הַנָּךְ יוֹמֵי הָוֵי פֵּירֵי דְּלֹוֶה: **מתני'** הַשּׂוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ. וְעָמַד שׂוֹכֵר וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר לַעֲשׂוֹת בָּהּ יְמֵי שְׂכִירוּתוֹ: יִשָּׁבַע הַשּׂוֹכֵר. לַמַּשְׂכִּיר: שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ. וּפָטוּר שֶׁהַשּׂוֹכֵר אֵינוֹ חַיָּיב בָּאוֹנְסִין: וְהַשּׁוֹאֵל. שֶׁהוּא חַיָּיב בָּאוֹנְסִין מְשַׁלֵּם לַשּׂוֹכֵר: **גמ'** בִּשְׁבוּעָה. שֶׁהוּא נִשְׁבָּע לַמַּשְׂכִּיר: לְהָפִיס דַּעְתּוֹ. שֶׁלֹּא יֹאמַר פָּשַׁעְתָּ בָּהּ: פְּעָמִים שֶׁהַבְּעָלִים. הַמַּשְׂכִּירִין הָרִאשׁוֹנִים: מְשַׁלְּמִין. לְשׂוֹכֵר זֶה כַּמָּה פָּרוֹת עַל פָּרָה זוּ לְפִי דִּבְרֵי מִשְׁנָתֵנוּ יֵשׁ שֶׁיְּהוּ כּוּלָּם שֶׁלּוֹ וְיֵשׁ שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהֶם יְמֵי שְׂכִירוּתוֹ וְיַחֲזִירֵם: כֵּיצַד **אָגְרָהּ** מִינֵּיהּ מְאָה יוֹמֵי וְהָדַר שַׁיְּילָהּ מִינֵּיהּ תִּשְׁעִין יוֹמֵי וְכוּ'. רְאוּבֵן שֶׁשָּׂכַר פָּרָה מִשִּׁמְעוֹן שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ מְלָאכָה מֵאָה יוֹם וְחָזַר שִׁמְעוֹן וְאָמַר לוֹ עֲשֵׂה עִמִּי טוֹבָה וְהַשְׁאִילֵנִי אוֹתָהּ תִּשְׁעִים יוֹם מִן הַמֵּאָה שֶׁשָּׂכַרְתָּ וּלְאַחַר תִּשְׁעִים אַחֲזִירֶנָּה לְךָ לַעֲשׂוֹת אֶצְלְךָ י' יָמִים לְהַשְׁלִים הַמֵּאָה וְכֵן עָשָׂה יֵשׁ כָּאן דִּין מִשְׁנָתֵנוּ דִּתְנַן הַשּׂוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר בְּתוֹךְ יְמֵי שְׂכִירוּתָהּ דְּמָה לִי בְּעָלִים וּמָה לִי אַחֵר אִם מֵתָה אֵצֶל שׁוֹאֵל הֲרֵי שׂוֹכֵר פָּטוּר בִּשְׁבוּעָה וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם לַשּׂוֹכֵר חָזַר רְאוּבֵן וּבָא אֶצְלוֹ וְאָמַר לוֹ הַשְׂכִּירֶנָּה לִי מִתִּשְׁעִים יוֹם שֶׁהִיא שְׁאוּלָה בְּיָדְךָ מִמֶּנִּי וְאֶשְׁתַּעְבֵּד בָּהּ שְׁמוֹנִים יוֹם וְטוֹל שְׂכָרְךָ וְכֵן עָשָׂה הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת שְׁאִילָתוֹ עַל שִׁמְעוֹן כְּאִילּוּ הִשְׂכִּירָהּ לְאַחֵר שֶׁהֲרֵי נוֹטֵל שְׂכָרוֹ וְכָל הֲנָאָה שֶׁלּוֹ וְאִם הָיְתָה מֵתָה אֵצֶל רְאוּבֵן הָיָה רְאוּבֵן פָּטוּר בִּשְׁבוּעָה וְשִׁמְעוֹן מְשַׁלֵּם לוֹ פָּרָה אַחַת שֶׁשָּׁאַל מִמֶּנּוּ וְהוּא חַיָּיב בָּאוֹנָסִים וּפָרָה אַחֶרֶת לַעֲשׂוֹת אֶצְלוֹ עֲשָׂרָה יָמִים לְהַשְׁלִים הַמֵּאָה חָזַר שִׁמְעוֹן וְשָׁאֲלָהּ מִמֶּנּוּ שִׁבְעִים יוֹם מִן הַשְּׁמוֹנִים שֶׁשְּׂכָרָהּ מִמֶּנּוּ עַל מְנָת שֶׁיַּחֲזִירֶנָּה לוֹ וְיַעֲשֶׂה בָּהּ עֲשָׂרָה יָמִים לְהַשְׁלִים הַשְּׁמוֹנִים שֶׁל שְׂכִירוּת הַשֵּׁנִי וְאִם הָיְתָה מֵתָה בְּתוֹךְ שִׁבְעִים יוֹם הַלָּלוּ הֲרֵי יֵשׁ כָּאן דִּין הַשֵּׁנִי כְּדִין הָרִאשׁוֹן וְיִשָּׁבַע רְאוּבֵן שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ וְשִׁמְעוֹן הַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם לוֹ ד' פָּרוֹת שְׁתַּיִם נֶחְלָטוֹת לוֹ בִּשְׁבִיל שְׁתֵּי פָּרוֹת שְׁאוּלוֹת שֶׁהִשְׁאִילוֹ רְאוּבֵן וּבְפַעַם זֶה כְּאִילּוּ מֵתוּ שְׁתֵּיהֶן שֶׁהֲרֵי אֵין פָּרָתוֹ בְּעַיִן שֶׁהִשְׁאִילוֹ בָּרִאשׁוֹן דְּנֵימָא הֲרֵי הֶחֱזִיר לוֹ פָּרָתוֹ וְזוּ שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם לוֹ עַכְשָׁיו בְּתוֹרַת תַּשְׁלוּמִין בָּאָה לְיָדוֹ וַהֲרֵי יֵשׁ לוֹ עָלָיו שְׁתֵּי תְּבִיעוֹת עַל שְׁתֵּי שְׁאִילוֹת וּשְׁתֵּי תְּבִיעוֹת עַל שְׁתֵּי שְׂכִירוּת לַעֲשׂוֹת אֶצְלוֹ עֶשְׂרִים יוֹם: מִכְּדֵי **חָדָא פָּרָה הֲוַאי כו'.** וּלְעִנְיַן תַּשְׁלוּמִין נַמִּי לְשַׁ2לֵּם לֵיהּ פָּרָה אַחַת וְתַעֲמוֹד בִּמְקוֹם הָרִאשׁוֹנָה תַּחַת שְׁתֵּי הַשְּׁאִילוֹת וּתְהֵא שֶׁלּוֹ וְאַחַת יִמְסוֹר לוֹ לַעֲשׂוֹת בָּהּ עֶשְׂרִים יוֹם: מִי **אִיתָא לְפָרָה בְּעֵינָא דְּנֵימָא הָכֵי.** אִילּוּ הָיְתָה קַיֶּימֶת הָיָה פָּטוּר לְגַמְרֵי אֶלָּא שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ עֶשְׂרִים יוֹם עַכְשָׁיו שֶׁמֵּתָה בָּא עָלָיו בְּתוֹרַת תַּשְׁלוּמִין שׁוֹאֵל לַשּׂוֹכֵר עַל שְׁתֵּי תְּבִיעוֹת: מַר בַּר רַב אַשִׁי ס"ל כְּאַתְקַפְתָּא דְּרַב אַחָא מִדִּפְתִּי: שׁוּם **שְׁאֵלָה אַחַת הִיא.** דְּכֵיוָן דְּחָדָא פָּרָה הֲוַאי אֶלָּא שֶׁמֵּחֲמַת שׂוֹכֵר שֶׁהִשְׁאִיל הוּא בָּא עָלָיו שְׁנֵי שְׁאִילוֹת פָּרָה אַחַת אֵינָן אֶלָּא אַחַת: **פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחַטָּאת.** אַמַּתְנִיתִין קָאֵי הַשּׂוֹכֵר וְהַשּׁוֹאֵל נִשְׁבְּעוּ לַשֶּׁקֶר וְלֹא כָּפְרוּ מָמוֹן וַהֲרֵי הֵן בִּשְׁבוּעוֹת בִּיטּוּי וְקָרְבָּן שֶׁלּוֹ חַטָּאת כִּדְכְתִיב בְּוַיִּקְרָא אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע וְגוֹ':

שניהם

שנים באשם. אם נשבעו לשקר והיו נשבָּרים בשבועתם להקל פרעון מעליהם בפירת ממון היא וקרבן שבועה שלהם אשם איל בן ב' שנים דכתיב (ויקרא ה) והביא את אשמו איל תמים בערכך כסף (שני) שקלים והוא אשם גזילות: **נאנח.** ע"י לסטיסר ונשבע שכך אע"פ שהשומע משלם אונסין משביעין אותו כדרב הונא שבועה שאינה ברשותו דמיחזיא בגניבה ואבידה. מבאן יש להוכיח דהלכה כמ"ד דשוכר כשומר שכר דמי וכן מוכח ברישׂ שלהמנה לכ"ג (יבמות סו:) וכן פרק השואל (לקמן דף צז. ושם) גבי מריימר ברי חנינא אוגר כותניתיה לבי חוזאי:

לאפוקי. מדר' אמי. ה"ה דהדה מצי למימר לאפוקי מדשמואל דאמר פ"ג דשבועות (דף כה). דשבועת ביטוי ליתא אלא ביכול להיות להבא אבל שבועת שוַדַּע בלוני שיהא פטור שאין יכול לומר שבועתה שיזרוק לים והכא מיחייב שבועה כי נשבע שנאנס אע"ג דליתא בלהבא:

רב. אמר פטור. וא"ת והא תנן פ"ג דגיטין (דף כט.) אם אמר טול היממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר וי"ל דאע"ג דאסור להפקידו ביד אחר מ"מ בשביל כך אינו חייב לפרוע:

אין. רצוני שיהא פקדוני ביד אחר. אין לפרש דטעמא דחייב לר' יוחנן אליבא דאביי משום דשינה מדעת המפקיד ולכך יתחייב בכל האונסין אפי' באונסין שהיה ראוין לבא ברשות שומר הראשון (ד"א כי מאי פריך אביי לרבא לקמן ליימא ליה ר' אמי לר' אבא מלאך המות מה לי הבא מה לי התם כו' ותלא ביון דשינה מדעת בעל הפקדה הוא חייב אפילו באונסין שהיו באין אפי' אם היתה ברשותו לכך הוצרך לתרץ שהשאיל מדעת בעלים אלא ר"י דהשתעם הוא דחשיב באילו פירש לו שאם ישנה מדעתו בגון שישתמרנה לאחר שיהיה באילו פשע בה וכל אונסין שיארעו לה שנוכל לתלות שאם לא משכרה לאחר שלא היו נארעים חייב בה בגון אם מתה בבית שומר שני דיש לתלות דהבלא דאותו בית קטלה ושמא אם היתה בבית שומר הראשון לא היתה מתה שברירא בית אחר יותר מאחר והני בפשע בה וירצאה לגנב שהוא מרעה שמן וטוב ומתה דחייב לאביי דאמר דהבלא דאגמא קטלה וכן לרב אם משכרה לחשש' ומתה ברשותן חייב מהאי טעמא וה"נ פשע בה כגון לרב כשמסרה לבן דעת או שנעל בפניה לראוי וירצאה לגנב או שהולילה בעצמו לגנב ומתה שם פטור אבל אם נעל בפניה שלא ראוי אע"פ שפשע שם מתה שם פטור כיון דאפילו נעל בפניה לראוי היתה מתה שם ואפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב היינו דוקא כמו צריפא דאורבני דאפשר אם לא פשע מתחילה לא היה נארע אונס של גניבה וכן מוכח בפרק האומנין (לקמן דף עח. ושם ד"ה והחמה) דתנן השוכר את הפרה להוליכה בהר והוליכה בבקעה והוחלקה פטור הוחמה חייב והשתא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב כו' נמי הוחלקה אמאי פטור הלא תחילתה בפשיעה לענין הוחמה וסופה באונס אלא משום דאפילו הוליכה בהר כל שכן דהוחלקה לכך פריך לקמן אביי לרבא שפיר ואפי' למ"ד בפשיעה וסופו באונס חייב כשמסר לשומר אחר חייב דהתם בצריפא דאורבני לא היה האונס ראוי להיות נארע עד שבאו גנבים אבל הכא אגלאי מילתא שאותו הבל ואותו מקום היה מסוכן יותר להמית בהמה זו דמיזל שבאת שם התחיל הוחולי וכן קאמר אביי לקמן דאפי' למ"ד פטור הכא חייב: דאם

על

1 פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּאָשָׁם פְּעָמִים שֶׁהַשּׁוֹכֵר בְּחַטָּאת
2 וְהַשּׁוֹאֵל בְּאָשָׁם פְּעָמִים שֶׁהַשּׁוֹכֵר בְּאָשָׁם וְהַשּׁוֹאֵל
3 בְּחַטָּאת הָא כֵּיצַד בְּפֵירַת מָמוֹן אָשָׁם בִּיטּוּי שְׁפָתַיִם
4 חַטָּאת פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחַטָּאת בְּגוֹן שֶׁמָּתָה בְּרֵרָה
5 וְאָמְרוּ נֶאֱנַס שׁוֹכֵר דִּבְיַן כָּךְ וּבְיַן כָּךְ מִיפְטַר פָּטוּר
6 בְּחַטָּאת שׁוֹאֵל דִּבְיַן כָּךְ וּבְיַן כָּךְ חִיּוּבֵי מִיחַיַּב בְּחַטָּאת
7 פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּאָשָׁם בְּגוֹן שֶׁנִּגְנְבָה וְאָמְרוּ מָתָה
8 מַחֲמַת מְלָאכָה דְּתַרְוַיְיהוּ קָא בְּפֵרֵי מְמוֹנָא דְּהָא
9 מִיחַיְּבֵי וְקָא פַּטְרֵי נַפְשַׁיְיהוּ שׁוֹכֵר בְּחַטָּאת וְשׁוֹאֵל
10 בְּאָשָׁם בְּגוֹן שֶׁמָּתָה בְּרֵרָה וְאָמְרוּ מָתָה מַחֲמַת
11 מְלָאכָה שׁוֹכֵר דִּבְיַן כָּךְ וּבְיַן כָּךְ מִיפְּטַר פָּטוּר חַיָּיב
12 בְּחַטָּאת שׁוֹאֵל דְּמִיחַיַּיב בְּמָתָה בְּרֵרָה וְקָא פָּטַר
13 נַפְשַׁיֵּיהּ בְּמָתָה מַחֲמַת מְלָאכָה בְּאָשָׁם שׁוֹכֵר בְּאָשָׁם
14 וְשׁוֹאֵל בְּחַטָּאת בְּגוֹן שֶׁנִּגְנְבָה וְאָמְרוּ מָתָה מַחֲמַת
15 שׁוֹכֵר הוּא דְּמִיחַיַּיב בִּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה וְקָא פָּטַר נַפְשַׁיֵּיהּ
16 בְּמָתָה בְּרֵרָה בְּאָשָׁם שׁוֹאֵל דִּבְיַן כָּךְ וּבְיַן כָּךְ חִיּוּבֵי
17 מִיחַיַּיב בְּחַטָּאת מַאי קָמַ"ל דְּאַפּוֹקֵי מִדְּרַבִּי אַמִּי דְּאָמַר
18 כָּל שְׁבוּעָה שֶׁהַדַּיָּנִים מַשְׁבִּיעִים אוֹתָהּ אֵין הַיַּיבָן
19 עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטּוּי שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע
20 לְבַטֵּא בִּשְׂפָתַיִם כִּי תִשָּׁבַע מֵעֲצָמָהּ קָמַ"ל דְּלֹא כְּרַ'
21 אַמִּי אִתְּמַר שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר רַב אָמַר פָּטוּר
22 וְרַ' יוֹחָנָן אָמַר חַיָּיב אָמַר אַבַּיֵי לְמַעְמְיֵהּ דְּרַב לֹא
23 מְצָעְיָא שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּעָלְיוֹי עָלְיָהּ
24 לְשַׁמְּירָתוֹ אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם
25 דִּגְרוּעֵי גְּרִיעָה לִשְׁמִירָתוֹ פָּטוּר מַאי מְצָעְיָא דְּהָא מְסָרָהּ
26 לְבֶן דַּעַת וּלְטַעְמֵיהּ דְּר' יוֹחָנָן לֹא מִיצָּעְיָא שׁוֹמֵר
27 שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם דִּגְרוּעֵי גְּרִיעָה לִשְׁמִירָתוֹ
28 אֶלָּא אֲפִי' ש"ח שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר דְּעָלְוֵי עָלְיֵיהּ
29 לִשְׁמִירָתוֹ חַיָּיב דְּא"ל אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְא פְּקִדוֹנִי בְּיַד

30 אַחֵר אָמַר רַב חִסְדָּא הָא דְּרַב לָאו בְּפִירוּשׁ אִתְּמַר אֶלָּא מִכְּלָלָא דְּהַנְהוּ גִּינְאֵי דְּכָל
31 יוֹמָא הָווּ מְפַקְּדֵי מָרֵיהוּ גַּבָּהּ דְּהַהִיא סַבְתָּא יוֹמָא חַד אַפְקְדִינְהוּ לִגְבֵי חַד מִינַּיְיהוּ שַׁמָּע
32 קָלָא בֵּי הִילּוֹלָא נָפַק אָזַל אַפְקְדִינְהוּ לְגַבָּהּ דְּהַהִיא סַבְתָּא אַדְּאָזַל וַאֲתָא אַגְנוּב מָרֵיהוּ
33 אֲתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב וּפְטְרֵיהּ מַאן דְּחָזֵא מְשׁוּם שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר פָּטוּר וְלֹא הִיא
34 שַׁאנִי הָתָם דְּכָל יוֹמָא נָמֵי אִינְהוּ גּוּפַיְיהוּ גַּבָּהּ דְּהַהִיא סַבְתָּא הָווּ מְפַקְּדֵי לְהוּ וְיָתֵב
35 ר' אַמִּי וְקָאָמַר לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא אֵיתְיְבֵיהּ ר' אַבָּא בַּר מָמָל לְר' אַמִּי הַשּׁוֹכֵר פָּרָה
36 מֵחֲבֵירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וּמָתָה בְּרֵרָה יָשָׁבַע הַשּׁוֹכֵר שֶׁמָּתָה בְּרֵרָה וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם
37 לַשּׁוֹכֵר וְאִם אִיתָא לֵימָא לֵיהּ אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְא פִּקְדוֹנִי בְּיַד אַחֵר א"ל הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן
38 בְּשָׁנְתְנוּ לוֹ (רְשׁוּת הַבְּעָלִים) לְהַשְׁאִיל אִי הָכֵי לַבְּעָלִים בָּעֵי לְשׁוֹלְמֵי דְּאָמְרוּ לֵיהּ לְדַעְתָּךְ
39 מֵהֵיכָא רָמֵי בַּר חָמָא הַמַּפְקִיד מָעוֹת אֵצֶל חֲבֵרוֹ צְרָרָן וְהִפְשִׁילָן לַאֲחוֹרָיו מִפְּנֵי לִבְנוֹ וּבִתּוֹ
40 הַקְּטַנִּים (וְנֶעֱלַם בְּפָנֵיהֶם שֶׁלֹּא פְּקָדוֹנוֹ בְּיַד אַחֵר אָמַר רָבָא כָּל הַמַּפְקִיד
41 גְּדוֹלִים פָּטוּר אֲמַאי נִימָא לֵיהּ אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְא פִּקְדוֹנִי בְּיַד אַחֵר אָמַר רָבָא כָּל הַמַּפְקִיד

על

עַל דַּעַת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הוּא מַפְקִיד אַמְרֵי נְהַרְדָּעֵי דַּיְקָא נַמִּי דְּקָתָנֵי אוֹ שֶׁמְּסָרָן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים חַיָּיב הָא לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים פָּטוּר מִכְּלַל דְּלַאֲחֵרִים לֹא שְׁנָא גְּדוֹלִים וְלֹא שְׁנָא קְטַנִּים חַיָּיב דְּאִם כֵּן לִיתְנֵי קְטַנִּים סְתָמָא שְׁמַע מִינַּהּ אָמַר רָבָא הִלְכְתָא שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּיב לֹא מִבְּעָיָא שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם דִּגְרוּעֵי גָּרְעַהּ לִשְׁמִירָתוֹ אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּיב מַאי טַעְמָא דְּאָמַר לֵיהּ אַתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה הַאֵיךְ לֹא מְהֵימַן לִי בִּשְׁבוּעָה: אִתְּמַר פָּשַׁע בָּהּ וְיָצָאת לָאֲגַם וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ אַבַּיֵּי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר חַיָּיב רָבָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר פָּטוּר אַבַּיֵּי מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר חַיָּיב כָּל דַּיָּינָא דְּלָא דָּאֵין כִּי הַאי דִּינָא לַאו דַּיָּינָא הוּא לֹא מִבְּעָיָא לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב דְּחַיָּיב אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמ"ד פָּטוּר הָכָא חַיָּיב מ"ט דְּאַמְרִינַן הַבְלָא דְּאַגְמָא קַטְלָהּ רָבָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבָּה אָמַר פָּטוּר כָּל דַּיָּינָא דְּלָא דָּאֵין כִּי הַאי דִּינָא לַאו דַּיָּינָא הוּא לֹא מִיבָּעְיָא לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס פָּטוּר דְּפָטוּר אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמ"ד חַיָּיב הָכָא פָּטוּר מַאי טַעְמָא דְּאַמְרִינַן מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם וּמוֹדֵי אַבַּיֵּי דְּאִי הַדְרָא לְבֵי מָרַהּ וּמֵתָה דְּפָטוּר מ"ט דְּהָא הַדְרָא לָהּ וְלֵיכָּא לְמֵימַר הַבְלָא דְּאַגְמָא קַטְלָהּ וּמוֹדֵי רָבָא כָּל הֵיכָא דְּאִיגְּנְבָהּ גַּנָּב בָּאֲגַם וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ בֵּי גַּנָּב דְּחַיָּיב מַאי טַעְמָא דְּאִי שַׁבְקָהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּבֵיתֵיהּ דְּגַנָּבָא הֲוָה קַיְימָא אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵּי לְרָבָא לְדִידָךְ דְּאָמְרַתְּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם הַאי דְּאוֹתְבֵיהּ ר' אַבָּא בַּר מָמָל לְרַבִּי אַמִּי וְשַׁנֵּי לֵיהּ בְּשֶׁנְּתָנוּ לוֹ בְּעָלִים רְשׁוּת לְהַשְׁאִיל וְלֵימָא לֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם א"ל לְדִידְכוּ דְּמַתְנִיתוּ אֵין רְצוֹנִי שֶׁיְּהֵא פִּקְדוֹנִי בְּיַד אַחֵר אִיכָּא לְאוֹתְבָהּ לְהַהִיא לְדִידִי דַּאֲמִינָא אַנְתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה וְהַאֵיךְ לֹא מְהֵימַן לִי בִּשְׁבוּעָה לֵיכָּא לְאוֹתְבָהּ כְּלָל מֵתִיב רָמִי בַּר חָמָא הֶעֱלָהּ לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה אֵין זֶה אוֹנֶס וְחַיָּיב הָא מֵתָה כְּדַרְכָּהּ הֲרֵי זֶה אוֹנֶס וּפָטוּר וְאַמַּאי לֵימָא לֵיהּ אַוִּירָא דְּהַר קַטְלָהּ אִי נַמִּי אוּבְצָנָא דְּהַר קַטְלָהּ הָכָא בְּמַאי עַסְקִינַן שֶׁהֶעֱלָהּ לְמִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב אִי הָכִי נָפְלָה נַמִּי שֶׁהָיָה לוֹ לְתוֹקְפָהּ וְלֹא תְּקָפָהּ אִי הָכִי אֵימָא רֵישָׁא עָלְתָה לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה הֲרֵי זֶה אוֹנֶס אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמִיתְקְפָהּ לֹא צְרִיכָא שֶׁתְּקָפָתוֹ וְעָלְתָה תְּקָפָתוֹ וְיָרְדָה: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי כֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה סְחוֹרָה בְּפָרָתוֹ כו': אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי אָמַר לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה לְרַב יְהוּדָה אַמְרַתְּ לָן מִשְּׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל חָלוּק הָיָה רַבִּי יוֹסֵי

אף

רש"י

דְּאִם כֵּן לִיתְנֵי קְטַנִּים סְתָמָא. וְא"ת תִּקְשֶׁה לְרַב וְי"ל דְּבָנָיו נָקַט לְרְבוּתָא דְּסד"א דְּעַל דַּעַת בָּנָיו הַקְּטַנִּים נַמִּי מַפְקִיד דִּרְגִילוּת הוּא שֶׁלִּפְעָמִים מוֹסֵר חֲפָצָיו לְבָנָיו קְטַנִּים קמ"ל אִי נַמִּי לְכַךְ נָקַט בָּנָיו וְלֹא נָקַט קְטַנִּים סְתָמָא מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְמֵידַק הָא גְּדוֹלִים הֲוֵי כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹמְרִים וּמוּתָּר מִשּׁוּם דְּעַל דַּעַת בָּנָיו הַגְּדוֹלִים מַפְקִיד אֲבָל גְּדוֹלִים דְּעַלְמָא אָסוּר לִמְסוֹר אע"פ שֶׁאֵינוֹ מִתְחַיֵּיב בְּכַךְ:

אַתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה. וּלְכַךְ הֵיכָא שֶׁהַשּׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן יָכוֹל לִישָּׁבַע עַל הָאוֹנֶס אוֹ שֶׁהָיוּ עֵדִים בַּדָּבָר פָּטוּר וַאֲפִי' מָסַר לְחש"ו וּמֵתָה בִּרְשׁוּתָם כֵּיוָן דְּאַף בְּבֵית שׁוֹמֵר הָרִאשׁוֹן הָיְתָה מֵתָה דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא מ"ל הָתָם כו' וְסוֹבֵר רָבָא שֶׁזֶּהוּ טַעְמוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן וְלֹא כְּאַבַּיֵּי דְּאָמַר מִשּׁוּם דְּאֵין רְצוֹנִי כו' וְכֵן הֲלָכָה כְּרָבָא וְלֹא כְּר"ח דְּפָסִיק כְּאַבַּיֵּי:

שֶׁהֶעֱלָהּ לְמִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב. דְּהַשְׁתָּא לֹא הֲוֵי פְּשִׁיעָה בְּהַעֲלָאָה: **אִי** הָכִי עָלְתָה נַמִּי. בִּשְׁלָמָא לְרָבָא דְּאָמַר מַלְאַךְ הַמָּוֶת כו' לֹא יִצְטָרֵךְ לְהַעֲמִיד בְּמִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב וּלְכַךְ הֶעֱלָהּ לְרָאשֵׁי צוּקִין וְנָפְלָה חַיָּיב מִשּׁוּם הַעֲלָאָה אע"פ שֶׁנָּפְלָה בע"כ שֶׁתְּקָפָתוֹ וְיָרְדָה וְרֵישָׁא דְּקָתָנֵי אִי עָלְתָה פָּטוּר מַיְירֵי שֶׁתְּקָפָתוֹ וְעָלְתָה וְכֵן הַנְּפִילָה הָיְתָה בְּתָקְפָתוֹ וְיָרְדָה כְּמוֹ בְּסֵיפָא אֲבָל לְאַבַּיֵּי דְּאוּקְמָהּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב וְלֹא פָּשַׁע בְּהַעֲלָאָה וְחַיָּיב מִשּׁוּם שֶׁפָּשַׁע בִּנְפִילָתָהּ דְּמַיְירֵי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתָקְפָהּ וְלֹא תְּקָפָהּ א"כ רֵישָׁא נַמִּי אֲפִי' תְּקָפָתוֹ וְעָלְתָה אַמַּאי פָּטוּר לִיחַיֵּיב מִשּׁוּם נְפִילָה שֶׁהָיָה לוֹ לְשׁוֹמְרָהּ שֶׁלֹּא תִּפּוֹל דְּמִסְתָּמָא נְפָלָה דְּרֵישָׁא הֲוֵי כְּמוֹ נְפָלָה דְּסֵיפָא שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתָקְפָהּ וּמְשַׁנֵּי נְפָלָה דְּרֵישָׁא מַיְירֵי שֶׁתְּקָפָתוֹ וְיָרְדָה דּוּמְיָא דְּעָלְתָה דְּמַיְירֵי דְּתְקָפָתוֹ וְעָלְתָה וְלֹא דַּמְיָא לִנְפִילָה דְּסֵיפָא וְא"ת אַמַּאי נָקַט בְּרֵישָׁא עָלְתָה וּבְסֵיפָא הֶעֱלָהּ וַהֲלֹא אֵין חִילּוּק בֵּין הֶעֱלָהּ מִדַּעְתּוֹ לְעָלְתָה בְּעַל כָּרְחוֹ וּבִנְפִילָה לְבַד הֲוָה לֵיהּ לִפְלוּגֵי דְּתְקָפָתוֹ וְיָרְדָה הֲוָה אוֹנֶס לֹא תְּקָפָתוֹ חַיָּיב וְי"ל דְּרֵישָׁא נָקַט עָלְתָה לְגַלּוּיֵי דִּנְפָלָה הֲוֵי בע"כ וְסֵיפָא נָקַט הֶעֱלָהּ לְגַלּוּיֵי דִּנְפָלָה הֲוֵי שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ לְתָקְפָהּ וְלֹא תְּקָפָהּ דּוּמְיָא דְּהֶעֱלָהּ שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ וְא"ת וְסֵיפָא כֵּיוָן דְּמַיְירֵי שֶׁהָיָה יָכוֹל לְתָקְפָהּ אַמַּאי אוּקְמָהּ בְּמִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב אֲפִילּוּ לֹא הָיָה מִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב לֹא פָּשַׁע בְּהַעֲלָאָה כֵּיוָן שֶׁהָיָה יָכוֹל לְשׁוֹמְרָהּ מִנְּפִילָה וְי"ל כֵּיוָן דְּאֵין צוֹרֶךְ הַבְּהֵמָה בְּהַעֲלָאָה זוֹ פּוֹשֵׁעַ הוּא שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְלֹא יִשְׁמְרֶנָּה מִלִּיפּוֹל וּלְכַךְ אִם מֵתָה הָיָה חַיָּיב:

גזל

תוספות

עַל דַּעַת אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. עַל דַּעַת שֶׁהַנִּפְקָד מוֹסְרוֹ לְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הַגְּדוֹלִים וְאֵין יְכוֹלִין לוֹמַר אֵין רְצוֹנֵנוּ כו': **דַּיְקָא נַמִּי.** דְּהַאי דִּגְדוֹלִים פְּטוּרִין דַּוְקָא בָּנָיו נָקַט וְלֹא אֲחֵרִים: **דְּא"כ.** דְּלַאֲחֵרִים נַמִּי גְּדוֹלִים פָּטוּר לִיתְנֵי אוֹ שֶׁמְּסָרָן לִקְטַנִּים סְתָמָא: **בִּשְׁבוּעָה.** דְּשֶׁלֹּא פָּשַׁע בָּהּ: הַאֵיךְ לֹא מְהֵימַן לִי. וַאֲנִי אוֹמֵר שֶׁיֶּשְׁנָהּ בְּיָדוֹ אוֹ אֲכָלָהּ אוֹ פָּשַׁע בָּהּ: **פָּשַׁע בָּהּ.** שֶׁלֹּא נָעַל בְּפָנֶיהָ כָּרָאוּי: **וְיָצָאת לָאֲגַם.** מָקוֹם שֶׁאֵינָהּ מִשְׁתַּמֶּרֶת שָׁם אֵצֶל זְאֵבִים וְלֹא אֵצֶל גַּנָּבִים וּמִיהוּ לֹא אֲכָלוּהָ לֹא זְאֵבִים וְלֹא גַּנָּבִים: **וּמֵתָה.** דַּהֲוֵי תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה שֶׁמָּא יִטְרְפוּהָ זְאֵבִים וְסוֹפוֹ לֹא אָבְדָה בְּאוֹתָהּ פְּשִׁיעָה אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁהוּא אוֹנֶס: **לֹא מִיבָּעְיָא לְמ"ד.** לְקַמָּן בְּפִרְקִין (דף מב.) גַּבֵּי הַהוּא דְּאוֹתִיב זוּזֵי דְּפִקָּדוֹן בִּצְרִיפָא דְּאוּרְבָּנֵי דַּהֲוָיָא פְּשִׁיעוּתָא לְגַבֵּי נוּרָא וּנְטִירוּתָא לְעִנְיַן גַּנָּבֵי וְאִיגְּנוּב וּגְנֵיבָה לְגַבֵּי שׁוֹמֵר חִנָּם אוֹנֶס הוּא: **אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמ"ד פָּטוּר הָכָא חַיָּיב.** דְּהָתָם לֵיכָּא פְּשִׁיעוּתָא אֶלָּא לְעִנְיַן נוּרָא אֲבָל הָכָא אִיכָּא לְמֵימַר בִּפְשִׁיעָה מֵתָה שֶׁאִם הָיְתָה בַּבַּיִת לֹא מֵתָה וִיצִיאָתָהּ לָאֲגַם הִיא פְּשִׁיעַת מִיתָתָהּ דְּשֶׁמָּא הֶבֶל הַמָּצוּי בָּאֲגַם קְטָלָהּ: **מַה לִּי הָכָא כו'.** אֲבָל הָתָם גַּבֵּי זוּזֵי אִם שְׁמָרָם כְּהִלְכָתָם דְּקַיְי"ל (שם) כְּסָפִים אֵין לָהֶם שְׁמִירָה אֶלָּא בַּקַּרְקַע לֹא נִגְנְבוּ וְאע"ג דְּקַיְי"ל בִּצְרִיפָא דְּאוּרְבָּנֵי אֵין דֶּרֶךְ גַּנָּבִים לְבַקֵּשׁ שָׁם מָעוֹת וְאוֹנֶס הוּא מִיהוּ ע"י שֶׁלֹּא שָׁמַר כְּדִין שְׁמִירָתָם אָבְדוּ אֲבָל פָּרָה זוּ אִם הָיְתָה בַּבַּיִת נַמִּי הָיְתָה מֵתָה: **דְּאִיגְּנְבָהּ גַּנָּב מֵאֲגַם.** שֶׁזֶּהוּ דָּבָר שֶׁהוּא פְּשִׁיעָה אֵצֶל יְצִיאָתָהּ לָאֲגַם אע"פ שֶׁסּוֹפָהּ מֵתָה בֵּי גַּנָּב חַיָּיב וְלֹא אָמַר אִי הֲוָה בְּבֵית שׁוֹמֵר נַמִּי הֲוָה מֵתָה: **מ"ט.** מִשְּׁעַת גְּנֵיבָה הִיא אֲבוּדָה מִן הַבְּעָלִים דְּאִי נַמִּי שָׁבְקָהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת בֵּי גַּנָּב הֲוָה קַיְימָא הִלְכָּךְ הַחִיּוּב בָּא לוֹ עַל שְׁעַת הַגְּנֵיבָה: **הָא דְּאוֹתְבֵיהּ ר' אַבָּא.** לְעֵיל מֵהַשּׂוֹכֵר פָּרָה וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר לֵימָא אֵין רְצוֹנִי כו': **וְשַׁנֵּי לֵיהּ בְּשֶׁנְּתָנוּ לוֹ הַבְּעָלִים רְשׁוּת.** מַאי דּוֹחְקֵיהּ לְשַׁנּוּיֵי הָכִי נֵימָא לֵיהּ אִם אֵירַע בָּהּ אוֹנֶס אַחֵר דְּמָצִינוּ לְמֵימַר אִם הָיְתָה בְּבֵיתוֹ לֹא נֶאֶנְסָה הָיָה חַיָּיב אֲבָל זוּ מֵתָה כְּדַרְכָּהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת נַמִּי בְּבֵית שׂוֹכֵר קָטִיל לָהּ וּמִדְּלָא שַׁנֵּי לֵיהּ הָכִי שַׁמְעִינַן לְמ"ד תְּחִילָּתוֹ בִּפְשִׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב לֹא שְׁנָא אוֹנֶס מַלְאַךְ הַמָּוֶת מִשְּׁאָר אוֹנְסִין: **לְדִידְכוּ.** דְּאַמְרִיתוּ טַעְמָא דְּשׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּיב מִשּׁוּם אֵין רְצוֹנִי אִיכָּא לְאוֹתוּבָהּ לְהַהִיא וּמַאי דְּנִיחָא לֵיהּ לְרַבִּי אַמִּי שַׁנֵּי לֵיהּ אֲנָא לֹא סְבִירָא לִי לֹא אַתְקַפְתָּא וְלָא שִׁינּוּיָא דִּלְדִידִי דְּאַמְרִי לְעֵיל טַעְמָא מִשּׁוּם דְּלֹא מְהֵימַן לֵיהּ בִּשְׁבוּעָה לֵיכָּא לְאוֹתוּבָהּ כְּלָל שֶׁהֲרֵי שׂוֹכֵר עַצְמוֹ נִשְׁבַּע לוֹ כִּדְתְנַן יִשָּׁבַע הַשּׂוֹכֵר שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ: **הֶעֱלָהּ לְרָאשֵׁי צוּקִין.** שׁוֹמֵר שֶׁהֶעֱלָהּ לְרָאשֵׁי הָרִים חַדִּים וּמְשׁוּפָּעִים וְנָפְלָה: **אֵין זֶה אוֹנֶס.** אֶלָּא פְּשִׁיעָה דְּדַרְכָּהּ לִיפּוֹל: **הָא מֵתָה כְּדַרְכָּהּ.** בְּרֹאשׁ הַצּוּק: **פָּטוּר.** דַּהֲוֵי סוֹפוֹ בְּאוֹנֶס: **אַוִּירָא.** צִינָּה: **אוּבְצָנָא.** עֲיֵיפוּת טוֹרַח הַמַּעֲלֶה: **לְמִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב.** דְּדֶרֶךְ הָרוֹעִים לְהַעֲלוֹת שָׁם בְּהֵמוֹת לִרְעוֹת: **לְתוֹקְפָהּ.** לְהַחֲזִיק בָּהּ שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הָרוֹעִים: **עָלְתָה.** מֵאֵלֶיהָ: **שֶׁתְּקָפָתוֹ.** עַל כָּרְחוֹ וְעָלְתָה וְלֹא יָכוֹל לְהַחֲזִיק בָּהּ שֶׁחֲזָקָה הָיְתָה מִמֶּנּוּ:

אף

אף בראשונה. בשילם ולא רצה לישבע כיצד זה נותן לתוך כיסו בפילו שלא זה אלא יחזיר הכפל לבעלים: **שבבר שילם.** קודם שנמצא הגנב וקנה בכפל כדאמר מעיקרא אדעתא דהכי אתאי לידיה: **מתני' שהודה מפי עצמו.** הואיל והודה מפי עצמו שלו. לאחר זמן כשבאו ליטול פקדונן: **מה תפביר עלה.** מלמדנו שלא שייך הך פלוגתא דרבי יוחנן ורב הונא דפ' השואל (לקמן דף צז:) בברי ושמא דאפי' לר"ש דאמר מניח גזילה ביניהם היינו משום דיודע בודאי שלא גזל לכולם רק לאחד אבל ברי ושמא יודה דברי עדיף ואפי' לר"ע דאמר ישלם לכל אחד ואחד היינו משום שיודע בודאי שהוא חייב לאחד מהם אבל גבי ברי ושמא יודה דפטור שאינו יודע שהוא חייב כלל:

גמ' מתפיקא מפקי' ממאנ. ישבר־נו: **דקתני עלה ומודה ר"ט.** ה"ה דה"מ למפרך מברייתא אמאי מודה אלא ניתיה ליה למפרך מפתיתין דיבמות אמתניתין:

התם דקא תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים. לכאורה נראה דהשותא לא צריך לשינויי קמאי דאין חיוב בין ברך אחד לב' בריכות ורישא דנותן מנה ולזה ומנה לזה בבא לצאת ידי שמים וסיפא דקתבעי ליה יהא מונח אך מדלא קאמר אלא התם דקא תבעי ליה משמע דלא הדר משנויא קמא ובן לקמן (ע"ב) דפריך ומי אמר רבא בב' בריכות ה"ל למידק משמע דלא הדר ביה לכך נראה דכולה מתני' איירי בבא לצאת ידי שמים ולכך ברישא דקתה ליה למידק נותן לזה מנה ולזה מנה בבא לצאת ידי שמים וסיפא דבבדך אחד כיון דלא ה"ל למידק בבא לצאת ידי שמים אינו חייב ולרבי טרפון נקט ברישא אביו של אחד מהם ולא נקט אחד מהם לרבותא דאפילו שמע ושמעה נותן לכל אחד ואחד בבא לצאת ידי שמים ולר"ע נקט אביו דמשמע שמע ושמעה לכך אינו חייב אלא לצאת ידי שמים דבאמר לקמן (שם) מדיוקא תבעי ליה וה"ל ברי ושמא ואפילו מדיוקא חייבין לר"ע דמתניתין אתיא בר"ע נמי דקאמר לקמן (שם) ממאי דמתני' דקתני היא ועוד דהלכה בר"ע ומחבירו ובסיפא דלא נקט שני אבותיכם הפקידו לרבותא לא תני הכי דאע"ג דעגעו ברי פטור אפילו לצאת ידי שמים ואפי' לר"ש ביון דלא פשע דלא הוה ליה למידק ולא מחזיב ר"ש מדיוקא אלא בברי ושמא והיכא דהוה ליה למידק אבל בשמע ושמעה אפי' בשני בריכות אינו חייב אלא לצאת ידי שמים והיכא דלא הוי ליה למידק פטור אפי' לצאת ידי שמים ואפילו בברי ושמע ואי"ת דבפרק הגוזל קמא (ב"ק דף קנ: ושם קד. ד"ה שכבר) קאמר מעשה בחסיד אחד שבא לפני ר"ט ואמר ליה חנה דמי מקחך ביניהם וכי לא בעי חסיד לצאת ידי שמים ר"ל דר"ט אמר ליה שכך הדין (ואי"ת התם דפריך אמתניתין דקתני הגוזל מחבירו שוה פרוטה ושבעה לו יולינכו אחריו אפילו למאי דמוקי בר"ט כו' ומאי איריא ששבע אפי' הודה נמי דתניא מודה ר"ט כו' ומאי פריך והא אוקמי ברייתא דמודה ר"ט בבא לצאת ידי שמים ומתני' דהתם מיירי מדיוקא ור"ל דמתני' דהתם מיירי לצאת ידי שמים לחבויא קרקן וקא אמר אם רוצה לחביא קרקן צריך לחביא גזלו למאי דתנן חביא אשמעי עד שלא חביא גזלו לא יצא לכך פריך דבלא שבועה ולא קרקן צריך לחביא גזלו למאי דתנן אם רוצה לצאת ידי שמים: מודה

1 **אַף בְּרִאשׁוֹנָה הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ אוֹ אֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ** | **אַף בְּרִאשׁוֹנָה הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ אוֹ אֵין הַלָּכָה כְּמוֹתוֹ**
2 **אָמַר לֵיהּ חָלוֹק הָיָה ר' יוֹסֵי אַף בְּרִאשׁוֹנָה וַהֲלָכָה** | **אָמַר לֵיהּ חָלוֹק הָיָה ר' יוֹסֵי אַף בְּרִאשׁוֹנָה וַהֲלָכָה**
3 **כְּמוֹתוֹ אַף בְּרִאשׁוֹנָה אִתְּמַר נַמִּי אָמַר ר' אֲלֶעָזָר** | **כְּמוֹתוֹ אַף בְּרִאשׁוֹנָה אִתְּמַר נַמִּי אָמַר ר' אֲלֶעָזָר**
4 **חָלוֹק הָיָה ר' יוֹסֵי אַף בְּרִאשׁוֹנָה וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ** | **חָלוֹק הָיָה ר' יוֹסֵי אַף בְּרִאשׁוֹנָה וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ**
5 **אַף בְּרִאשׁוֹנָה וְר' יוֹחָנָן אָמַר מוֹדֶה הָיָה ר' יוֹסֵי** | **אַף בְּרִאשׁוֹנָה וְר' יוֹחָנָן אָמַר מוֹדֶה הָיָה ר' יוֹסֵי**
6 **בְּרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּבָר שִׁילֵּם שִׁילֵּם אֵין לֹא שִׁילֵּם לֹא** | **בְּרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּבָר שִׁילֵּם שִׁילֵּם אֵין לֹא שִׁילֵּם לֹא**
7 **וְהָאָמַר ר' חִיָּא בַּר אַבָּא א"ר יוֹחָנָן לֹא שִׁילֵּם** | **וְהָאָמַר ר' חִיָּא בַּר אַבָּא א"ר יוֹחָנָן לֹא שִׁילֵּם**
8 **שִׁילֵּם מִמַּשׁ אֶלָּא בֵּיוָן שֶׁאָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם אע"פ**
9 **שֶׁלֹּא שִׁילֵּם אֵימָא מוֹדֶה הָיָה ר' יוֹסֵי בְּרִאשׁוֹנָה**
10 **שֶׁכְּבָר אָמַר הֲרֵינִי מְשַׁלֵּם: מתני' אָמַר לִשְׁנַיִם**
11 **גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם אוֹ**
12 **אֲבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד לִי מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה**
13 **הוּא נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה שֶׁהוֹדָה מִפִּי עַצְמוֹ**
14 **שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֶצֶל אֶחָד זֶה מָנֶה וְזֶה מָאתַיִם זֶה**
15 **אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם וְזֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם נוֹתֵן לָזֶה**
16 **מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה וְהַשְּׁאָר יֶהֱא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ**
17 **א"ר יוֹסֵי א"כ מַה הִפְסִיד הָרַמַּאי אֶלָּא הַכֹּל יֶהֱא**
18 **מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ וְכֵן שְׁנֵי כֵלִים אֶחָד יָפֶה**
19 **מָנֶה וְאֶחָד יָפֶה אֶלֶף וזו זֶה אוֹמֵר יָפֶה שֶׁלִּי וְזֶה**
20 **אוֹמֵר יָפֶה שֶׁלִּי נוֹתֵן אֶת הַקָּטָן לְאֶחָד מֵהֶן וּמִתּוֹךְ**
21 **הַגָּדוֹל נוֹתֵן דְּמֵי קָטָן לַשֵּׁנִי וְהַשְּׁאָר יֶהֱא מוּנָּח עַד**
22 **שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ א"ר יוֹסֵי א"כ מַה הִפְסִיד הָרַמַּאי**
23 **אֶלָּא הַכֹּל יֶהֱא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ: גמ' אַלְמָא**
24 **מִשְּׁמַפְקִיקָא מְפַקְּדָן מְמוֹנָא וְלֹא אֲמָרִינַן אוֹמֵי מְמוֹנָא**
25 **בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ וּרְמִינְהִי שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל אֶחָד זֶה**
26 **מָנֶה וְזֶה מָאתַיִם זֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי מָאתַיִם וְזֶה אוֹמֵר שֶׁלִּי**
27 **מָנֶה וְהַשְּׁאָר יֶהֱא מוּנָּח עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ א"ל פְּקִדּוֹן אַגַּבָּא קָא רָמְית גַּזֵּל דְּעָבֵד אִיסּוּרָא**
28 **קָנְסוּהוּ רַבָּנָן פְּקִדּוֹן דִּילְמָא עָבֵד אִיסּוּרָא לֹא קָנְסוּהוּ רַבָּנָן וְרַמֵּי גַּזֵּל**
29 **אַגַּזֵּל פְּקִדּוֹן אִפְקְדֵן דְּקָתָנֵי רֵישָׁא אוֹ אֲבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד אֶצְלִי מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ**
30 **אֵיזֶה הוּא נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה וּרְמִינְהִי שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ וכו' אָמַר רָבָא נַעֲשָׂה**
31 **כְּמִי שֶׁהִפְקִידוּ לוֹ בִּשְׁנֵי בְּרִיכוֹת דַּהֲוָה לֵיהּ לְמֵידַע סֵיפָא נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁהִפְקִידוּ לוֹ בְּכֶרֶךְ**
32 **אֶחָד דִּילְמָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵידַע כְּגוֹן דְּאַפְקִידוּ תַּרְוַיְיהוּ בַּהֲדֵי הֲדָדֵי בְּחַד זִימְנָא דְּאָמַר לְהוּ**
33 **אַנְתְּ גּוֹפַיְיכוּ לֹא קַפְדִּיתוּ אַהֲדָדֵי אֲנָא קַפְדִּינָא וּרְמֵי גַּזֵּל אַגַּזֵּל קָתָנֵי הָכָא אָמַר לִשְׁנַיִם**
34 **גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם אוֹ אֲבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד לִי מָנֶה**
35 **וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה וּרְמִינְהִי גַּזֵּל אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה**
36 **מֵהֶן גַּזֵּל זֶה אוֹמֵר אוֹתִי גָּזַל וְזֶה אוֹמֵר אוֹתִי גָּזַל מַנִּיחַ גְּזֵילָה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק דִּבְרֵי ר"ט**
37 **אַלְמָא מִשְּׁמַפְקִיקָא לֹא מְפַקְּדָן מְמוֹנָא וְאָמְרִינַן אוֹמֵי מְמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ וּמִמַּאי דְּמַתְנִי'**
38 **דְּהָכָא ר"ט הִיא דְּקָתָנֵי עָלָהּ דְּהָהִיא מוֹדֶה ר"ט בְּאוֹמֵר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה**
39 **וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם שְׁנוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה הָתָם דְּקָא תָּבְעֵי לֵיהּ הָכָא בְּבָא**
40 **לְצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם דְּיָקָא נַמִּי דְּקָתָנֵי שֶׁהוֹדָה מִפִּי עַצְמוֹ מִינָּהּ אָמַר מַר הָתָם דְּקָא**
41 **תָּבְעֵי לֵיהּ וְהָלָה מַה טּוֹעֵן רַב יְהוּדָה אָמַר רַב הַלָּה שׁוֹתֵק רַב מַתָּנָה אָמַר רַב הַלָּה**

צווח

1 מחמשה. לא שייך הך פלוגתא דרבי יוחנן ורב הונא דפ' השואל (לקמן דף צז:) בברי ושמא דאפי' לר"ש מניח גזילה ביניהם היינו משום דיודע בודאי שלא גזל לכולם רק לאחד אבל ברי ושמא יודה דברי עדיף ואפי' לר"ע דאמר ישלם לכל אחד ואחד היינו משום שיודע בודאי שהוא חייב לאחד מהם אבל גבי ברי ושמא יודה דפטור שאינו יודע שהוא חייב כלל:
6 דקתני עלה ומודה ר"ט. ה"ה דה"מ למפרך מברייתא אמאי מודה אלא ניתיה ליה למפרך מפתיתין דיבמות אמתניתין:
9 התם דקא תבעי ליה הכא בבא לצאת ידי שמים. לכאורה נראה דהשותא לא צריך
10 לשינויי קמאי דאין חיוב בין ברך אחד לב'
11 בריכות ורישא דנותן מנה ולזה ומנה לזה בבא
12 לצאת ידי שמים וסיפא דקתבעי ליה יהא מונח אך
13 מדלא קאמר אלא התם דקא תבעי ליה משמע
14 דלא הדר משנויא קמא ובן לקמן (ע"ב) דפריך
15 ומי אמר רבא בב' בריכות ה"ל למידק משמע
16 דלא הדר ביה לכך נראה דכולה מתני' איירי
17 בבא לצאת ידי שמים ולכך ברישא דקתני
18 נותן לזה מנה ולזה מנה בבא לצאת
19 ידי שמים וסיפא דבבדך אחד כיון דלא ה"ל
20 למידק בבא לצאת ידי שמים אינו חייב
21 ולרבי טרפון נקט ברישא אביו של אחד מהם
22 ולא נקט אחד מהם לרבותא דאפילו שמע ושמעה
23 נותן לכל אחד ואחד בבא לצאת ידי שמים
24 ולר"ע נקט אביו דמשמע שמע ושמעה לכך אינו
25 חייב אלא לצאת ידי שמים דבאמר לקמן (שם)
26 מדיוקא תבעי ליה וה"ל ברי ושמא ואפילו
27 מדיוקא חייבין לר"ע דמתניתין אתיא בר"ע נמי
28 דקאמר לקמן (שם) ממאי דמתני' דקתני היא
29 ועוד דהלכה בר"ע ומחבירו ובסיפא דלא
30 נקט שני אבותיכם הפקידו לרבותא לא תני הכי
31 דאע"ג דעגעו ברי פטור אפילו לצאת ידי שמים
32 ואפי' לר"ש בין דלא פשע דלא הוה ליה למידק
33 ולא מחזיב ר"ש מדיוקא אלא בברי ושמא והיכא
34 דהוה ליה למידק אבל בשמע ושמעה אפי' בשני
35 בריכות אינו חייב אלא לצאת ידי שמים והיכא
36 דלא הוי ליה למידק פטור אפי' לצאת ידי שמים
37 ואפילו בברי ושמע ואי"ת דבפרק הגוזל קמא
38 (ב"ק דף קנ: ושם קד. ד"ה שכבר) קאמר מעשה
39 בחסיד אחד שבא לפני ר"ט ואמר ליה חנה
40 דמי מקחך ביניהם וכי לא בעי חסיד לצאת ידי
41 שמים ר"ל דר"ט אמר ליה שכך הדין (ואי"ת
42 התם דפריך אמתניתין דקתני הגוזל מחבירו שוה
43 פרוטה ושבעה לו יולינכו אחריו אפילו למאי
44 דמוקי בר"ט כו' ומאי איריא ששבע אפי' הודה
45 נמי דתניא מודה ר"ט כו' ומאי פריך והא אוקמי
46 ברייתא דמודה ר"ט בבא לצאת ידי שמים ומתני'
47 דהתם מיירי מדיוקא ור"ל דמתני' דהתם מיירי
48 לצאת ידי שמים לחביא קרקן וקא אמר אם
49 רוצה לחביא קרקן צריך לחביא גזלו למאי דתנן
50 חביא אשמעי עד שלא חביא גזלו לא יצא לכך
51 פריך דבלא שבועה ולא קרקן צריך לחביא גזלו
52 למאי דתנן אם רוצה לצאת ידי שמים:
מודה

צווֹחַ מ"ד הַלָּה צוֹוֵחַ אֲבָל שְׁתִיקָה כְּהוֹדָאָה וּמ"ד הַלָּה שׁוֹתֵק שְׁתִיקָה דְּהָכָא לַאו כְּהוֹדָאָה הוּא מָצֵי אָמַר לֵיהּ הַאי דִּשְׁתִיקִי לְכָל חַד וְחַד דַּאֲמִינָא דִּלְמָא הַאי הוּא אָמַר מַר מֵנִיחַ גְּזֵילָה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק וְשַׁקְלֵי לָהּ כּוּלְּהוּ וְאַזְלֵי וְהָאָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר זַבְדָּא אָמַר רַב כָּל סָפֵק הִינּוּחַ לְכַתְּחִלָּה לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל לֹא יַחֲזִיר אָמַר רַב סַפְרָא וְיָנִיחַ א"ל אַבַּיֵי לְרָבָא מִי א"ר עֲקִיבָא לֹא זוּ הַדֶּרֶךְ מוֹצִיאָתוֹ מִידֵי עֲבֵירָה עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם גְּזֵילָה לְכָל חַד וְחַד אַלְמָא מִסְפֵּיקָא מַפְּקִינַן מָמוֹנָא וְלָא אַמְרִי' אוֹקִים מָמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ וּרְמִינְהִי נָפַל הַבַּיִת עָלָיו וְעַל אִמּוֹ יוֹרְשֵׁי הַבֵּן אוֹמְרִים הָאֵם מֵתָה רִאשׁוֹנָה וְיוֹרְשֵׁי הָאֵם אוֹמְרִים הַבֵּן מֵת רִאשׁוֹן אֵלּוּ וָאֵלּוּ מוֹדִים שֶׁיַּחֲלוֹקוּ וְאָמַר ר"ע מוֹדֶה אֲנִי בְּזוֹ שֶׁהַנְּכָסִים בְּחֶזְקָתָן אָמַר לֵיהּ הָתָם שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא גָּזַל אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה בָּרִי וְשֶׁמָּא וְהָא מַתְנִי' דְּהָכָא אָמַר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה דְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא הוּא וְקָתָנֵי נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וְלָזֶה מָנֶה וּמַמַּאי דְּר"ע הִיא דְּקָתָנֵי עֲלָהּ דְּהַהִיא מוֹדֶה ר' טַרְפוֹן בְּאוֹמֵר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי לְאֶחָד מִכֶּם מָנֶה וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶה מִכֶּם כו' לְמַאן מוֹדֶה (לַאו) לְר"ע בַּר פְּלוּגְתֵּיהּ וּמַמַּאי דְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא הוּא חֲדָא דְּלָא קָתָנֵי תּוֹבְעִין אוֹתוֹ וְעוֹד הָא תָּנֵי ר' חִיָּיא זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ הָא אוֹקִימְנָא לָהּ בְּבָא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי וּמִי אָמַר רָבָא כָּל בִּשְׁתֵּי כְּרִיכוֹת הֲוָה לֵיהּ לְמֵידַק וְהָאָמַר רָבָא וְאִי תֵּימָא רַב פַּפָּא הַכֹּל מוֹדִים בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה שֶׁמֵּנִיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶן וּמִסְתַּלֵּק א"ל הָתָם כְּשֶׁהִפְקִידוּ בְּעֶדְרוֹ שֶׁל רוֹעֶה שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ: וְכֵן שְׁנֵי כֵּלִים אֶחָד יָפֶה מָנֶה וְאֶחָד יָפֶה אֶלֶף זוּז כו': וּצְרִיכָא דְּאִי אַשְׁמוּעִינַן הַךְ קַמַּיְיתָא בְּהַהִיא קָאָמְרֵי רַבָּנַן מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא פְּסֵידָא אֲבָל בְּהָא דְּאִיכָּא פְּסֵידָא דְּגָדוֹל אֵימָא מוֹדוּ לֵיהּ לְר' יוֹסֵי וְאִי אִתְּמַר בְּהָא בְּהָא קָאָמַר ר' יוֹסֵי אֲבָל בְּהַךְ אֵימָא מוֹדֵי לְהוּ לְרַבָּנַן צְרִיכָא

והא

רש"י

מוֹדֶה אֲנִי בָּזֶה. אע"ג דְּקָאָמַר מוֹדֶה אֲנִי לַאו מִשּׁוּם דְּלֶיהֱוֵי מִתַּלְמִידֵי ב"ש דִּבְפ"ק דִּיבָמוֹת (דף טו.) בְּצָרַת הַבַּת סָבַר כְּב"ה דְּקָאָמַר תְּמֵיהַּ אֲנִי מָתַי תָּבֹא צָרַת הַבַּת לְיָדִי וְאַשִׂיאֶנָּה וְהַיְינוּ כְּב"ה אֶלָּא אַגַּב דִּשְׁנָה לְעֵיל אֵלּוּ וָאֵלּוּ מוֹדִים תְּנָא הָכָא מוֹדֶה אֲנִי:

וּמִמַּאי דְּר"ע הִיא. וְא"ת וְאֶלָּא כְּמַאן דְּאִי כְּר"ט כ"ש דִּלְר"ע נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה וּלְזֶה מָנֶה וְי"ל דְּהָכֵי פִּי' מִמַּאי דְּר"ע הִיא וּמְדִינָא דִּלְמָא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם וּמְשַׁנֵּי מִדְּקָאָמַר מוֹדֶה ר"ט לְמַאן מוֹדֶה לַאו לְר"ע דְּאָמַר מִדִּינָא מְשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְאָמַר ר"ט מִדִּינָא מֵנִיחַ בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק אֲבָל לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם מוֹדֵינָא דִּמְשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְקָאָמַר הָא אוֹקִימְנָא בְּבָא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם וּמוֹדֶה דְּקָאָמַר ר"ט ה"פ כִּי הֵיכִי דְּאָמְרַתְּ בְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא מְשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם הָכֵי מוֹדֵינָא לָךְ הָכָא:

וּמִי אָמַר רָבָא כָּל בִּשְׁתֵּי כְּרִיכוֹת ה"ל לְמֵידַק וְהָא אָמַר רָבָא כו'. וְא"ת וְהָא מַתְנִי' אַיְירֵי לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם וְי"ל מִדְּנָקַט בְּמַתְנִי' דְּאָתֵי נַמִּי כְּר"ע אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם מַשְׁמַע מִשּׁוּם דַּהֲוֵי שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם דַּוְקָא כִּדְמַשְׁמַע לְשׁוֹן הוֹדָה הָא הִפְקִידוּ הֵן עַצְמָן דִּמְסְתָמָא תַּבְעֵי לֵיהּ וַהֲוָה לֵיהּ בָּרִי וְשֶׁמָּא חַיָּיב אֲפִי' מִדִּינָא אע"ג דְּלָא עָבַד אִיסּוּרָא כֵּיוָן דַּהֲוָ"ל לְמֵידַק דְּאִי לַאו הָכֵי אַמַּאי נָקַט אָבִיו דְּאִי לְאוֹרוּיֵי דַּאֲפִי' בְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא חַיָּיב לָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם זֶה אֵין נִרְאֶה שׁוּם חִידּוּשׁ לְר"ע וְעוֹד דְּר"ע נַמִּי אִית לֵי' בְּהַגּוֹזֵל קַמָּא (ב"ק דף קג: ושם) בְּלָקַח מֵחֲמִשָּׁה בְּנֵי אָדָם שֶׁמְּשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְאע"ג דְּלָא עָבַד אִיסּוּרָא וּמִדִּינָא מְשַׁלֵּם דְּלָצֵאת יְדֵי שָׁמַיִם אֲפִילוּ ר"ט מוֹדֶה שֶׁמְּשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד אע"ג דְּלָא עָבַד אִיסּוּרָא דְּהָא מַתְנִי' אוֹקְמִינַן נַמִּי כְּר"ט וְקָתָנֵי אָבִיו שֶׁל אֶחָד מִכֶּם הִפְקִיד לִי מָנֶה נוֹתֵן לְכָל אֶחָד וּלְהָכֵי פָּרִיךְ וְהָאָמַר רָבָא הַכֹּל מוֹדִים כו' דַּאֲפִי' לְר"ע מַנִּיחַ בֵּינֵיהֶם אע"ג דַּהֲוָ"ל לְמֵידַק כְּמוֹ שֶׁאֲפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּלָא עָבִיד אִיסּוּרָא וְה"ה דִּבְלָא רָבָא ה"מ לְמִיפְרַךְ מֵר"ע דְּאָמַר גַּבֵּי מֶקַח אע"ג דְּלָא עָבַד אִיסּוּרָא מְשַׁלֵּם לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהָתָם אָמַר רָבָא דַּאֲפִי' לְר"ע מַנִּיחַ רוֹעֶה בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק אֶלָּא דְּנִיחָא לֵיהּ לְמִיפְרַךְ דְּרָבָא אַדְּרָבָא:

וְהָאָמַר רָבָא הַכֹּל מוֹדִים בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ אֵצֶל רוֹעֶה. פֵּרַשׁ"י זֶה טָלֶה אֶחָד וְזֶה שְׁנֵי טְלָאִים שֶׁמַּנִּיחַ בֵּינֵיהֶם וּמִסְתַּלֵּק וְהָתָם כִּשְׁנֵי כְּרִיכוֹת נִינְהוּ אֲפִי' הִפְקִידוּ זֶה בִּפְנֵי זֶה דְּדָבָר הַנִּרְאֶה מִי הֵבִיא אֶחָד וּמִי הֵבִיא שְׁנַיִם אֲבָל בְּמָעוֹת לֹא הָיָה לוֹ לְהַבְחִין בֵּין צְרוֹר גָּדוֹל לִצְרוֹר קָטָן וְקָשֶׁה דְּמַתְנִי' מִסְתָמָא מַיְירֵי אֲפִילּוּ זֶה הִפְקִיד מָאתַיִם בְּב' כִּיסִין וְזֶה מָנֶה בְּכִיס אֶחָד וְתוּ דִּלְמָא מַיְירֵי רָבָא בְּב' שֶׁהִפְקִידוּ שְׁנֵי טְלָאִים זֶה כָּחוּשׁ וְזֶה שָׁמֵן דַּהֲוֵי כְּמָעוֹת דְּלָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵידַק אִי נַמִּי בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ שְׁנֵי טְלָאִים וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וְכָל אֶחָד אוֹמֵר שֶׁהַמֵּת שֶׁל חֲבֵירוֹ דְּכִי הַאי גַּוְונָא מַיְירֵי מַתְנִיתִין דְּהָתָם בְּפֶרֶק שֵׁנִי דִּבְכוֹרוֹת (דף יז: ושם) אֶלָּא יֵשׁ לוֹמַר דַּאֲפִי' הִפְקִידוּ טְלָאִים זֶה בִּפְנֵי זֶה הֲוָה לֵיהּ לְמֵידַק דְּלָא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר אַתּוּן לָא קַפֶּדִיתוּן מִשּׁוּם דְּלָא יוּכְלוּ לְתַקֵּן דַּאֲפִי' הִפְקִידוּ זֶה שֶׁלֹּא בִּפְנֵי זֶה יִרְאֶה חֲבֵירוֹ הַטְּלָאִים כְּשֶׁהוֹלְכִים בַּמִּרְעֶה וְשׁוֹאֵל שֶׁל מִי הֵם אֲבָל בְּמָעוֹת שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהַפְקִיד שֶׁלֹּא בִּפְנֵי חֲבֵירוֹ יָכוֹל הַנִּפְקָד לוֹמַר אַתּוּן לָא קַפֶּדִיתוּן כָּל שֶׁכֵּן דְּלָא הֲוָה לִי לְמֵידַק:

שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ. לַאו דַּוְקָא שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אֶלָּא כְּלוֹמַר שֶׁלֹּא בִּרְאִיָּיתוֹ שֶׁל רוֹעֶה דְּהַשְׁתָּא לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵידַק:

שמא

תוספות

צוֹוֵחַ. אָמַר לְכָל אֶחָד אֵינִי מַכִּירְךָ: וְשַׁקְלֵי לֵיהּ כּוּלְּהוּ וְאַזְלֵי. נִמְצָא זֶה מוֹצִיא מִיָּדוֹ כְּדֵי לְהַפְסִיד הַנִּגְזָל עוֹלָמִית: וְהא"ר **אַבָּא בַּר זַבְדָּא סָפֵק הִינּוּחַ**. מָצָא דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ סִימָן בְּצַד מָקוֹם שֶׁמִּשְׁתַּמֵּר קְצָת דְּלָא שְׁכִיחֵי אִינְשֵׁי דְּאַזְלֵי וְיֵשׁ לִסְפּוּקֵי שֶׁמָּא מִדַּעַת הוּנַּח שָׁם לִגְנִיזָה: דִּלְכַתְּחִלָּה **לֹא** יִטְּלֶנּוּ. הַמּוֹצְאוֹ שֶׁכְּשֶׁיָּבֹא בְּעָלָיו לֹא יִמְצָאֶנּוּ וְסִימָן אֵין בּוֹ שֶׁיַּכְרִיז לְפִיכָךְ יַנִּיחֶנּוּ זֶה וּבְעָלָיו יָבֹא וְיִטְּלֶנּוּ וְכָל שֶׁכֵּן לְוַדַּאי הִינּוּחַ כִּדְתְנַן (לעיל דף כה:) מָצָא כְּלִי בָּאַשְׁפָּה מְכוּסֶּה לֹא יִגַּע בּוֹ: **וְאִם נָטַל לֹא יַחֲזִיר**. וְאִם בָּא אַחֵר וְאָמַר שֶׁלִּי הוּא וְסִימָן אֵינוֹ נוֹתֵן בּוֹ לֹא יַחֲזִירֶנּוּ שֶׁמָּא אֵינוֹ שֶׁלּוֹ וְסוֹף הַבְּעָלִים לָבוֹא וְיָבִיא עֵדִים שֶׁהֱנִיחוֹ שָׁם לְפִיכָךְ יְהֵא מוּנָּח בְּיַד זֶה עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ דְּהַאי לֹא יַחֲזִיר לֹא שֶׁיְּהֵא שֶׁלּוֹ קָאָמַר דְּהָא מֵעִיקָּרָא בְּאִיסּוּרָא אָתָא לְיָדֵיהּ אִם הִינּוּחַ הוּא אַלְמָא מִידֵי דִּמְסַפְּקָא לָן דְּמַאן נִינְהוּ צָרִיךְ לְהַנִּיחוֹ בְּיַד מִי שֶׁהוּא עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר הַדָּבָר: **אָמַר רַב סַפְרָא** וְיָנִיחַ. הָא דְּקָתָנֵי מִסְתַּלֵּק לַאו דְּלִישְׁקְלוּ אִינְהוּ וְלֵיזְלוּ וְלָא שֶׁיּוֹצִיאֶנָּה מִיָּדוֹ אֶלָּא תְּהֵא מוּנַּחַת בְּיָדוֹ עַד שֶׁיִּתְבָּרֵר הַדָּבָר וְהַאי מִסְתַּלֵּק סִילּוּק הַדִּין הוּא וְיָנִיחַ גְּזֵילָה בִּפְנֵיהֶם בְּב"ד וְיֹאמַר בָּרְרוּ שֶׁל מִי הוּא וְיִטּוֹל וּמִסְתַּלֵּק מִן הַדִּין וְהַגְּזֵילָה יָנִיחַ בְּיָדוֹ עַד שֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ: **לֹא** זוּ הַדֶּרֶךְ. סֵיפָא דְּגָזַל אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה הוּא בִּיבָמוֹת (דף קיח:): **נָפַל הַבַּיִת עָלָיו** וְעַל **אִמּוֹ**. וְאֵין יָדוּעַ אֵיזֶה מֵת רִאשׁוֹן וְהָיוּ לְאִמּוֹ נְכָסִים מִבֵּית אָבִיהָ: יוֹרְשֵׁי **הָאֵם**. מִשְׁפַּחַת בֵּית אָבִיהָ אוֹמְרִים לִקְרוֹבֵי הַבֵּן מִמִּשְׁפַּחַת אָבִיו הַבָּאִים לִירַשׁ אֶת הַבֵּן: הַבֵּן **מֵת רִאשׁוֹן**. וְלֹא יָרַשׁ אֶת אִמּוֹ לְהוֹרִישׁ אֶתְכֶם נְכָסִים אֶלָּא הַבֵּן מֵת רִאשׁוֹן וְאח"כ מֵתָה אִמּוֹ וְאָנוּ יוֹרְשִׁים אוֹתָהּ (נְכָסֶיהָ): וְיוֹרְשֵׁי הַבֵּן **אוֹמְרִים הָאֵם מֵתָה רִאשׁוֹנָה**. וִירָשָׁהּ בְּנָהּ וְאַחֲרֶיהָ מֵת הַבֵּן וְאָנוּ יוֹרְשִׁין אוֹתוֹ: **אֵלּוּ וָאֵלּוּ**. ב"ש וב"ה שֶׁנֶּחְלְקוּ בִּנְפִילוֹת אֲחֵרוֹת בְּפֶרֶק מִי שֶׁמֵּת שֶׁב"ש אוֹמְרִים יַחֲלוֹקוּ וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים נְכָסִים בְּחֶזְקָתָן כָּאן מוֹדִים שֶׁיַּחְלוֹקוּ: **אָמַר ר"ע מוֹדֶה אֲנִי בָּזֶה**. אע"פ שֶׁאֲנִי מִשֶּׁל ב"ש וְאוֹמֵר בִּשְׁאָר הַנְּפִילוֹת יַחֲלוֹקוּ בְּזוֹ אֲנִי מוֹדֶה לְב"ה שֶׁהַנְּכָסִים בְּחֶזְקָתָן וּפְלִיגֵי אָמוֹרָאֵי בְּחֶזְקַת מִי וְהָתָם מְפָרֵשׁ טַעְמָא: **שֶׁמָּא וְשֶׁמָּא**. שְׁנֵיהֶם מִכֹּחַ שֶׁמָּא בָּאִים הִלְכָּךְ נְכָסִים בְּחֶזְקָתָן: **הָכָא בָּרִי וְשֶׁמָּא**. כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר אוֹתִי גָּזַל הַיְינוּ טַעֲנַת וַדַּאי וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וּבָרִי עָדִיף מִשֶּׁמָּא: **עֲלָהּ דְּהַהִיא**. דְּגָזַל אֶחָד מֵחֲמִשָּׁה: **חֲדָא דְּלָא קָתָנֵי**. מַתְנִי' תּוֹבְעִין אוֹתוֹ דְּלָא קָתָנֵי אוֹתִי גָּזַל: ה"ג וְעוֹד הָא תָּנֵי ר' חִיָּיא זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְל"ג יַחְלוֹקוּ וְהָכֵי פֵּירוּשׁוֹ וְעוֹד הָא תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא לְהָךְ מַתְנִיתָא דְּגָזַלְתִּי אֶת אֶחָד מִכֶּם בְּתוֹסֶפְתָּא דִּילֵיהּ וְתָנֵי לָהּ הָכֵי אָמַר לִשְׁנַיִם גָּזַלְתִּי אֶחָד מִכֶּם וְאֵינִי יוֹדֵעַ אֵיזֶהוּ זֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ וְזֶה אוֹמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ נוֹתֵן לָזֶה מָנֶה כו' כִּדְקָתָנֵי בְּמַתְנִי' אַלְמָא בְּשֶׁמָּא וְשֶׁמָּא עַסְקִינַן: **הַכֹּל מוֹדִים בִּשְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ כו'**. גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּר"ט וְר"ע אִיתְּמַר בְּמַסֶּכֶת בְּכוֹרוֹת (דף יח:) שְׁנַיִם שֶׁהִפְקִידוּ זֶה טָלֶה אֶחָד וְזֶה שְׁנַיִם זֶה אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁלִּי וְזֶה אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁלִּי וְהָתָם שְׁתֵּי כְּרִיכוֹת נִינְהוּ וַאֲפִילוּ הִפְקִידוּ זֶה בִּפְנֵי זֶה דָּבָר הַנִּרְאֶה הוּא מִי מֵבִיא אֶחָד וּמִי מֵבִיא שְׁנַיִם דְּבִשְׁלָמָא גַּבֵּי כְּרִיכוֹת מָעוֹת הוֹאִיל דְּאֵלּוּ וָאֵלּוּ צְרוּרִין הוּא שׁוֹכֵחַ מִי הִפְקִיד אֶצְלוֹ צְרוֹר גָּדוֹל וּמִי צְרוֹר קָטָן הוֹאִיל וְהִפְקִידוּ אֶצְלוֹ יַחַד אֲבָל גַּבֵּי טְלָאִים מִילְּתָא מוֹכַחַת טְפֵי: **פְּסֵידָא** דְּגָדוֹל. שֶׁל כְּלִי גָּדוֹל שֶׁשְּׁבָרוּהוּ וּכְשֶׁיָּבֹא אֵלִיָּהוּ וְיֹאמַר שֶׁל מִי הוּא נִמְצָא מַפְסִיד בִּשְׁבִירָתוֹ: **בְּהָא קָאָמַר ר' יוֹסֵי**. מִשּׁוּם פְּסֵידָא דְּגָדוֹל:

והא

וְהָא טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם הֶפְסֵד הָרַמַּאי הוּא אֶלָּא תַּרְוַיְיהוּ לְרַבָּנָן אִיצְטְרִיךְ וְלֹא זוּ אַף זוּ קָתָנֵי: **מתני'** הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ אֲפִילּוּ הֵן אֲבוּדִין לֹא יִגַּע בָּהֶן רשב"ג אוֹמֵר מוֹכְרָן בִּפְנֵי ב"ד מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵשִׁיב אֲבֵידָה לַבְּעָלִים: **גמ'** מַאי טַעְמָא אָמַר רַב כַּהֲנָא אָדָם רוֹצֶה בְּקַב שֶׁלּוֹ מִתִּשְׁעָה קַבִּים שֶׁל חֲבֵירוֹ וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק אָמַר חַיְישִׁינַן שֶׁמָּא עָשְׂאָן הַמַּפְקִיד תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר מֵיתִיבֵי הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ הֲרֵי זֶה לֹא יִגַּע בָּהֶן לְפִיכָךְ בַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר בִּשְׁלָמָא לְרַב כַּהֲנָא הַיְינוּ דְּקָתָנֵי לְפִיכָךְ אֶלָּא לְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק מַאי לְפִיכָךְ הָאי קָאָמַר הַשְׁתָּא דְּאָמוּר רַבָּנָן לֹא נְזַבֵּין דְּחַיְישִׁינַן לְפִיכָךְ בַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חַנָּה א"ר יוֹחָנָן מַחְלוֹקֶת בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן אֲבָל יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן דִּבְרֵי הַכֹּל מוֹכְרָן בְּב"ד אַדְּרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק וַדַּאי פְּלִיגָא אַדְּרַב כַּהֲנָא מִי לֵימָא פְּלִיגָא כִּי קָאָמַר רַב כַּהֲנָא בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן קָאָמַר וְהָא רוֹצֶה בְּקַב שֶׁלּוֹ מִתִּשְׁעָה קַבִּין שֶׁל חֲבֵירוֹ קָאָמַר גּוּזְמָא בְּעָלְמָא מֵיתִיבֵי לְפִיכָךְ בעה"ב עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר וְלֵיחוּשׁ דִּלְמָא הֲווּ לְהוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וְזַבְּנִינְהוּ וְקָא אָכֵיל טְבָלִים יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא שְׁכִיחַ וְאִי מִשְׁתַּכְּחֵי מַאי מְזַבְּנִינַן לְהוּ וְלֵיחוּשׁ שֶׁמָּא עֲשָׂאָן בַּעַל הַבַּיִת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר כִּי מְזַבְּנִינַן נַמִּי לְכֹהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה מְזַבְּנִינַן לְהוּ וּלְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק נַמִּי נְזַבְּנִינְהוּ לְכֹהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה בְּהָא פְּלִיגֵי דְּרַבָּה בַּר בַּר חַנָּה סָבַר יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא שְׁכִיחַ מִידֵי וְכִי מִשְׁתַּכַּח לְקַמֵּיהּ הוּא דְּהָוְיָא יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן אִי עָבֵיד לְהוּ בעה"ב תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר מִקַּמֵּיהּ דַּהֲווּ לְהוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן עָבֵיד לְהוּ הִלְכָּךְ כִּי הֲווּ לְהוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן נְזַבְּנִינְהוּ לְכֹהֲנִים בִּדְמֵי תְּרוּמָה וְרַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק סָבַר יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן מִשְׁכַּח שְׁכִיחַ וְכִי הֲווּ לְהוּ לְאַלְתַּר הוּא דַּהֲווּ לְהוּ וְאִי אָמְרַתְּ נְזַבְּנִינְהוּ זִימְנִין דְּקָדְרִים וּמְזַבֵּין לְהוּ וְכִי עָבֵיד לְהוּ בַּעַל הַבַּיִת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר לֹא יָדַע דְּזַבְּנָא וְקָא אָכֵיל טְבָלִים מֵיתִיבֵי הַמַּפְקִיד פֵּירוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ וְהִרְקִיבוּ יַיִן וְהֶחְמִיץ שֶׁמֶן וְהִבְאִישׁ דְּבַשׁ וְהִדְבִּישׁ הֲרֵי זֶה לֹא יִגַּע בָּהֶן דִּבְרֵי ר"מ וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עוֹשֶׂה לָהֶם תַּקָּנָה וּמוֹכְרָן בְּבֵית דִּין וּכְשֶׁהוּא מוֹכְרָן מוֹכְרָן לַאֲחֵרִים וְאֵינוֹ מוֹכְרָן לְעַצְמוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ גַּבָּאֵי צְדָקָה בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶם עֲנִיִּים לְחַלֵּק פּוֹרְטִין לַאֲחֵרִים וְאֵין פּוֹרְטִין לְעַצְמָן גַּבָּאֵי תַמְחוּי בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶם עֲנִיִּים לְחַלֵּק מוֹכְרִין לַאֲחֵרִים וְאֵין מוֹכְרִין לְעַצְמָן קָתָנֵי מִיהַת פֵּירוֹת וְהִרְקִיבוּ מַאי לָאו אֲפִילּוּ יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן וְהָא יַיִן וְהֶחְמִיץ שֶׁמֶן וְהִבְאִישׁ דְּבַשׁ וְהִדְבִּישׁ דְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן נִינְהוּ שָׁאנִי הָנֵי כֵּיוָן דְּקָם קָם

למאי

רש"י

שֶׁמָּא עֲשָׂאָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר. הִקְשָׁה ר"ת וְכִי נֶחְשְׁדוּ חֲבֵירִים לִתְרוֹם שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָּף כִּדְאָמַר בְּפֶרֶק כָּל הַגֵּט (גיטין דף ל:) וּפ"ק דְּחוּלִּין (דף ז.) גַּבֵּי ר"מ שֶׁאָכַל עָלֶה שֶׁל יָרָק וְאוֹר"ת דְּהָכָא גַּבֵּי פִּקָּדוֹן תּוֹלִין בַּחֲשָׁשָׁא מוּעֶטֶת שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶם וְחַיְישִׁינַן שֶׁמָּא בְּעֶרֶב שַׁבָּת תָּרַם שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָּף דְּשָׁרֵי כִּדְאַמְרִינָן בְּהָאִשָּׁה רַבָּה (יבמות דף צג.) אִי נַמִּי כִּדְאַמְרִינָן פֶּרֶק בַּכֹּל מְעָרְבִין (עירובין דף לב:) נִיחָא לֵיהּ לְחָבֵר דְּלֶיעֱבֵיד אִיסּוּרָא זוּטָא דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא מִן הַמּוּקָּף אֲבָל בְּחוּלִּין (דף ז.) וּבְפֶרֶק כָּל הַגֵּט (גיטין דף ל:) לֹא חַיְישִׁינַן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ פִּקָּדוֹן וּטְפֵי אַמְרִינָן בְּפֶרֶק זֶה בּוֹרֵר (סנהדרין דף ל.) רָאוּ שֶׁאֲבִיהֶם הִטְמִין מָעוֹת בְּשִׁידָּה תֵּיבָה וּמִגְדָּל וְאָמַר שֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי הֵם אִם כְּמֵעָרִים לֹא אָמַר כְּלוּם אַלְמָא אָזְלִינַן בָּתַר רוֹב מָעוֹת שֶׁהֵם חוּלִּין לְהָקֵל וְאע"פ שֶׁפֵּירֵשׁ שֶׁהֵם מַעֲשֵׂר וּבְהָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה (יבמות דף קטו:) גַּבֵּי מָצָא כְּלִי וְהָיָה כָּתוּב עָלָיו קו"ף קָרְבָּן תָּי"ו תְּרוּמָה הָא אֵין כָּתוּב עָלָיו לֹא חַיְישִׁינַן וְהָא דְּאַמְרִינָן בְּהַזָּהָב (לקמן דף מט.) יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְבֶן לֵוִי כּוֹר מַעֲשֵׂר לְאָבִיךְ בְּיָדִי רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר הַיְינוּ נַמִּי בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְכֵן הָא דְּקָתָנֵי בְּסָמוּךְ לְפִיכָךְ בַּעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתוֹ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר:

מַחְלוֹקֶת בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן. פֵּרַשׁ"י כְּדֶרֶךְ שְׁאָר תְּבוּאוֹת וְהִקְשָׁה רִיבָּ"ם וְכִי פְּלִיגֵי בְּמַשֶּׁהוּ דִּבְפָחוֹת מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לְכ"ע לֹא יִמְכּוֹר וְעוֹד דְּא"כ מ"ט דְּרשב"ג וְי"ל דִּפְלִיגֵי שֶׁנִּתְחַסֵּר בְּחֹדֶשׁ אוֹ בָּחֳדָשִׁים יוֹתֵר מִשֶּׁרְגִילוּת לְהִתְחַסֵּר עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן וּפְלִיגֵי עַד שֶׁיַּעֲלֶה הַחִסָּרוֹן בְּחֹדֶשׁ אוֹ בִּשְׁנֵי חֳדָשִׁים תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לְכוֹר שֶׁהוּא בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן לְשָׁנָה שְׁלֵימָה:

מְזַבְּנִינָן לְכֹהֲנִים. וּלְשֶׁמָּא יַעֲשֵׂם אַחַר הַמְּכִירָה לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא שְׁכִיחַ וְכִי עָבֵיד לְהוּ בעה"ב תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עָבֵיד לְהוּ מִקַּמֵּי דְּלֶיהֱווּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וּפָרֵיךְ לְרַב נַחְמָן נַמִּי דִּלְזַבְּנִינְהוּ לְכֹהֲנִים בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן לֹא פָּרֵיךְ דְּהָא אִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְשֶׁמָּא יַעֲשֵׂם אֶלָּא בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָם פָּרֵיךְ דִּלְזַבְּנִינְהוּ וְכִי תֵּימָא הָכֵי נַמִּי וְהָא אַמְרַתְּ דְּרַב נַחְמָן וַדַּאי פָּלִיג וּמְשַׁנֵּי דִּלְרַב נַחְמָן יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן שְׁכִיחַ וְהִקְשָׁה רִיבָּ"ם מִי דָּחְקוֹ לוֹמַר דְּרַב נַחְמָן פָּלִיג לֵימָא דְּבְיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן לְד"ה מוֹכְרָן וְלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְשֶׁמָּא יַעֲשֵׂם דְּלֹא שְׁכִיחַ כְּמוֹ לְרַב כַּהֲנָא וְתֵי' ר"ת דְּמַתְנִי' מַיְירֵי אֲפִילּוּ בְּפִשְׁתָּן אוֹ בְּפֵירוֹת מְתוּקָּנִים וְהָתָם מַאי טַעְמָא לֹא יִגַּע בָּהֶם ע"כ מִשּׁוּם דְּרַב כַּהֲנָא דְּרוֹצֶה אָדָם בְּקַב שֶׁלּוֹ מִבְּתִשְׁעָה קַבִּין שֶׁל חֲבֵירוֹ אִם כֵּן מַאי אַהֲנֵי טַעְמָא דְּשֶׁמָּא עֲשָׂאָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר אִי לַאו לְאַשְׁמוּעִינָן דַּאֲפִי' בְּיֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן חַיְישִׁינָן א"כ סָבַר דַּאֲפִילּוּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן שְׁכִיחַ:

עד

תוספות

וְהָא טַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם הֶפְסֵד הָרַמַּאי הוּא. וְכֵיוָן דְּטַעְמָא בְּהָכֵי מַה לִּי כְּלִי מַה לִּי מָעוֹת וְהֵיכִי תִּיסַּק אַדַּעְתִּין לְמֵימַר דִּבְמָעוֹת מוֹדֶה לְהוּ לְרַבָּנָן וְאַמַּאי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנְיֵיהּ: **לְרַבָּנָן אִיצְטְרִיךְ.** לְאַשְׁמוּעִינָן מִילְּתָא דְּרַבָּנָן תְּנִנְהוּ לְתַרְוַיְיהוּ וְאִי תָּנָא כֵּלִים בְּרֵישָׁא הָכֵי נַמִּי דְּלֹא אִצְטְרִיךְ תּוּ לְמִתְנֵי מָעוֹת אֲבָל הַשְׁתָּא דְּתָנֵי מָעוֹת בְּרֵישָׁא תָּנֵי כֵּלִים לְמֵימַר לֹא זוּ בִּלְבַד דְּלֵיכָּא פְּסֵידָא דִּשְׁבִירַת כְּלִי אֶלָּא אַף זוּ דְּאִיכָּא פְּסֵידָא דְּגָדוֹל אַמְרִינָן הָכֵי: **מתני'** אֲבוּדִין. ע"י עַכְבָּרִים אוֹ רִיקָּבוֹן: **לֹא יִגַּע בָּהֶן.** לְמוֹכְרָן וְטַעְמָא מְפָרֵשׁ בַּגְּמָ': **גמ'** קַב שֶׁלּוֹ. חֲבִיבָה עָלָיו עַל יְדֵי שֶׁעָמַל בָּהֶן וְקַב שֶׁיִּשָּׁאֵר לוֹ מֵהֶם הוּא רוֹצֶה מִתִּשְׁעָה קַבִּין שֶׁל אֲחֵרִים שֶׁיִּקַּח בִּדְמֵיהֶן אִם יִמְכְּרֵם: **חַיְישִׁינַן כו'.** וְאָסוּר לְהַאֲכִילוֹ לְזָרִים: **לְפִיכָךְ.** הוֹאִיל וְאָסוּר לְמוֹכְרָן מִשּׁוּם דְּרוֹצֶה אָדָם בְּקַב שֶׁלּוֹ הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת קַיָּימִים וּמוּתָּר בַּעַל הַבַּיִת לַעֲשׂוֹתָן תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר עַל פֵּירוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ: **מַאי לְפִיכָךְ.** אִיסּוּר מְכִירָה מִשּׁוּם הָא הוּא וְהֵיכִי תָּלֵי תַּנָּא עֲשִׂיָּיתוֹ בְּאִיסּוּר מְכִירָה: **הַשְׁתָּא דְּאָמוּר רַבָּנָן לֹא תְּזַבֵּין דְּחַיְישִׁינָן.** שֶׁמָּא עֲשָׂאָן הַמַּפְקִיד תְּרוּמָה הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת שֶׁלֹּא נִמְכְּרוּ וְעוֹשֶׂה אוֹתָן בַּעַל הַבַּיִת כו': **מַחְלוֹקֶת.** דְּמַתְנִי': **בִּכְדֵי חֶסְרוֹנָן.** כְּדֶרֶךְ שְׁאָר תְּבוּאוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ בְּמִשְׁנָתֵינוּ (לקמן דף מ.) לְחִיטִּין וּלְאוֹרֶז תִּשְׁעָה חֲצָאֵי קַבִּין לְכוֹר: **אֲבָל אִם** אֲבוּדִין יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן. אֲפִי' רַבָּנָן מוֹדוּ דְּיִמְכְּרֵם בְּב"ד: **וַדַּאי פְּלִיגָא.** הָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאִי אִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְשֶׁמָּא עֲשָׂאָן בַּעֲלֵיהֶן תְּרוּמָה אֲפִילּוּ בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן נַמִּי אָסוּר לְמִזְבְּנִינְהוּ: **מִי לֵימָא פְּלִיגָא.** דַּוְקָא אָמַר רַב כַּהֲנָא שֶׁאִם תִּשְׁעָה קַבִּין הֵן נוֹחַ לוֹ שֶׁיֵּאָבְדוּ עַד קַב וְאַל יִמְכְּרֵם דַּהֲוָה לֵיהּ יוֹתֵר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן וּפְלִיגָא הָא דְּר' יוֹחָנָן עֲלֵיהּ אוֹ לַאו דַּוְקָא ט' קַבִּין נָקַט אֶלָּא נוֹחַ לוֹ שֶׁיְּהֵא נִפְסָד קְצָת וּלְעוֹלָם כְּדֵי חֶסְרוֹנָן וְתוּ לֹא: **גּוּזְמָא.** שְׂפַת יֶתֶר: **מֵיתִיבֵי.** לְרַבִּי יוֹחָנָן: **וְקָאָכִיל.** בַּעַל הַבַּיִת טְבָלִים שֶׁאֵין פֵּירוֹתָיו מְתוּקָּנִין שֶׁאֵין אֵלּוּ קַיָּימִין שֶׁהוּא סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶן: **לֹא שְׁכִיחֵי.** וְאֵין לָחוּשׁ בְּכָךְ: **וּפָרְכִינָן וְאִי מִשְׁתַּכְּחֵי** מִי מְזַבְּנִינָן לְהוּ. בִּתְמִיָּה: **לֵיחוּשׁ שֶׁמָּא עֲשָׂאָן כו'.** וְנִמְצָא הַמּוֹכֵר מַאֲכִיל תְּרוּמָה לְזָרִים: **בִּדְמֵי תְּרוּמָה.** בְּזוֹל שֶׁאֵין עָלֶיהָ קוֹפְצִין לִקְנוֹתָהּ שֶׁאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לַכֹּהֲנִים וּצְרִיכָה שִׁימּוּר בְּטָהֳרָה: **לְקַמֵּיהּ הוּא דְּהַוְיָא יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן.** לִזְמַן מְרוּבֶּה יֵשׁ בְּאִבּוּדָן יֶתֶר מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן: **מִקַּמֵּי דְּנֶיהֱוֵי כו'.** שֶׁאֵין אָדָם מַשְׁהֶא טְבָלִים כָּל כָּךְ זְמַן מְרוּבֶּה כָּזֶה מִלְּתַקְּנָן: **וְהִדְבִּישׁ.** יָצָא טַעַם דּוּבְשָׁנוֹ וְהֶחְמִיץ אשמלי"ר בְּלַעַ"ז (כִּדְאִתְּמַר) (איוב לא) וּבְכָל תְּבוּאָתִי תְשָׁרֵשׁ תְּעַקֵּר שָׁרָשֶׁיהָ וּכְמוֹ עַד לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף (קהלת יב) יִפָּתְחוּ רְתוּקוֹת עֲבוֹתֶיהָ: **עוֹשֶׂה לָהֶם תַּקָּנָה.** לְקַמֵּיהּ מְפָרֵשׁ מַאי תַּקָּנָה יֵשׁ עוֹד הֲלֹא כָּל קִילְקוּל הֶעָתִיד לָבֹא כְּבָר בָּא הוּא: **וְאֵין מוֹכְרָן לְעַצְמוֹ.** שֶׁלֹּא יַחְשְׁדוּהוּ שֶׁמָּא לְקָחָן בְּזוֹל: **פּוֹרְטִין.** מַחֲלִיפִין פְּרוּטוֹת נְחוֹשֶׁת בְּסַלְעֵי כֶּסֶף מִפְּנֵי שֶׁהַפְּרוּטוֹת מִתְעַפְּשׁוֹת וְנִפְסָלוֹת: **תַּמְחוּי.** מַאֲכָל שֶׁגּוֹבִין מִבַּעֲלֵי בָּתִּים לְחַלֵּק לַעֲנִיִּים בְּכָל יוֹם: **מַאי לַאו אֲפִילּוּ יֶתֶר** מִכְּדֵי חֶסְרוֹנָן. וְאִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר לֹא יִגַּע וְאַתְּ אַמְרַתְּ דִּבְרֵי הַכֹּל מוֹכְרָן: **כֵּיוָן דְּקָם קָם.** מֵאַחַר שֶׁעָמְדוּ בְּקִלְקוּלָם הֲרֵי כְּבָר עָמְדוּ וְלֹא יִתְקַלְקְלוּ מֵעַתָּה יוֹתֵר אֲבָל שְׁאָר פֵּירוֹת הוֹלְכִין וּמַרְקִיבִין תָּמִיד:

למאי

רש"י

עֵד כאן לא קאמר רשב"ג כו' אבל הכא אין מורידין. וא"ת והא לקמן מייתי דאית ליה דלרשב"ג מורידין וי"ל דמהא ליכא למשמע מינה אבל קשה דמאי מוכיח דחד טעמא הוא מדשמואל דסבר ברשב"ג וסבר מורידין לוכח כן מרשב"ג גופיה רצ"ל דלא שמיע ליה ברייתא דלקמן:

בִּשְׁשָׁמְעוּ בו׳ שמת כ"ע ל"פ דמורידין. אין לפרש בְּשֶׁשָּׁמְעוּ בב' עדים דא"כ פשיטא דמורידין אלא ששמעו היינו בקול ועד אחד אע"ג דשמעו בו׳ שמת בדפ' ב' דייני גזירות (כתובות דף קו.) גבי אין פוסקין מזונות לאשת איש משמע סוגיא דהתם דחדי בעדות גמורה: **אָמַר** רבא לירד ולמכור תנן. וא"ת ואמאי לא פריך ממתניתין דהאשה שהלכה (יבמות דף קטו: ושם ד"ה שאין) דקתני מצינו שאין אחים נכנסין לנחלה על פיה ולשני נמי לירד ולמכור תנן ור"ל דמהכא אלימא ליה לאקשויי משום דדומיא דשמתים קתני דמשמע בלל בלל לא: **הִיזּוֹרֵד** לנכסי שבוי אין מוציאין אותו מידו. הוא הדין דאפי' מורידין אותו לבתחילה דהא נטושים מורידין לרשב"ג דאמר הפטושים כשבויין אלא אגב דתנא בסיפא בנטושים מוציאין תנא נמי בשבויין אין מוציאין וא"ת ליטא רב הלכה כתנא קמא ושמואל הלכה כרשב"ג וי"ל דלא שמיע להו בריייתא אי נמי איכא דמפקי להו:

וכולם

תוספות

לְמַאי חזו. דקתני מוכרן: **לִכְתְּשָׁא** דנמלא. לכתישא שעל הנמל שגבו בתוש ומסוקב מחמת משאוי איישר"א בלע"ז לקנקנני. הכלי שהקיבה בתוכו ותקלקל אם ישהא בתוכו: **בְּמַאי** קמיפלגי. ר"מ ורבנן במאחר שמודה ר"מ בהיתר מכדי חסרונן: **לְהַפְסֵד** מרובה. כגון בבדי חסרון דרי׳קבון פירות וקילקול הקנקן דיין והחמירו: **עֵרֶב**. בגט פשוט (ב"ב קעג:): **צִידֵּד**. דמסכת ניזיק (דף עד.): **רְאָיָה**. בדיני ממונות השני (סנהדרין לא.) שנחלקו בשני מחלוקות במבוא שטר ראיה לסתור את הדין בראשונה הלכה כמותו ובאחרונה אין הלכה כמותו: **אֲמוֹרַאי** נינהו. רבה אמר בבלקא אמר ר' יוחנן ור' אבא אמר לאו בבלקא אמר רבי יוחנן אלא יש מהן שהלכה כמותו: **מִדְּרַבָּנַן** שמעון נשמעון דשמעו דמורידין קרוב. הראוי לירש: **בְּנכסי שבוי**. לקרקעות שבוי לעובדן ולאשוכרן עד שיבואו הבעלים ולקמן פליגי בה אמוראי: **עַד כאן לא** קאמר רבן שמעון הכא. דמוכרן: **אֶלָּא** משום דקא בליא קרקע. אם יניחם שם אבל גבי קרקעות וברמים אע"פ שמתקלקלות קצת לא בליא קרקע: **אי** ברב בהנא. דאמר לעיל רוצה אדם בקב שלו: **אי** ברב נחמן בר יצחק. דאמר שמא עשאן תרומה ומעשר: **דתני** מעמי נינהו. מתני' ובכסי שבוי ואיבא דאית ליה מורידין פירות האבודין ולית ליה מורידין: **קרוב**. הראוי לירשו ואין קרוב ממנו: **בְּשֶׁשָּׁמְעוּ** בו׳ שמת כולי עלמא לא פליגי דמורידין. דאם יבואו הבעלים קודם שיאבד זה הפירות יטול זה כשאר ארישין ויחזיר השאר ואם יבואו עדים שמת ירש הכל: **מַפְסִיד** לה. ולא יזבל השדרגות ויזרעם תמיד ויכישם. בין **דְּאָמַר** מר. לקמן וכולם שמין להם כארים אם יבואו הבעלים שמין לזה חלקו בכל שנה שעבד בה כמנהג אריסי העיר אם מחצה אם שלישי אם רביעי: **אֶלָּא** מלמד שנשיהם **מְבַקְּשׁוֹת** לישמא כו'. שילכו בשבי ולא ידעו בניהם אם חיים אם מתים ויהיו נשיהם אלמנות לעולם שאין ב"ד מניחין אותן לינשא ובניהם ביתומים שלא ירשו נכסיהם ושתי קללות הן אחת של חרב ואחת של שבי שמע מינה אין מורידין: **הָוֶה עוּבְדָא** בנהרדעא. בשבי שיירד ירושו לנכסיו: **וְשָׁמְטָה** רב ששת מהא מתניתא. דאין מורידין: **א"ל** רב עמרם דלמא לירד ולמכור תנן. (וקתני) תנא דאין מניחין אבל לעשות וללאכול ולישול בארים שפיר דמי: דמעיילין **פְּלָא** כו'. ומשני שנויא דאיקא כמבקש לחבריס פיל שהוא חיה גדולה בנקב מחט: **וְתִלֵּשׁ**. פירות שנה זו: **חֲרֵי** זה. מהיזר לזכות בשלו בטרם יפסיד ונשכר בזריזותו: **וְאִלּוּ** הן נכסי שבויין. דאמר מוציאין אותם מידו: **שֶׁהַנְּטוּשִׁים** אין מוציאין אותם מידו: **נכסי** נטושין. שהנטבסים נטושין: **נכסי** רטושין. שהנטבסים נטושים מוציאין אותו מידו: **וְאִלּוּ** הן נכסי שבויין. שהן רטושין ולקמן מפרש להו רטושין משמע שעזובות בעלים מדעתם והלכו להם דבירן דהויה לו לצוות הורישו יורשיי לנכסי ולא צוה ש"מ לא ניחא ליה ונטושים שנשטשום בעליהם בעל כרחן: בגון שנשבו והיינו תנאי דרבן שמעון סבר מורידין ורבנן סברי אין מורידין:

ה"ג

לְמַאי חָזוּ שֶׁמָּן חָזֵי לְגִלְגָּאי דִּבֵּשׁ לְכִתְּשָׁא דְּנַמְלֵי
וְחַכ"א עוֹשֶׂה לָהֶם תַּקָּנָה וּמוֹכְרָן בְּב"ד מַאי תַּקָּנְתָּא
עֲבִיד לְהוּ אָמַר רַב אַשֵׁי לְקַנְקְנֵי בְּמַאי קָא מִיפְלְגִי
דְּמַר סָבַר לְהֶפְסֵד מְרוּבֶּה חָשְׁשׁוּ לְהֶפְסֵד מוּעָט לֹא
חָשְׁשׁוּ וּמַר סָבַר אֲפִילּוּ לְהֶפְסֵד מוּעָט נַמִּי חָשְׁשׁוּ:
רשב"ג אוֹמֵר יְמַכְּרֵם בְּבֵית דִּין מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמֵשִׁב
אֲבֵידָה לַבְּעָלִים: אִתְּמַר רַבִּי אַבָּא בְּרַבִּי יַעֲקֹב א"ר
יוֹחָנָן הֲלָכָה כרשב"ג וְרָבָא אָמַר רַב נַחְמָן הֲלָכָה
כְּדִבְרֵי הֲכָמִים וְהָא אֲמָרַהּ ר' יוֹחָנָן חָדָא זְמָנָא דְּאָמַר
רַבָּה בַּר בַּר חָנָה א"ר יוֹחָנָן כָּל מָקוֹם שֶׁשָּׁנָה רַבָּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל בְּמִשְׁנָתֵינוּ הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ חוּץ
מֵעֲרֶב וְיָדַיִן וּרְאִיָה אֲחֲרוֹנָה אֲמוֹרָאֵי נִינְהוּ וְאִלֵּיבָּא
דְּר' יוֹחָנָן מִדְּרַבָּנָן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל נִשְׁמַע דְּמוֹרִידִין
קָרוֹב לְנִכְסֵי שְׁבוּי מִדְּרַבָּנָן נִשְׁמַע דְּאֵין מוֹרִידִין קָרוֹב
לְנִכְסֵי שְׁבוּי וּמַמַּאי דְּלְמָא עַד כַּאן לֹא קָאָמַר רַבָּן
שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הָכָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָא כָּלְיָא
קַרְקַע אֲבָל הָתָם הָכִי נַמִּי דְּאֵין מוֹרִידִין וְעַד כַּאן
בְּרַב נַחְמָן הָתָם הָכִי נַמִּי דְּאֵין מוֹרִידִין לֹא כְּרַב
בְּהַנָא אִי בְּרַב נַחְמָן בְּרַב יִצְחָק אֲבָל הָתָם הָכִי
נַמִּי דְּמוֹרִידִין כְּמַאן כְּרַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב שְׁמוּאֵל הוּא לֹא תֵּרֵי
טַעֲמֵי נִינְהוּ הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּאָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן הֲלָכָה כִּדְבָרֵי הֲכָמִים וְאָמַר
רַב נַחְמָן מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסֵי שְׁבוּי אֶלָּא ש"מ תֵּרֵי טַעֲמֵי נִינְהוּ שֶׁמַע מִינָּה אִתְּמַר שָׁבוּי
שֶׁנִּשְׁבָּה רַב אָמַר אֵין מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכָסָיו שְׁמוּאֵל אָמַר מוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכָסָיו בְּשֶׁשָּׁמְעוּ
בו שֶׁמֵּת כ"ע לֹא פְּלִיגִי דְּמוֹרִידִין כִּי פְּלִיגִי בְּשֶׁלֹּא שָׁמְעוּ בּוֹ שֶׁמֵּת רַב אָמַר אֵין מוֹרִידִין
דִּלְמָא מַפְסִיד לְהוּ וּשְׁמוּאֵל אָמַר מוֹרִידִין כֵּיוָן דְּאָמַר מַר שַׁיְּימִינַן לְהוּ בְּאָרִים לֹא מַפְסִיד
לְהוּ מֵיתִיבִי ר"א אוֹמֵר מִפְּשָׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר וְחָרָה אַפִּי בָּהֶם וַהֲרַגְתִּי אֶתְכֶם יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁנָּשׁוֹתֵיהֶם
אַלְמָנוֹת וּבְנֵיהֶם יְתוֹמִים אֶלָּא מַה ת"ל וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם וגו' מִלְּמַד שֶׁנָּשׁוֹתֵיהֶם מְבַקְּשׁוֹת לְינָשֵׂא
וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן וּבְנֵיהֶן רוֹצִים לְיָרֵד לִנְכְסֵי אֲבִיהֶן וְאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן אָמַר רָבָא לְיָרֵד
וְלִמְכּוֹר תְּנַן הָוֶה עוּבְדָּא בִּנְהַרְדְּעָא וּפְשְׁטָה רַב ששת מֵהָא מַתְנִי' א"ל רַב עַמְרָם דִּלְמָא
לְיָרֵד וְלִמְכּוֹר תְּנַן א"ל דִּלְמָא מִפּוּמְבְּדִיתָא אַתְ דְּמַעֵיילִין פְּלָא בְּקוּפָּא דְּמַחְטָא וְהָא דּוּמְיָא
דִּנְשׁוֹתֵיהֶם [וּבְנֵיהֶם] קָתָנֵי מַה הָתָם כְּלָל לֹא אַף הָכָא נַמִּי כְּלָל לֹא וּמוֹרִידִין קָרוֹב לִנְכְסֵי
שָׁבוּי תַּנָּאֵי הִיא דְּתַנְיָא הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי שְׁבוּי אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֲפִי'
יִפְסִיד וְנִשְׂכָּר בְּזִרְיזוּתוֹ וּבְאִין וְקָדַם וְתָלַשׁ וְאָכַל חֲרֵי זֶה זָרַע וְנִשְׂכָּר וְאִלּוּ הֵן נִכְסֵי שְׁבוּיִין
חֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו אוֹ אָחִיו אוֹ אֶחָד מִן הַמּוֹרִישִׁין הָלְכוּ לָהֶם לִמְדִינַת הַיָּם וְשָׁמְעוּ בְּהֶן
שֶׁמֵּת הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי נְטוּשִׁים מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ וְאִלּוּ הֵן נִכְסֵי נְטוּשִׁים חֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו
אוֹ אָחִיו אוֹ אֶחָד מִן הַמּוֹרִישִׁין הָלְכוּ לָהֶם לִמְדִינַת הַיָּם וְלֹא שָׁמְעוּ בָּהֶם שֶׁמֵּת וְאָמַר
רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל שָׁמַעְתִּי שֶׁהַנְּטוּשִׁים כִּשְׁבוּיִין הַיּוֹרֵד לִנְכְסֵי רְטוּשִׁים מוֹצִיאִין אוֹתוֹ
מִיָּדוֹ וְאִלּוּ הֵן נִכְסֵי רְטוּשִׁים חֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו אוֹ אָחִיו אוֹ אֶחָד מִן הַמּוֹרִישִׁין כָּאן וְאֵינוֹ
יוֹדֵעַ לְהֵיכָן הָלְכוּ מַאי שְׁנָא הָנֵךְ נְטוּשִׁים וּמַאי שְׁנָא הָנֵי דְּקָרוּ לְהוּ רְטוּשִׁים

נטושים

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: בְּכָל אֲתַר רַבִּי לְעָזָר סְמִיךְ לְרַבִּי חִיָּה רוּבָּה, תָּנֵי רַבִּי חִיָּה ׳כֵּיצַד מַתִּירִין רְשׁוּת הָרַבִּים? רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֶחִי מִיכַּן וְלֶחִי מִיכַּן וְקוֹרָה מִיכַּן וְקוֹרָה מִיכַּן; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֶחִי וְקוֹרָה מִיכַּן, וְיַעֲשֶׂה צוּרַת הַפֶּתַח מִיכַּן׳, וְכָא אָמַר הָכִין?

כָּאן בְּעֶשֶׂר וְכָאן בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה.

[דף ט״ז ע״ב] מִילֵּיהוֹן דְּרַבָּנָן פְּלִיגִין. רַבִּי אַחָא אָמַר: רַב הוֹשַׁעְיָה שָׁאַל לְאַבָּא: כַּמָּה תְּהֵא פְּרִצַת הַמָּבוֹי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה? וְהוּא אָמַר לֵיהּ: מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְכָא אָמַר הָכִין!

דְּרַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרִין: תַּמָּן עוֹמֵד רַבָּה עַל הַפְּרוּץ, בְּרַם הָכָא פְּרוּץ רַבָּה עַל הָעוֹמֵד.

מַה בֵּין בּוֹר הָרַבִּים וּמַה בֵּין בּוֹר הַיָּחִיד? בּוֹר הָרַבִּים יֵשׁ לוֹ קוֹל, בּוֹר הַיָּחִיד אֵין לוֹ קוֹל.

מֵעַתָּה אֲפִלּוּ לְבָאֵרוֹ? אֶלָּא בּוֹר הָרַבִּים מֵימָיו מְצוּיִין לְכָלּוֹת, בּוֹר הַיָּחִיד אֵין מֵימָיו מְצוּיִין לְכָלּוֹת.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, עַמְרָם, רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הֲלָכָה כְּרַבִּי יוּדָה בֶּן בָּבָא. אָמַר רַבִּי יוּדָה אָבוֹי דְּרַבִּי מַתַּנְיָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת׳ וְלֹא לְבוֹרוֹת.

וְהָא תְּנַן ׳אֲבָל לְבוֹר הַיָּחִיד עוֹשִׂין לוֹ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא׳, אֶלָּא כָּאן אֲנַן קַיָּמִין לְבוֹר הָרַבִּים. וְדִכְוָותָהּ, עוֹשִׂין פַּסִּין לְבֵירָיוֹת וּלְבוֹר הָרַבִּים:

הֲלָכָה ה׳ מַתְנִי׳ – וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, הַגַּגָּה וְהַקַּרְקַפָּה שֶׁה�ֵן שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם, מַקֶּפֶת גָּדֵר גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בָהּ שׁוֹמְרָה אוֹ בֵית דִּירָה, אוֹ שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לָעִיר:

גְּמָרָא – רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מֵהֲצַר הַמִּשְׁכָּן לָמְדוּ – **״אֹרֶךְ הֶחָצֵר מֵאָה בָאַמָּה וְרֹחַב חֲמִשִּׁים בַּחֲמִשִּׁים״** (שמות כז, יח). וְחֲמִשִּׁין זִימְנִין מִן מֵאָה – הָא חֲמֵשׁ אַלְפִין. שׁוֹבְעִין מִן שׁוֹבְעִין – הָא חַמְשָׁא אַלְפִין פְּרָא מֵאָה. וּתְנִינַן שִׁבְעִים וְשִׁירַיִם. וְתָנֵי שְׁמוּאֵל, ׳שִׁבְעִים אַמָּה וּשְׁנֵי

[דף י״ז ע״א]

שְׁלִישֵׁי אַמָּה׳ שָׁנוּ, שׁוֹבְעִין זִימְנִין מִן תְּרֵין תַּלְתּוּתִין, וְשִׁבְעִין זִמְנִין מִן תְּרֵין תַּלְתּוּתִין, דְּעָבְדִין מֵאָה וְאַרְבָּעִים תַּלְתּוּתִין, מֵאָה וְאַרְבָּעִים תַּלְתּוּתִין שֶׁהֵן תִּשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ אַמָּה וּשְׁלִישׁ, צֵא מֵהֶן אַרְבָּעָה תְּשׁוּעִין לְאַרְבַּע רוּחוֹת.

נִשְׁתַּיֵּיר שָׁם תִּשְׁעָה עֶשָׂר תַּלְתּוּלִין חָסֵר תִּשְׁוּעַ. כַּהֲדָא דְתָנֵי: יֵשׁ כָּאן דָּבָר קַל, וְלֹא יָכְלוּ חֲכָמִים לַעֲמֹד עָלָיו.

קַרְפֵּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִידַּת סָאתַיִם – אֵינוֹ מֻתָּר לְטַלְטֵל בּוֹ אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. הָיוּ שְׁנַיִם, בָּזֶה בֵּית סָאָה וּבָזֶה בֵּית סָאָה חָסֵר אַרְבַּע אַמּוֹת, רַבִּי זְעֵירָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מְטַלְטְלִין בְּשֵׁנֵי תַּשְׁלוּמִין לְרִאשׁוֹן. רַבִּי לָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין מְטַלְטְלִין בְּשֵׁנֵי תַּשְׁלוּמִין לְרִאשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: מוֹדֶה רַבִּי לָא, שֶׁאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁה, בָּזֶה בֵּית סָאָה וּבָזֶה בֵּית סָאָה, וּבָזֶה בֵּית סָאָה, מוּדִין שֶׁמְּטַלְטְלִין בְּשֵׁנֵי תַּשְׁלוּמִין לְרִאשׁוֹן.

קַרְפֵּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ עַד בֵּית סָאתַיִם, אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: הוֹאִיל וְהוּא רָאוּי לַתִּיר עַל יְדֵי שַׁיָּירָה, וְזָרַק מֵרֹאשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי: לְכְשֶׁתִּייְרצוּ, שַׁיָּירָה לֶאֱסֹר – אָסוּר. הָא חַיָּב חַטָּאת אֵין כָּאן.

מֵעַתָּה, מָבוֹי שֶׁקּוֹרָתוֹ לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים, הוֹאִיל וְהוּא כָּשֵׁר עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה וְזָרַק מֵרֹאשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

מָבוֹי שֶׁנִּפְרַץ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, הוֹאִיל וּפִרְצַת הַמָּבוֹי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוּדָה מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, וְזָרַק מֵרֹאשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכוֹ – חַיָּב.

חָצֵר שֶׁהִיא פְּתוּחָה לְקַרְפֵּף – מְטַלְטְלִין מִן הֶחָצֵר לְקַרְפֵּף, אֲבָל לֹא מִן הַקַּרְפֵּף לֶחָצֵר.

רַבִּי יוּדָן עַנְתּוּדְרָיָא שָׁאַל: מַהוּ לְטַלְטֵל מִקַּרְפֵּף לְקַרְפֵּף דֶּרֶךְ חָצֵר?

[דף י"ז ע"ב]

הֲלָכָה ו' מַתְנִי' – רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ אֶלָּא בּוֹר וְשִׂיחַ וּמְעָרָה, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ אַחַת מִכָּל אֵלּוּ, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בָהּ שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם עַל שִׁבְעִים אַמָּה וְשִׁירַיִם:

גְּמָרָא – מְחַלְּפָה שִׁיטָּתֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָה, דְּתָנֵינַן תַּמָּן: אֵי זֶהוּ קַרְפֵּף? כָּל שֶׁהוּא סָמוּךְ לָעִיר; דִּבְרֵי רַבִּי יוּדָה. וְכָא הוּא אָמַר הָכֵין?

אָמַר רַבִּי מָנָא: כְּבֵית דִּירָה עָבִיד לָהּ רַבִּי יוּדָה:

הֲלָכָה ז' מַתְנִי' – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם הָיָה אָרְכָּהּ יָתֵר עַל רָחְבָּהּ אֲפִלּוּ אַמָּה אַחַת, אֵין מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אָרְכָּהּ פִּי שְׁנַיִם בְּרָחְבָּהּ, מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ:

גְּמָרָא – תָּנֵי, רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: אִם הָיָה אָרְכָּהּ יוֹתֵר עַל רָחְבָּהּ אֲפִילּוּ אַמָּה אַחַת – אֵין מְטַלְטְלִין מִתּוֹכָהּ. וְהָדָא פְלִיגָא עַל דְּרַבִּי יוֹנָתָן. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: אֲפִלּוּ אָרְכָּהּ כִּשְׁנַיִם בְּרָחְבָּהּ – מְטַלְטְלִין בְּתוֹכָהּ, הָדָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹנָתָן.

וְהָא תָּנֵי כְּלֵאַיִם בְּרוֹכָהּ. רַבִּי יוֹסָה אוֹמֵר: אֲפִילּוּ אָרְכָּהּ כִּשְׁנַיִם בְּרָחְבָּהּ:

הֲלָכָה ח' מַתְנִי' – אָמַר רַבִּי אַלְעַאי, שָׁמַעְתִּי מֵרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וַאֲפִלּוּ הִיא כְּבֵית כּוֹר. וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִפִּיו, אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב, בֵּיתוֹ אָסוּר מִלְּהַכְנִיס וּמִלְּהוֹצִיא לוֹ, אֲבָל לָהֶם מֻתָּר.

וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִפִּיו, שֶׁיּוֹצְאִין בְּעֵקְרָבְנִין בַּפֶּסַח. וְחִזַּרְתִּי עַל כָּל תַּלְמִידָיו וּבִקַּשְׁתִּי לִי חָבֵר, וְלֹא מָצָאתִי:

גְּמָרָא – רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְעָזָר: בְּמַהֲלָקֶת.

סָאתַיִם מִבֵּית כּוֹר הִיא מַתְנִיתָא:

וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִפִּיו אַנְשֵׁי חָצֵר שֶׁשָּׁכַח אֶחָד מֵהֶן וְלֹא עֵרֵב בֵּיתוֹ אָסוּר: תַּמָּן רַבָּנָן, בְּרַם הָכָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

רַבָּנָן אָמְרִי: אָדָם מְבַטֵּל רְשׁוּת בֵּיתוֹ, וְאֵין אָדָם מְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצֵרוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּשֵׁם שֶׁאָדָם מְבַטֵּל רְשׁוּת בֵּיתוֹ.

כְּדֵּי מְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצֵרוֹ. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, יֵעָשֶׂה כְּאַכְסַנַאי – וְיֵהֵא מֻתָּר? רַבִּי חִיָּה בַּר אַדָּא בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: קְנָם קָנְסוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.

[דף י"ח ע"א]

רַבִּי שַׁמַּי בָּעֵי: דָּבָר מִדִּבְרֵיהֶן קוֹנְסִין לוֹ בְּשׁוֹגֵג כְּרַבִּי לִיעֶזֶר?

רַבִּי בָּא בְּרֵיהּ דְּרַב פַּפִּי בָּעֵי: אָמַר – "חֲרִינִי מְבַטֵּל רְשׁוּת בֵּיתִי" אוֹף רַבָּנָן מוֹדֵי?

אָמַר – "חֲרִינִי מְבַטֵּל רְשׁוּת חֲצֵרִי" אוֹף רַב לִיעֶזֶר מוֹדֶה? וְכֵן שָׁמַעְתִּי מִפִּיו שֶׁיּוֹצְאִין בְּעֵרַקְבְּנִין בְּפֶסַח. הֲוֵינָן סָבְרִין מֵימַר בְּעֵרַקְבְּנִין. אַשְׁכַּח תָּנֵי עַל כּוּלָּהֶן:

הֲדָרָה עֲלָן עוֹשִׁין פַּסִּין

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הֲלָכָה א׳ מַתְנִי׳ – בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמְשְׁתַּתְּפִין, חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח. וְהַכֹּל נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח. הַנּוֹדֵר מִן הַמָּזוֹן, מֻתָּר בַּמַּיִם וּבַמֶּלַח.

מְעָרְבִין לַנָּזִיר בַּיַּיִן וּלְיִשְׂרָאֵל בַּתְּרוּמָה. סוּמְכוּס אוֹמֵר, אַף בַּחַלִּין. וְלַכֹּהֵן בְּבֵית הַפְּרָס.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲפִלּוּ בֵּין הַקְּבָרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁיָּכוֹל לֵילֵךְ לָחוּץ וְלוֹכַל:

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי אַחָא: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיא,

[דף י״ח ע״ב]

דְּתָנִינַן תַּמָּן: ׳בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמְשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר׳.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא! ״מְעָרְבִין״ – בַּחֲצֵרוֹת. ״וּמְשְׁתַּתְּפִין״ – בֵּין בַּחֲצֵרוֹת בֵּין בַּתְּחוּמִין.

מַתְנִיתָא דְּרַבִּי מֵאִיר, דְּתָנֵי: ׳כָּל דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא – מְעָרְבִין בּוֹ, עִם הַפַּת – אֵין מְעָרְבִין בּוֹ׳; הַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר – אֵין מְעָרְבִין בָּהֶן, דְּתָנֵי, אָמַר רַבִּי יוּדָה: מַעֲשֶׂה שֶׁשָּׁבַת רַבִּי מֵאִיר בְּאַרְדַּקְסָם, וּבָא אֶחָד וְאָמַר: עֵרַבְתִּי עַל יְדֵי בְּצָלִים, וְהוֹשִׁיבוֹ רַבִּי מֵאִיר בְּאַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלּוֹ. אַף עַל גַּב דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: ׳בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמְשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח׳ וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא,

הַלּוּף וְהַקּוּלְקָס, עַל דַּעְתּוּן דְּרַבָּנָן – אֵין מְעָרְבִין בָּהֶן.

תְּנִינַן, תֵּרִין כְּלָלִין וְלֹא דָּמְיָין חַד לְחַד – בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמְשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח – וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא. וְהַכֹּל נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח – בֵּין בְּדָבָר שֶׁהוּא נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא בֵּין בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל חַי כְּמוֹת שֶׁהוּא.

בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמְשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח בֵּין בְּרַבִּי עֲקִיבָה בֵּין בְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהַכֹּל נִקָּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח בְּרַבִּי עֲקִיבָה, בְּרַם בִּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל. תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: **וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ** (דְּבָרִים יד, כו) – הֲרֵי זֶה כְּלָל בַּבָּקָר וּבַצֹּאן בַּיַּיִן וּבַשֵּׁכָר – הֲרֵי זֶה פְּרָט. וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ – הֲרֵי זֶה כְּלָל אַחַר כְּלָל, וּפְרָט וּכְלָל, אִי אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט, לוֹמַר,

מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ דָּבָר שֶׁהוּא וְלָד וְלָדוֹת הָאָרֶץ אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא וְלָד וְלָדוֹת הָאָרֶץ. רַבִּי עֲקִיבָה מְפָרֵשׁ, מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ שֶׁהוּא פְּרִי, וְלַד פְּרִי, וּמַכְשִׁירֵי פְּרִי, אַף אֵין לִי אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא פְּרִי וְלַד פְּרִי, וּמַכְשִׁירֵי פְּרִי.

מַה נָפַק מִבֵּינֵיהֶן? דָּגִים וַחֲגָבִים כְּמֵהִין וּפִטְרִיּוֹת. כְּרַבִּי עֲקִיבָה נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֵינָן נִלְקָחִין.

בַּכֹּל מְעָרְבִין וּמִשְׁתַּתְּפִין חוּץ מִן הַמַּיִם וּמִן הַמֶּלַח. אָמַר רַבִּי יֶאָא: לְפִי שֶׁאֵין הַגּוּף נִזּוֹן מֵהֶן. אָמַר רַבִּי לֵוִי: שֶׁהֵן מִין קִלְקָלָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:

[דף י"ט ע"א]

עֲשָׂאָן מֵי מֶלַח – נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי מְיַשָּׁא: וְהוּא שֶׁנָּתַן לְתוֹכָהּ שֶׁמֶן.

רַבִּי יוֹסֵי בָּעֵי: מֵעַתָּה, לֹא יְעָרֵב אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן שֶׁבָּהֶן. תַּמָּן תְּנִינָן, חֲצִי לוֹג יַיִן. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: רְבִיעִית. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: וְכֵן לְעֵרוּב.

אָמַר רַבִּי חִינְנָא: הֲדָא דְתֵימַר בְּיַיִן, אֲבָל בְּשֶׁמֶן – מְעָרְבִין מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת.

תָּנֵי, מְעָרְבִין בְּחֹמֶץ מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. תָּנֵי, מְעָרְבִין בְּשֶׁמֶן מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת. רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: בְּדֵי לְטַבֵּל יֶרֶק הַנָּאֱגָד מְזוֹן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת.

רַבִּי יִצְחָק עֲטוּשָׁיָא אָמַר קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָא מִשּׁוּם דְּבֵית רַבִּי יַנַּאי: אֲפוּנִים חַיִּים – מְעָרְבִין בָּהֶן. לְמִי נִצְרְכָה? לְרַבִּי מֵאִיר, שֶׁלֹּא תֹאמַר הוֹאִיל וְהֵן מַסְרִיחִין אֶת הַפֶּה אֵין מְעָרְבִין בָּהֶן.

דָּג מָלִיחַ – מְעָרְבִין בּוֹ. בָּשָׂר מָלִיחַ – מְעָרְבִין בּוֹ. בָּשָׂר חַי – מְעָרְבִין בּוֹ, דְּתָנֵינַן: הַמַּבְלִיעִים אוֹכְלִין אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא חַי מִפְּנֵי שֶׁדַּעְתָּן יָפָה.

רַבִּי יוּדָן בָּעֵי, הֲדָא כַּלְבּוּדָא, הוֹאִיל וְאֵילֵּין כּוּתָאֵי אָכְלִין מִינָהּ חַיָּיא – מְעָרְבִין בָּהּ.

שְׁמוּאֵל בַּר שִׁילַת בְּשֵׁם רַב: פִּעְפּוּעִין וְגַדְגְּדָנִיּוֹת וְחַלּוּגְלוּגוֹת – מְעָרְבִין בָּהֶן. בָּעוֹן קוֹמוֹי: אִילֵּין אִינּוּן? אָמַר לוֹן: קָקוּלֵי וְחִנְדְּקוּקֵי וּפַרְפְּחִינְיָה:

הַנּוֹדֵר מִן הַמְּזוֹן מֻתָּר בַּמַּיִם וָמֶלַח. תַּמָּן תְּנִינַן: הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל מֻתָּר בִּצְלִי וּבְשָׁלוּק. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן, שֶׁהַשָּׁלוּק קָרוּי מְבֻשָּׁל, דְּתָנֵינַן: הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת הַשְּׁלָמִים אוֹ שׁוֹלְקָן. וּקְרָיֵיא אָמַר שֶׁהַצָּלוּי קָרוּי מְבֻשָּׁל, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים–ב' לה, יג): **"וַיְבַשְּׁלוּ אֶת הַפֶּסַח בָּאֵשׁ"**; אֵין תֵּימַר

[דף י"ט ע"ב]

שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. רַבִּי יוֹנָה בּוֹצְרָייֶה אָמַר: "כַּמִּשְׁפָּט". מַתְנִיתָא שֶׁהַשָּׁלוּק קָרוּי מְבֻשָּׁל וּקְרָייָא אָמַר שֶׁהַצָּלוּי קָרוּי מְבֻשָּׁל, וּתְנִינַן הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל מֻתָּר בְּצָלִי וּבְשָׁלוּק!

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הִלְכוּ בַּנְּדָרִים אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. אָמַר רַבִּי יאשִׁיָּה: הִלְכוּ בַּנְּדָרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה.

מַה נָפַק בֵּינֵיהוֹן? אָמַר – קוֹנָם יַיִן שֶׁאֲנִי טוֹעֵם פֶּחָג׳; עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן – אָסוּר בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן. עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יאשִׁיָּה – מֻתָּר.

אוֹף רַבִּי יאשִׁיָּה מוֹדֶה שֶׁהוּא אָסוּר, לֹא אָמַר רַבִּי יאשִׁיָּה אֶלָּא לְחוּמְרָן.

אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר בָּא: רַבִּי יוֹחָנָן אָכַל אֲלִיטִין, וְאָמַר – לֹא טָעֲמִית מִידֵי בְּהַהוּא יוֹמָא. וּתְנִינַן: הַנּוֹדֵר מִן הַמָּזוֹן מֻתָּר בַּמַּיִם וָמֶלַח! פְּתַר לָהּ כְּרַבִּי יאשִׁיָּה, דְּרַבִּי יאשִׁיָּה אָמַר הִלְכוּ בַּנְּדָרִים אַחַר לְשׁוֹן תּוֹרָה.

וּמִנַּיִין שֶׁכָּל הַדְּבָרִים קְרוּיִין מָזוֹן? רַבִּי אַחָא בֵּי רַבִּי עִלָּאי אָמַר: "**וְעָשֹׂר אֲתֹנֹת נֹשְׂאֹת בָּר וְלֶחֶם וּמָזוֹן**" (בְּרֵאשִׁית מה, כג) מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "מָזוֹן"? אֶלָּא מִיכַּן שֶׁכָּל הַדְּבָרִים קְרוּיִין "מָזוֹן".

נָדַר מִן הַכִּפָּר – מְעָרְבִין בּוֹ. הִקְדִּישׁוֹ – אֵין מְעָרְבִין בּוֹ. ׳נָדַר מִן הַכִּפָּר מְעָרְבִין בּוֹ׳ – שֶׁפֵּן רָאוּי לְאוֹכְלוֹ. ׳הִקְדִּישׁוֹ אֵין מְעָרְבִין בּוֹ׳ – שֶׁלֹּא הוּא וְלֹא אַחֵר רְאוּיִין לְאוֹכְלוֹ. רַבִּי אַחָא בָּעֵי: וְאֵין אָדָם נִשְׂאָל עַל הֶקְדֵּשׁוֹ?

רַבִּי אַחָא אָמַר: רַבִּי מְיַישָּׁא בָּעֵי תַּמָּן, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: חִיָּה בְּרֵיהּ דְּרַב אָמַר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁעָשָׂאהּ לֶחִי לַמָּבוֹי – מֻתֶּרֶת אֶת הַמָּבוֹי, וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכֵין? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: תַּמָּן מִכָּל מָקוֹם נִסְתַּם הַמָּבוֹי, וְהָכָא מַה אִית לָךְ?

מְעָרְבִין לַגָּזִיר בְּיַיִן – שֶׁכֵּן אַחֵר רָאוּי לִשְׁתּוֹתוֹ. וּלְיִשְׂרָאֵל בִּתְרוּמָה – שֶׁכֵּן כֹּהֵן רָאוּי לְאוֹכְלָהּ.

וּלְכֹהֵן בְּבֵית הַפֶּרָס – מַתְנִיתָא דְּבֵית שַׁמַּאי, דְּבֵית שַׁמַּאי אָמְרִין: אֵין מְעָרְבִין לְאָדָם אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ כְּלֵי תַּשְׁמִישׁוֹ שָׁם.

סוּמְכוֹס בְּבֵית שַׁמַּאי, דְּתָנֵינַן: סוּמְכוֹס אוֹמֵר: אַף בְּחַלִּין לְכֹהֵן בְּבֵית הַפֶּרָס.

מֵעַתָּה, אֲפִלּוּ בֵּית הַקְּבָרוֹת?! רָאוּי הוּא לַעֲבוֹר עַל הַשְּׁבוּת. וְלוֹכַל – שֶׁכֵּן הוּא רָאוּי לְכָנֵם בְּשִׂדָּה תֵּבָה וּמִגְדָּל, וְלַעֲשׂוֹת לוֹ

[דף כ' ע"א]

חוֹר פָּחוֹת מִטָּפַח וְלִתְחֹב בְּכוּשׁ וּבְקִיסָם וְלָאֳכֹל.

הֲלָכָה ב' מַתְנִי' – מְעָרְבִין בַּדְּמַאי, וּבְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְלָה תְרוּמָתוֹ, וּבְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, וְהַכֹּהֲנִים בַּחַלָּה וּבַתְּרוּמָה.

אֲבָל לֹא בַּטֶּבֶל, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְלָה תְרוּמָתוֹ, וְלֹא בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ.

הַשּׁוֹלֵחַ אֶת עֵרוּבוֹ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אוֹ בְּיַד מִי שֶׁאֵינוֹ מוֹדֶה בָּעֵרוּב, אֵינוֹ עֵרוּב. וְאִם אָמַר לְאָחַד לְקַבְּלוֹ מִמֶּנּוּ, הֲרֵי זֶה עֵרוּב:

גְּמָרָא – רַבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמְיָא בָּעֵי: מַתְנִיתִין דְּלֹא כְּבֵית שַׁמַּאי, דְּתָנֵינַן: וְשֶׁל דַּמַּאי, בֵּית שַׁמַּאי פּוֹסְלִין, וּבֵית הִלֵּל מַכְשִׁירִין,

וְשֶׁל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַם – לֹא יִטּוֹל, וְאִם נָטַל – כָּשֵׁר.

רַב שֵׁשֶׁת בְּשֵׁם רַבִּי חִיָּה רַבָּה: טָבֶל שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּנַיי – מֵתָר לְטַלְטְלוֹ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן עֵינָיו בְּמְקֹצָתוֹ וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר.

וְתָנֵי, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִין: אֵין מְעָרְבִין בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּירוּשָׁלַם. אָמַר יִרְמְיָה: הֲדָא דְּאַתְּ אָמַר בְּעֵירוּבֵי חֲצֵרוֹת, אֲבָל בְּעֵרוּבֵי תְּחוּמִין, תָּנֵי,

[דף כ' ע"ב]

שֶׁנָּתַן עֵרוּבוֹ בִּירוּשָׁלַם שֶׁהוּא יָכוֹל לַעֲלוֹת וּלְאוֹכְלוֹ שָׁם.

שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּבֶן תֵּשַׁע בְּבֶן עֶשֶׂר – עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הֲדָא דְּתֵימַר בְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין, אֲבָל בְּעֵירוּבֵי חֲצֵרוֹת אֲפִילוּ קָטָן.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִפְּנֵי מָה מְעָרְבִין בַּחֲצֵרוֹת? מִפְּנֵי דַּרְכֵי שָׁלוֹם. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה דְבוּקָה לַחֲבֶרְתָּהּ, וְשָׁלְחָה עֵרוּבָהּ גַּבֵּי בְּרָהּ. נִסְתַּיְּהִ וְנִפְפְּתַיְּהִ וְנִשַּׁקְתַּיְּהִ, אָתָא וְאָמַר קוֹמֵי אִימֵּהּ, אָמְרָה: הָכִין הַוּוֹת רַחֲמָהּ לִי? וְלֹא חֲוֵינָא יָדְעָה! מִתּוֹךְ כָּךְ עָשׂוּ שָׁלוֹם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב: **"דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם"**: (משלי ג' יז)

הַשּׁוֹלֵחַ אֶת עֵרוּבוֹ בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן כו'. אָמַר רַבִּי לְעָזָר: וְצָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ. תַּמָּן.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַב שֵׁשֶׁת, רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי אָבוּן: בְּאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ – ׳חֲרֵי אֲנִי מְעַשֵּׂר עַל יָדְךָ אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ׳, וְהָכָא אַתְּ אָמַר הָכִין? אָמַר רַבִּי חִיָּה בַּר אַדָּא: כָּאן בִּגְדוֹל וְכָאן בְּקָטָן.

רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַב חִינְנָא: וַאֲפִילוּ תֵּימַר כָּאן וְכָאן בִּגְדוֹל, וְכָאן בְּקָטָן, תַּמָּן, בְּאוֹמֵר לוֹ – ׳חֲרֵי אֲנִי מְעַשֵּׂר עַל יָדְךָ׳, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ, בְּרַם הָכָא, בְּאוֹמֵר לוֹ – ׳עָרֵב עַל יָדִי׳.

הָדָא יַלְפָא מִן הַהִיא וְהַהִיא יַלְפָא מִן הָדָא, הָדָא יַלְפָא מִן הַהִיא, שֶׁאִם אָמַר לוֹ – ׳אֲנִי מְעַשֵּׂר עַל יָדְךָ׳, שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ. וְהַהִיא יַלְפָא מִן הָדָא, שֶׁאִם אָמַר לוֹ – ׳עָרֵב עַל יָדִי׳, שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ.

הֲלָכָה ג׳ מַתְנִי׳ – נְתָנוֹ בָאֵילָן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, אֵינוֹ עֵירוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, הֲרֵי זֶה עֵירוּב.

[דף כ״א ע״א]

נְתָנוֹ בַּבּוֹר, אֲפִילּוּ עָמוֹק מֵאָה אַמָּה, הֲרֵי זֶה עֵירוּב.

נְתָנוֹ בְּרֹאשׁ הַקָּנֶה אוֹ בְּרֹאשׁ הַקַּנְדָּם בִּזְמַן שֶׁהוּא תָלוּשׁ וְנָעוּץ. אֲפִילּוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה, הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

נְתָנוֹ בַּמִּגְדָּל וְאָבַד הַמַּפְתֵּחַ, הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר, אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהַמַּפְתֵּחַ בִּמְקוֹמוֹ, אֵינוֹ עֵרוּב:

גְּמָרָא – ׳הֲרֵי זֶה עֵרוּב׳ – וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה – מַתָּר.

וְקַשְׁיָא, אִם עֵרוּבוֹ עֵרוּב – יֵהָא מַתָּר לְטַלְטְלוֹ! אִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ – לֹא יֵהָא עֵרוּבוֹ עֵרוּב!

רָאוּי הוּא לָעֲבוֹר עַל הַשָּׁבוּת וְלֶאֱכֹל.

מֵעַתָּה, אֲפִילּוּ לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה!

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: תִּפְתֵּר שֶׁהָיְתָה כִּירָתוֹ אַרְבָּעָה.

אָמַר רַבִּי מָנָא: וְהוּא שֶׁתְּהֵא רְשׁוּת הָרַבִּים מַקַּפְתּוֹ מִכָּל צַד, בְּאוֹמֵר שְׁבִיתָתִי תַּחְתָּיו.

[דף כ״א ע״ב]

תָּנֵי, נְתָנוֹ בְּכַלְכָּלָה וּתְלָאוֹ בָאֵילָן, לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – אֵינוֹ עֵרוּב. לְמַטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים – עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, לְמַטָּה מִשְּׁלֹשָׁה – מַתָּר.

וְקַשְׁיָא, אִם עֵרוּב – יְהֵא מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ! אִם אָסוּר לְטַלְטְלוֹ – לֹא יְהֵא עֵרוּבוֹ עֵרוּב! רַבִּי אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי חִינְנָא: רָאוּי הוּא לְהוֹתְּרָה וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁבָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הֲדָא אָמְרָה, סַפְסָל שֶׁהוּא נוֹתֵן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְרָחָב אַרְבָּעָה, מִכַּיָּון שֶׁהוּא רָאוּי לְהוֹתְּרָה וּלְבַטֵּל רְשׁוּת הַיָּחִיד שֶׁבּוֹ,

הֲדָא אָמְרָה שֶׁעֵרוּבוֹ עֵרוּב, וּמֻתָּר לְטַלְטְלוֹ. תַּמָּן תָּנִינָן, שְׁתַּיִם בִּידֵי אָדָם וְאַחַת בָּאֵילָן, אוֹ שְׁתַּיִם בָּאֵילָן וְאַחַת בִּידֵי אָדָם – כְּשֵׁרָה, וְאֵין עוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. וְהָכָא אַתְּ אָמַר ׳עֵרוּבוֹ עֵרוּב, וּמֻתָּר לְטַלְטְלוֹ׳?

אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: כָּאן לְמַעְלָן וְכָאן מִן הַצַּד.

הֲדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא, וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הֲדָא. הֲדָא יַלְפָּא מִן הַהִיא – שֶׁאִם הָיוּ שְׁתֵּי יְתֵדוֹת יוֹצְאוֹת, וְסִכֵּךְ עַל גַּבֵּיהֶן, שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה, וְעוֹלִין לָהּ בְּיוֹם טוֹב. וְהַהִיא יַלְפָּא מִן הֲדָא, שֶׁאִם הָיָה נָתוּן בְּאִבּוֹ שֶׁל אִילָן שֶׁעֵרוּבוֹ עֵרוּב, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: בֵּין הָכָא בֵּין תַּמָּן מִן הַצַּד הִיא. מַאי כְּדוּן? כַּיי דְּמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר הִיא! דְּתָנֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עַל צְדָדֵי בְּהֵמָה בַּשַּׁבָּת, הִיא צְדָדֵי בְּהֵמָה הִיא צְדָדֵי אִילָן.

[דף כ"ב ע"א]

אֵיךְ אַתְּ רוֹאֶה עָמוֹק בְּגָבֹהַּ?

אַבָּא בַּר רַב חוֹנָה אָמַר: בְּאוֹמֵר שְׁבִיתָתִי תַּחְתָּיו:

נְתָנוֹ בְּרֹאשׁ הַקָּנֶה אוֹ בְּרֹאשׁ הַקּוּנְטָם, כָּל זְמַן שֶׁהוּא תָלוּשׁ וְנָעוּץ, אֲפִילוּ גָּבוֹהַּ מֵאָה אַמָּה – חֲרֵי זֶה עֵרוּב. מִפְּנֵי שֶׁהוּא תָלוּשׁ וְנָעוּץ, הָא אִם אֵינוֹ תָלוּשׁ וְנָעוּץ אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב?

לֵית פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל, דְּמַר רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: תִּפְתֵּר, בְּשֶׁהָיְתָה כִּירָתוֹ אַרְבָּעָה.

אָמַר רַבִּי מָנָא: וְהוּא שֶׁתְּהֵא טַבְלָה נְתוּנָה בְּרֹאשׁוֹ.

תָּנֵי, רַבִּי לְיֵעֶזֶר אוֹמֵר: אִם בַּשָּׂדֶה אָבַד – אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב. אִם בָּעִיר אָבַד – חֲרֵי זֶה עֵרוּב. אִם בַּשָּׂדֶה אָבַד – אֵין עֵרוּבוֹ עֵרוּב, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהָבִיאוֹ דֶּרֶךְ שְׁבִיתָתוֹ, אִם בָּעִיר אָבַד – חֲרֵי זֶה עֵרוּב, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהָבִיאוֹ דֶּרֶךְ פִּטּוֹר.

יָאוּת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה טַּעֲמָא דְּרַבִּי? אָמַר רַבִּי בָּא בְּרֵיהּ דְּרַב פַּפַּי: דְּרַבִּי מֵאִיר הִיא, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: אַף פּוֹתֶחֶת הִוא בַּתְּחִלָּה וְנוֹטֶלֶת.

כְּלוּם אָמַר רַבִּי מֵאִיר לֹא בְּיוֹם טוֹב, דְּיוֹלְמָא בַּשַּׁבָּת? וְהָכָא בַּשַּׁבָּת אֲנַן קָיְימִין.

אָמַר רַבִּי אַבְמְרִי: דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב הִיא! דְּתָנֵינַן תַּמָּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: קוֹשְׁרִין לִפְנֵי בְּהֵמָה בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תֵצֵא; הִיא קְשִׁירָה הִיא נְעִילָה,

הֲדָא דְּתֵימַר בְּמִגְדַּל שֶׁל אֶבֶן, אֲבָל בְּמִגְדַּל שֶׁל עֵץ – נַעֲשֶׂה כְּשׁוֹבֵר אֶת הֶחָבִית לוֹכַל מִמֶּנָּה גְּרוֹגָרוֹת:

הֲלָכָה ד׳ מַתְנִי׳ – נִתְגַּלְגֵּל חוּץ לַתְּחוּם, וְנָפַל עָלָיו גַּל, אוֹ נִשְׂרַף, אוֹ תְּרוּמָה וְנִטְמֵאת, מִבְּעוֹד יוֹם, אֵינוֹ עֵרוּב.

[דף כ״ב ע״ב]

מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, הֲרֵי זֶה עֵרוּב.

אִם סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים, הֲרֵי זֶה חָמָר גַּמָּל.

רַבִּי יוֹסֵי (וְרַבִּי שִׁמְעוֹן) אוֹמְרִים, סָפֵק עֵרוּב, כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַבְטַלְמוֹס הֵעִיד מִשּׁוּם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים עַל סָפֵק עֵרוּב שֶׁכָּשֵׁר:

גְּמָרָא – לֹא אָמְרוּ אֶלָּא וְנִטְמֵאת, סָפֵק נִטְמֵאת מִבְּעוֹד יוֹם סָפֵק נִטְמֵאת מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, אֲבָל אִם הָיְתָה סָפֵק טְהוֹרָה סָפֵק טְמֵאָה – מְעָרְבִין בָּהּ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: אַחַר חֲזָקוֹת הָלְכוּ.

מְתִיבִין רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי וּלְרַבִּי שִׁמְעוֹן: אִילּוּ נֶאֱכַל מִבְּעוֹד יוֹם, שֶׁמָּא אֵינוֹ אָסוּר? לְעוֹלָם הוּא בְּהֶתֵּרוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ שֶׁהוּא אָסוּר.

מְתִיבִין רַב יוֹסָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן לְרַבִּי מֵאִיר וּלְרַבִּי יְהוּדָה: אִילּוּ נֶאֱכַל מִשֶּׁחֲשֵׁכָה, שֶׁמָּא אֵינוֹ מֻתָּר? לְעוֹלָם הוּא בְּאִסּוּרוֹ עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ שֶׁהוּא מֻתָּר.

מַהוּ לִתֵּן לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה מֵעֲרוּבוֹ לְבֵיתוֹ? רַבִּי בָּא בַּר מָמָל אָמַר: נוֹתְנִין לוֹ. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק אָמַר: אֵין נוֹתְנִין לוֹ. רַבִּי שִׁמַי אָמַר קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: מַה פְּלִיגִין כְּרַבִּי מֵאִיר, בְּרַם כְּרַבִּי יוּדָא – כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ.

[דף כ"ג ע"א]

וְלֹא דָּמֵי חַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי מֵאִיר לְחַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי יְהוּדָה. חַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי מֵאִיר בְּעֵרוּבוֹ אֵינוֹ, שֶׁלֹּא זָכָה לוֹ עֵרוּבוֹ לַעֲקוֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ. חַמָּר וְגַמָּל דְּרַבִּי יְהוּדָה, שֶׁנָּתַן דַּעְתּוֹ לַעֲקוֹר רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ.

תַּמָּן תְּנִינַן, סְפֵקוֹ טָהוֹר – רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא טִמֵּא רַבִּי יוֹסָה אֶלָּא מִשּׁוּם הוֹכַח. אָמַר רַבִּי יוֹנָה: וַאֲפִילוּ מָקוֹם אַחֵר – רַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא.

מְחַלְּפָא שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסָה דְּרַבִּי יוֹסָה. דְּתָנֵינַן, אָמַר רַבִּי יוֹסָה: הֵעִיד אַבְטוּלָם בְּשֵׁם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים שֶׁפְּפֵק חָעֲרוּב כָּשֵׁר, וְכָא אַתְּ אָמַר הָכִין? תַּמָּן בְּשֵׁם גַּרְמֵיהּ, בְּרַם הָכָא בְּשֵׁם חֲמִשָּׁה זְקֵנִים.

הֲווֹן בָּעֵי מֵימַר: מַאן דְּמַר תַּמָּן טָהוֹר אָמַר הָכָא מֻתָּר, מַאן דְּמַר תַּמָּן טָמֵא אָמַר הָכָא אָסוּר,

וַאֲפִילוּ כְּמַאן דְּמַר תַּמָּן טָמֵא – מוֹדֵי הוּא הָכָא שֶׁהוּא מֻתָּר.

אָמַר רַבִּי חִינְנָא: כְּלוּם אִינוּן פְּלִיגִין? תַּמָּן לֹא מִדְּבְרֵיהֶן? וְסָפֵק דִּבְרֵיהֶן לְהָקֵל! וְעֵרוּב דְּבַר תּוֹרָה, וּסְפֵק דְּבַר תּוֹרָה לְהַחְמִיר!

וְעֵרוּב דְּבַר תּוֹרָה? רַבִּי יוֹנָתָן אָמַר קוֹמֵי רַבִּי חִיָּה רוּפָּה, בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֵּי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן לָקוֹנְיָא: לוֹקִין עַל תְּחוּמֵי שַׁבָּת דְּבַר תּוֹרָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּה רוּפָּה: וְהַלֹּא אֵין בַּשַּׁבָּת אֶלָּא כָּרֵת וְכָרֵת! אָמַר לֵיהּ: וְהָכְתִיב – "אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא". אָמַר לֵיהּ: מַה כְּתִיב 'לֹא'? – 'אַל' כְּתִיב! אָמַר לֵיהּ: וְהָכְתִיב: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". אָמַר לֵיהּ: מַה כְּתִיב 'לֹא'? 'אַל' כְּתִיב! אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוֹן: אַף עַל פִּי כֵן זֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ וְזֶה עוֹמֵד בִּשְׁמוּעָתוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר סִיסְרָטָא:

[דף כ"ג ע"ב]

עֵרוּב עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּסָפֵק חֵרֵשׁ.

רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: עַד כְּדוֹן בַּקָּנִים, וַאֲפִילוּ נִשְׂרָף?

אָמַר רַבִּי יוֹסָה: קַיְמִתְיהּ כַּיי דְּמַר רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: הִגִּיעוּךְ סוֹף תְּחוּמֵי שַׁבָּת שֶׁאֵינָן מְחֻוָּרִין מִדְּבַר תּוֹרָה.

רַב מָנָא בָּעֵי: גִּיחָא לְאַלְפַּיִם אַמָּה אֵינוֹ מְחֻוָּר, אַרְבַּעַת אַלְפַּיִם אַמָּה מְחֻוָּר הוּא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר כָּרְסָנָא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא: אֵין לְךָ מְחֻוָּר מִכֻּלָּם, אֶלָּא תְּחוּם שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל כְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל:

הֲלָכָה ה' מַתְנִי' – מַתְנֶה אָדָם עַל עֵרוּבוֹ וְאוֹמֵר, אִם בָּאוּ גּוֹיִם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבִי לַמַּעֲרָב. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבִי לַמִּזְרָח. אִם בָּאוּ מִכָּאן וּמִכָּאן, לְמָקוֹם שֶׁאֶרְצֶה אֵלֵךְ. לֹא בָאוּ לֹא מִכָּאן וְלֹא מִכָּאן, חֲרִיבִי כִבְנֵי עִירִי. אִם בָּא חֶצְיָם מִן הַמִּזְרָח, עֵרוּבִי לַמִּזְרָח. מִן הַמַּעֲרָב, עֵרוּבִי לַמַּעֲרָב. בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לְמָקוֹם שֶׁאֶרְצֶה אֵלֵךְ. לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן, חֲרִיבִי כִבְנֵי עִירִי;

גְּמָרָא – כִּינִי מַתְנִיתָא? עַל עֵרוּבָיו.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַאן תַּנָּא ׳אִם בָּאוּ אִם לֹא בָּאוּ׳ – רַבִּי מֵאִיר. הֵיידֵן רַבִּי מֵאִיר? חַבְרַיָּא אָמְרִין: רַבִּי מֵאִיר דְּקִדּוּשִׁין; דְּתָנֵי, הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה: ׳הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי עַל מְנָת שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים׳, יָרְדוּ גְּשָׁמִים – מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין יָרְדוּ בֵּין לֹא יָרְדוּ – מְקֻדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיִּכָּפֵל תְּנָאוֹ. הַכֹּל מוֹדִין שֶׁאִם אָמַר לְאִשָּׁה: הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי לְאַחַר שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים, יָרְדוּ גְּשָׁמִים – מְקֻדֶּשֶׁת. וְאִם לָאו – אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת. בְּרַם כְּרַבָּנִין, בֵּין שֶׁיֵּרְדוּ בֵּין שֶׁלֹּא יָרְדוּ – מְקֻדֶּשֶׁת.

רַבִּי יוֹסָה אָמַר: רַבִּי מֵאִיר דְּעֵרוּבִין, דְּתָנֵינַן: אִם סָפֵק, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה חַמָּר גַּמָּל. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: סָפֵק הָעֵרוּב כָּשֵׁר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: לֹא אָמַר רַבִּי מֵאִיר אֶלָּא לְחוֹמְרִין. אָמַר רַבִּי מָנָא: וְיָאוּת, בְּעֵרוּבוֹ אֵינוֹ, שֶׁלֹּא זָכָה לוֹ עֵרוּבוֹ לַעֲקוֹר אֶת רַגְלָיו מִבְּנֵי עִירוֹ. וְהָכָא, לָרִאשׁוֹן אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת – שֶׁלֹּא יָרְדוּ גְּשָׁמִים,

[דף כ"ד ע"א]

וְלַשֵּׁנִי אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, שֶׁלֹּא כְּפַל הָרִאשׁוֹן אֶת תְּנָיוֹ.

רַבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה: הֶהֵן אִם לֹא כִּי לֹא חַד הוּא. אָמַר, שַׁנְיָיה הִיא שֶׁהָיְתָה הָאָרֶץ לִפְנֵיהֶן וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאָהּ מִיָּדָן.

וְרַבִּי יוּדָה בֶּן שָׁלוֹם רַבִּי יוּדָה בֶּן פָּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: יָרְדוּ לְסִימְפּוֹן בְּשִׁיטַת רַבִּי מֵאִיר בְּקִדּוּשִׁין. רַבִּי יִרְמְיָה רַבִּי חִינָּנָא חַבְרָהּ דְּרַבָּנָן בָּעֵי: וְלָמָּה כְּרַבִּי מֵאִיר? וַאֲפִילּוּ כְּרַבָּנָן! לֵית כֵּן.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: סֵדֶר סִימְפּוֹן כָּךְ הוּא: אֲנָא פְּלוֹנִי בַּר פְּלוֹנִי מְקֻדֶּשׁ אוֹתָךְ אֲנָתְּ פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִי, עַל מְנָת מִיתֵּן לִיךְ מִקְמַת פְּלוֹנִי, וּמִיכְנְסִינִיךְ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אִין אָתָא יוֹם פְּלוֹנִי וְלֹא כנסתיך – לֹא יֶהֱווּ לִי עָלַיִךְ כְּלוּם. וְיֵימַר: עַל מְנָת שֶׁלֹּא יִכְפֹּל תְּנָיוֹ, אֵילּוּ לֹא כָּפַל תְּנָיוֹ מִי עָקַר קִדּוּשָׁיו.

אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן: בְּכָל אֲתָר אִית לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר ׳מִמַּשְׁמַע לָאו אַתְּ שׁוֹמֵעַ הֵין׳, וְהָכָא לֵית לֵיהּ? אָמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: עַל שֵׁם חֹמֶר הוּא בַּעֲרָיוֹת.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק שְׁלִשָּׁה עָשָׂר

א. מְשֻׁנְגְּנָה בַּיִת רִאשׁוֹן – נִגְנַז אֹהֶל מוֹעֵד, וְנִגְנַז עִמּוֹ קָרְשָׁיו, קְרָסָיו, וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו וַאֲדָנָיו, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ מְשֻׁתַּמְּשִׁין אֶלָּא בְּשִׁלְחָן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, וּמְנוֹרָה שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה לֹא הָיְתָה צְרִיכָה שֶׁמָּן הַמִּשְׁחָה, שֶׁקְּדֻשָּׁה הָרִאשׁוֹנָה קְדֻשָּׁה וְקִדְּשָׁה לֶעָתִיד לָבֹא.

ב. מְשֻׁנְגְּנָה הָאָרוֹן – נִגְנַז עִמּוֹ צִנְצֶנֶת הַמָּן וּצְלוֹחִית שֶׁל שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה, וּמַקֵּלוֹ שֶׁל אַהֲרֹן שְׁקֻדֶּיהָ, פְּרָחֶיהָ, וְאַרְגָּז שֶׁהֵשִׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים דּוּרוֹן לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל – כֻּלָּם הָיוּ בְּבֵית קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. וּמְשֻׁנְגְּנָה הָאָרוֹן – נִגְנְזוּ עִמּוֹ. וּמִי גְּנָזוֹ? יֹאשִׁיָּה הַמֶּלֶךְ גְּנָזָם. מַה רְאָה? כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים כח): ״יוֹלֵךְ ה׳ אוֹתְךָ וְאֶת מַלְכְּךָ״ וְגוֹ׳, פָּקַד לַלְוִיִּם וּגְנָזוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לה): ״וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְבִינִים לְכָל יִשְׂרָאֵל וְגוֹ׳, תְּנוּ אֶת אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף״; אָמַר לָהֶם: גְּנָזוּ אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַעֲלֶה לְבָבֶל כִּשְׁאָר כָּל הַכֵּלִים, שֶׁתַּחֲזִירֶהוּ לִמְקוֹמָן, שֶׁנֶּאֱמַר (דברי הימים ב לה): ״עַתָּה עִבְדוּ אֶת ה׳ אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל״, מִיָּד גְּנָזוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אָרוֹן גָּלָה לְבָבֶל, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לה): ״לֹא יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר ה׳״, וְאֵין דִּבּוּר אֶלָּא דִּבְרוֹת שֶׁבּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (דִּבְרֵי הַיָּמִים ב לו): ״לְתִשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר וַיְבִיאֵהוּ בָּבֶלָה עִם כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית ה׳״ – זֶהוּ אָרוֹן. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן לָקִישׁ אוֹמֵר: אָרוֹן בִּמְקוֹמוֹ נִגְנַז, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים א ה): ״וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרְאוּ וְגוֹ׳ וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה״.

ג. מְשֻׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ רִאשׁוֹן בָּטְלוּ עֲרֵי מִגְרָשׁ, וּפָסְקוּ אוּרִים וְתֻמִּים, וּבָטְלָה מְלוּכָה מִבֵּית דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר (עזרא ב): ״וַיֹּאמֶר הַתִּרְשָׁתָא לָהֶם אֲשֶׁר לֹא יֹאכְלוּ מִקֹּדֶשׁ הַקָּדָשִׁים עַד עֲמֹד הַכֹּהֵן לְאוּרִים וְתוּמִּים״. אָמַר לוֹ: כְּאָדָם שֶׁאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ עַד שֶׁיִּחְיוּ מֵתִים אוֹ עַד שֶׁיָּבֹא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.

הַשָּׁלֵם

ד. מְשֻׁמָּתוּ חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי – נִסְתַּלְּקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְאַף עַל פִּי כֵן הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁין בְּבַת קוֹל. פַּעַם אַחַת הָיוּ מְסַבִּין בַּעֲלִיַּת בֶּן גּוּרְיוֹן בִּירִיחוֹ, יָצְתָה בַּת קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמְרָה: יֵשׁ בָּכֶם אָדָם אֶחָד שֶׁרָאוּי שֶׁתִּשְׁרֶה עָלָיו שְׁכִינָה, אֶלָּא שֶׁאֵין דּוֹרוֹ זַכַּאי לְכָךְ, נָתְנוּ עֵינֵיהֶם בְּהִלֵּל הַזָּקֵן. וּכְשֶׁמֵּת, הִסְפִּידוּהוּ: ״הַי חָסִיד הַי עָנָיו תַּלְמִידוֹ שֶׁל עֶזְרָא״.

ה. וְשׁוּב פַּעַם אַחֶרֶת הָיוּ מְסַבִּין בַּעֲלִיָּה בְּיַבְנֶה, וְיָצְאת בַּת קוֹל וְאָמְרָה: ״יֵשׁ כָּאן אֶחָד שֶׁרָאוּי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָה עָלָיו אֶלָּא שֶׁאֵין דּוֹרוֹ זַכַּאי לְכָךְ״, נָתְנוּ עֵינֵיהֶם בִּשְׁמוּאֵל הַקָּטָן, כְּשֶׁמֵּת, הִסְפִּידוּהוּ: ״הַי עָנָיו הַי חָסִיד תַּלְמִידוֹ שֶׁל הִלֵּל הַזָּקֵן״. וְאַף הוּא אָמַר בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ: ״שִׁמְעוֹן וְישְׁמָעֵאל לְחַרְבָּא וְחַבְרוֹהִי לְקִטְלָא, וּשְׁאָר עַמָּא לְבִיזָא וְעָקוּ סַגִּיאִין עֲתִידִין לְמֵיתֵי עַל עָלְמָא״[1]. וְאַף עַל רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא בְּקֻשׁוּ לוֹמַר כֵּן: ״הַי עָנָיו הַי חָסִיד תַּלְמִידוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הַקָּטָן״, אֶלָּא שְׁנִטְרְפָה הַשָּׁעָה – שֶׁאֵין מַסְפִּידִין הֲרוּגֵי מַלְכוּת.

ו. יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שָׁמַע דָּבָר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים: ״נָצְחִין טָלְיָא דְּאָזְלִי לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּאַנְטוֹכַס״[2], וְכָתְבוּ אוֹתָהּ הַשָּׁעָה וְאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכָנוּנוּ, וְאוֹתָהּ שָׁעָה הָיְתָה שֶׁנִּצְּחוּ. שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק שָׁמַע דָּבָר מִבֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים: ״בְּטֵלַת עֲבִידְתָּא, דְּיֹאמַר סַנְאָה לְאֵיתָאֳה לְהֵיכְלָא, וְנֶהֱרַג גַּסְקֶלְנוֹס וּבְטָלוּ גְּזֵרוֹתָיו״[3]; וּבְלָשׁוֹן אֲרַמִּי שָׁמַע וְלֹא הֱבִינוּ.

---

[1] שִׁמְעוֹן וְישְׁמָעֵאל לְחֶרֶב, וַחֲבֵרָיו לַהֶרֶג, וּשְׁאָר הָעָם לְבִזָּה וְצָרוֹת רַבּוֹת עֲתִידוֹת לָבוֹא עַל הָעוֹלָם.

[2] נִצְּחוּ הַיְלָדִים שֶׁהָלְכוּ לַעֲרֹךְ קְרָב בְּאַנְטוֹכַס.

[3] בָּטְלָה הָעֲבוֹדָה שֶׁרָצָה הַשּׂוֹנֵא לְהָבִיא לַהֵיכָל, וּמֵת וְכוּ׳.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק קַיָּם, הָיָה נֵר מַעֲרָבִי תָּדִיר, מְשֻׁמָּת, הָלְכוּ וּמְצָאוּהוּ שֶׁכָּבָה, מִכָּאן וָאֵילָךְ מוֹצְאִין אוֹתָהּ, פְּעָמִים כָּבָה פְּעָמִים דָּלוּק. כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק קַיָּם – הָיְתָה מַעֲרָכָה תְּדִירָה, כְּשֶׁמְּסַדְּרִין אוֹתָהּ בְּשַׁחֲרִית הָיְתָה מִתְגַּבֶּרֶת וְהוֹלֶכֶת כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, וְהָיוּ מַקְרִיבִין עָלֶיהָ תְּמִידִין וּמוּסָפִין וְנִסְכֵּיהֶן, וְלֹא הָיוּ מוֹסִיפִין עָלֶיהָ אֶלָּא שְׁנֵי גִּזְרֵי עֵצִים עִם תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם, כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו): ״וּבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן״ וְכוּ׳. מִשֶּׁמֵּת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק – תָּשַׁשׁ כֹּחָהּ שֶׁל מַעֲרָכָה, כְּשֶׁמְּסַדְּרִין אוֹתָהּ בְּשַׁחֲרִית לֹא הָיוּ נִמְנָעִין מִלְּהוֹסִיף עָלֶיהָ עֵצִים כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק קַיָּם – בְּרָכָה נִכְנֶסֶת בִּשְׁתֵּי לֶחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מִתְחַלֶּקֶת בַּעֲצֶרֶת לַכֹּהֲנִים, וְלֶחֶם הַפָּנִים בָּרֶגֶל לְכָל הַמִּשְׁמָרוֹת, יֵשׁ מֵהֶן שֶׁאוֹכְלִין וּשְׁבָעִין וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁאוֹכְלִין וּמוֹתִירִים, וְלֹא עָלָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כַּזַּיִת. מִשֶּׁמֵּת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק לֹא הָיְתָה בְּרָכָה נִכְנֶסֶת לֹא בִּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֹא בְּלֶחֶם הַפָּנִים. הַצְּנוּעִין מוֹשְׁכִין יְדֵיהֶן וְהַגַּרְגְּרָנִין חוֹלְקִין בֵּינֵיהֶם, וְלֹא עָלָה בְּיַד כָּל אֶחָד וְאֶחָד אֶלָּא כְּפוֹל. מַעֲשֶׂה בְּכֹהֵן אֶחָד מִצִּפּוֹרִי שֶׁנָּטַל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ, וְאַף עַל פִּי כֵן לֹא עָלָה בְּיָדוֹ אֶלָּא כְּפוֹל, וְהָיוּ קוֹרִין אוֹתוֹ בֶּן הַחַמְצָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

ח. אוֹתָהּ שָׁנָה שֶׁמֵּת בָּהּ שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה אוֹמֵר: ״בְּשָׁנָה הַזּוֹ הוּא מֵת״! אָמְרוּ לוֹ: מִנַּיִן אַתָּה יוֹדֵעַ? אָמַר לָהֶם: כָּל יְמוֹת הַכְּפוּרִים הָיָה זָקֵן וְלוֹבֵשׁ בִּגְדֵי לְבָנִים וּמִתְכַּסֶּה לְבָנִים – נִכְנַס עִמִּי וְיָצָא עִמִּי. שָׁנָה זוֹ, נִכְנַס עִמִּי וְלֹא יָצָא עִמִּי. לְאַחַר הָרֶגֶל חֻלְשָׁה שִׁבְעַת יָמִים וָמֵת. מִשֶּׁמֵּת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק פָּסְקוּ מִלְּבָרֵךְ בַּשֵּׁם[4].

[4] סְפָרִים אֲחֵרִים: **׳נִמְנְעוּ אֶחָיו מִלְּבָרֵךְ בַּשֵּׁם׳.**

הַשָּׁלֵם

ט. מְעוֹרְרִין – אֵלּוּ הַלְוִיִּם שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים עַל הַדּוּכָן, וְאוֹמְרִים (תְּהִלִּים מד): ״עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה׳״ וְגוֹ׳. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: וְכִי יֵשׁ שֵׁינָה לְפָנָיו? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קכא): ״הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל״, אֶלָּא כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בְּנַחַת וּבְשַׁלְוָה, לָכֶן נֶאֱמַר: ״עוּרָה לָמָּה תִישַׁן ה׳״. נוֹקְפִין – אֵלּוּ שֶׁהָיוּ חוֹבְטִין אוֹתוֹ בְּמַקָּלוֹת בֵּין קַרְנָיו כְּדַרְכָּן שֶׁעוֹשִׂין לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אָמַר לָהֶם רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: עַד מָתַי אַתֶּם מַאֲכִילִין נְבֵלוֹת לַמְּזִבֵּחַ? עָמַד וְהִתְקִין לָהֶם טַבָּעוֹת בַּקְּרָקַע.

י. עַד יָמָיו הָיָה פַּטִּישׁ מַכֶּה בִּירוּשָׁלַיִם בְּחֻלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אַף הוּא גָּזַר עַל הַוַּדַּאי וּבִטֵּל אֶת הַדִּמַּאי, לְפִי שֶׁשָּׁלַח בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְרָאָה שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין אֶלָּא תְּרוּמָה גְּדוֹלָה בִּלְבַד, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מְקֻצָּתָן מַעֲשָׂרִין וּמְקֻצָּתָן אֵין מְעַשְּׂרִין. אָמַר לָהֶם: ״בָּנַי! בּוֹאוּ וְאֹמַר לָכֶם, כְּשֵׁם שֶׁתְּרוּמָה גְּדוֹלָה יֵשׁ בָּהּ עוֹן מִיתָה – כָּךְ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְטֶבֶל יֵשׁ בָּהּ עוֹן מִיתָה״. עָמַד וְהִתְקִין לָהֶם, הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת מֵעַם הָאָרֶץ – מַפְרִישׁ מֵהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מַפְרִישׁ מִמְּנוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר, וְנוֹתְנָהּ לַכֹּהֵן. וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי עוֹלֶה וְאוֹכְלָהּ בִּירוּשָׁלַיִם, מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עָנִי – הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה.

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק אַרְבָּעָה עָשָׂר

יד,א רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר: מִשֶּׁרַבּוּ הָרַצְחָנִים – בָּטְלָה עֶגְלָה עֲרוּפָה, לְפִי שֶׁאֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא עַל הַסָּפֵק. מִשֶּׁרַבּוּ הָרַצְחָנִים בִּגְלוּי – בָּטְלָה עֶגְלָה עֲרוּפָה. מִשֶּׁרַבּוּ הַמְנָאֲפִים – פָּסְקוּ מֵי הַמָּרִים, לְפִי שֶׁאֵין מֵי הַמָּרִים בָּאִים אֶלָּא עַל הַסָּפֵק, עַכְשָׁו כְּבָר רַבּוּ הָרוֹאִים בְּגִלּוּי. מִשֶּׁרַבּוּ בַּעֲלֵי הֲנָאָה – נִתְעַוְּתוּ הַדִּינִין וְנִתְקַלְקְלוּ הַמַּעֲשִׂים וְאֵין נֹחַ בָּעוֹלָם. מִשֶּׁרַבּוּ רוֹאֵי פָּנִים בַּדִּין – בָּטֵל ״לֹא תָגוּרוּ״, וּפָסַק ״לֹא תַכִּירוּ״, וּפָרְקוּ עֹל שָׁמַיִם וְנָתְנוּ עֲלֵיהֶם עֹל

תּוֹסֶפְתָּא

בָּשָׂר וָדָם. מִשֶּׁרַבּוּ לוֹחֲשֵׁי לְחִישׁוֹת בַּדִּין – חָרוֹן אַף בְּיִשְׂרָאֵל וְנִסְתַּלְּקָה הַשְּׁכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: ״בְּקָרֵב אֱלֹקִים יִשְׁפֹּט״. מִשֶּׁרַבּוּ ״אַחֲרֵי בְּצָעָם לְבָם הוֹלֵךְ״ – רַבּוּ ״אוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע״. מִשֶּׁרַבּוּ ״הָאוֹמְרִים לָרַע טוֹב וְלַטּוֹב רַע״ – רַבּוּ ״הוֹי הוֹי״ בְּיִשְׂרָאֵל. מִשֶּׁרַבּוּ מוֹשְׁכֵי הָרֹק – רַבּוּ הַיְהִירִים, וְנִתְמַעֲטוּ הַתַּלְמִידִים, וְהַתּוֹרָה חָזְרָה עַל לוֹמְדֶיהָ. מִשֶּׁרַבּוּ הַיְהִירִים – נִתְחַלּוּ בָּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִנָּשֵׂא לִיהִירִים, שֶׁאֵין דּוֹרֵנוּ רוֹאֶה אֶלָּא לְפָנִים. מִשֶּׁרַבּוּ מַטִּילֵי מְלַאי עַל בַּעֲלֵי בָּתִּים – רַבָּה הַשֹּׁחַד וְהַטָּיַת הַמִּשְׁפָּט וּפָסְקָה טוֹבָה וְהָיָה לְאָחוֹר וְלֹא לְפָנִים. וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, כְּעַל בְּנֵי שְׁמוּאֵל (שמואל א ח): ״לֹא הָלְכוּ בָּנָיו בִּדְרָכָיו״ וְגוֹ׳. וְכִי לְקָחוּ שֹׁחַד וּמִשְׁפֵּט הִטּוּ? – רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: חֶלְקָם שָׁאֲלוּ בְּפִיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְלַאי הֵטִילוּ עַל בַּעֲלֵי בָּתִּים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: קָפָה יִתְרָה שֶׁל מַעֲשֵׂר נָטְלוּ בְּזָרוֹעַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מֵתוֹת נָטְלוּ בְּזָרוֹעַ. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קִלֵּל עָלַי אֶת שְׁמוּאֵל אֶלָּא עַל תְּנַאי, רְאֵה הַאֵיךְ דְּבָקָה בּוֹ. מִשֶּׁרַבּוּ מְקַבְּלֵנִי טוֹבָתְךָ וּמַחֲזִיקֵנִי טוֹבָתֶךָ – רַבּוּ אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה, שְׁפָלִים הַגְּבֹהִה וּגְבוֹהִים הַשְּׁפָלוּ, וּמַלְכוּתָא אָזְלָא וְנָוְלָה, מִשֶּׁרַבּוּ צָרֵי עַיִן וְטוֹרְפֵי טֶרֶף – רַבּוּ מְאַמְצֵי הַלֵּב מִלְּהִלָּווֹת, וְעָבְרוּ עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה: ״הַשֶּׁמֶר לְךָ פֶּן״ וְגוֹ׳. מִשֶּׁרַבּוּ נְטִיּוֹת הַגְּרוֹן מְסַקְּרוֹת הָעֵינַיִם – רַבּוּ מִים הַמָּרִים, אֶלָּא שֶׁפָּסְקוּ. מִשֶּׁרַבּוּ מְקַבְּלֵי מַתָּנוֹת – נִתְמַעֲטוּ הַיָּמִים וְנִתְקַצְּרוּ הַשָּׁנִים, דִּכְתִיב: ״וְשׁוֹנֵא מַתָּנוֹת יִחְיֶה״. מִשֶּׁרַבּוּ זְחוּחֵי הַלֵּב – רַבּוּ מַחְלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָן – רַבּוּ מַחְלֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנַּעֲשָׂה תּוֹרָה כִּשְׁתֵּי תּוֹרוֹת. מִשֶּׁרַבּוּ מְקַבְּלֵי צְדָקָה מִכּוּתִים – הִתְחִילוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לְהִתְמַעֵט וְיִשְׂרָאֵל לְהִתְרוֹמֵם, וְאֵין נוֹחַ בָּעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת סוֹטָה פֶּרֶק חֲמִשָּׁה עָשָׂר

א. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – בָּטֵל שָׁמִיר וְנֹפֶת צוּפִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַה טִּיבוֹ שֶׁל שָׁמִיר זֶה? בְּרִיָּתוֹ כַּשָּׁעוֹרָה, מִשֶּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָא, וְאֵין כָּל דָּבָר קָשֶׁה יָכוֹל לַעֲמֹד בְּפָנָיו, בַּמֶּה מְשַׁמְּרִין אוֹתוֹ? כּוֹרְכִין אוֹתוֹ בְּסְפוּגִין שֶׁל צֶמֶר, וּמַנִּיחִין אוֹתוֹ בְּאֵיתָנֵי שֶׁל אֵבֶר מְלֵאָה סְבִין שְׁעוֹרָה, וּבוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – ״וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ אֶבֶן אֲבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה״ – הַדְּבָרִים כִּכְתָבָן; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: וְכִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן? וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: ״כָּל אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרוֹת וְגוֹ׳ מְגֹרָרוֹת בַּמַּגֵּרָה״?! אִם כֵּן מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ״ – שֶׁהָיָה מְתֻקָּן מִבַּחוּץ וּמְכֻנָּס מִבִּפְנִים. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בְּאַבְנֵי מִקְדָּשׁ, וְדִבְרֵי רַבִּי נְחֶמְיָה בְּאַבְנֵי בֵיתוֹ, וְנוֹתְנִים אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי אֲבָנִים, עַל גַּבֵּי קוֹרוֹת, וּמִתְפַּתְּחִים לְפָנָיו כְּלוּחֵי פְּנְקָס, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁנּוֹתְנִין אוֹתוֹ עַל גַּבֵּי בַרְזֶל, הוּא בוֹקֵעַ וְיוֹרֵד מִלְּפָנָיו, וְאֵין כָּל דָּבָר יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ.

ב. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: תְּדַע שֶׁנִּתְאָרְרוּ טְלָלִים, שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁהָיָה טַל יוֹרֵד עַל גַּבֵּי תֶּבֶן וְעַל גַּבֵּי קַשׁ – מַלְבִּין. שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז): ״וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס״; וְעַכְשָׁו מַשְׁחִיר. בָּרִאשׁוֹנָה הָיָה כָּל עִיר שֶׁהָיוּ טְלָלִין מְרֻבִּין מֻחְבָּרוֹתֶיהָ – הָיוּ פְּרוֹתֶיהָ מְרֻבִּין. עַכְשָׁו – מְמֻעָּטִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ – אֵין יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ קְלָלָה, וְלֹא יָרַד טָל לִבְרָכָה, וְנִטַּל טַעַם הַפֵּרוֹת, וְרִאשׁוֹן רִאשׁוֹן עוֹמֵד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף נִטַּל שֹׁמֶן הַפֵּרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: טָהֳרָה נִטְלָה שֹׁמֶן דְּגָן. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי אֶלְעָזָר – בָּטַל כְּבוֹד הַתּוֹרָה. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ – בָּטְלוּ אַנְשֵׁי עֵצָה, וּפָסְקָה מַחֲשָׁבָה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי עֲקִיבָא – בָּטְלוּ זְרוֹעוֹת הַתּוֹרָה, וּפָסְקוּ

תּוֹסֶפְתָּא

מַעְיְנוֹת הַחָכְמָה. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה – בָּטְלָה עֲטֶרֶת חָכְמָה, שֶׁעֲטֶרֶת חָכְמִים עָשְׂרָם. מִשֶּׁמֵּת בֶּן עַזַּאי – בָּטְלוּ הַשַּׁקְדָנִין. מִשֶּׁמֵּת בֶּן זוֹמָא – בָּטְלוּ הַדַּרְשָׁנִין. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא – בָּטְלוּ אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל. מִשֶּׁמֵּת אַבָּא יוֹסֵי בֶּן קִטְנְתָּא "אִישׁ קִטְנְתָּא" – נִתְקַטְּנָה חֲסִידוּת מִיִּשְׂרָאֵל, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ "אִישׁ קִטְנְתָּא"? – שֶׁהוּא מִקְּטַנֵּי הַחֲסִידִים. מִשֶּׁמֵּת רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל – בָּא גּוֹבַאי וְרַבּוּ צָרוֹת. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי – נִכְפְּלוּ צָרוֹת. מִשֶּׁמֵּת רַבִּי – בָּטְלָה עֲנָוָה וְיִרְאַת חֵטְא. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין לְךָ כָּל צָרָה שֶׁבָּאָה עַל הַצִּבּוּר, שֶׁאֵין בֵּית דִּין מִבַּטְלִין שִׁמְחָה כְּנֶגְדָּהּ.

ג. מִשֶּׁבָּטְלָה סַנְהֶדְרִין – בָּטֵל שִׁיר בֵּית הַמִּשְׁתָּאוֹת. וְכִי מַה הָיְתָה סַנְהֶדְרִין מוֹעֶלֶת לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל? אֶלָּא לְעָנְיָן שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ): "וְאִם הַעֲלֵם יַעְלִימוּ עַם הָאָרֶץ" וְגוֹ'. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיְתָה אֵימַת סַנְהֶדְרִין עֲלֵיהֶן, וְלֹא הָיוּ אוֹמְרִין דִּבְרֵי נְבָלָה בַּשִּׁיר. אֲבָל עַכְשָׁו שֶׁאֵין אֵימַת סַנְהֶדְרִין עֲלֵיהֶן – הֵן אוֹמְרִין דִּבְרֵי נְבָלָה בַּשִּׁיר. בְּרֹאשׁוֹנָה לֹא הָיוּ נִפְרָעִין אֶלָּא מֵאוֹתוֹ אִישׁ, עַכְשָׁו מִמְּנוּ וּמִקְרוֹבָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ): "וְשַׂמְתִּי אֲנִי אֶת פָּנַי בָּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ" וְגוֹ'. מְשָׁלוּ מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה[5]? לְאֶחָד שֶׁסָּרַח בָּעִיר, וּמְסָרוּהוּ לְרוֹצְעָן[6], וְרָצְעוּ, הָיָה קָשֶׁה מִן הָרַצְעִין[7], מְסָרוּ לְבַעַל זְמוֹרָה[8], וְחָבָטוּהוּ, וְהָיָה קָשֶׁה מִבַּעַל זְמוֹרָה. וּמְסָרוּהוּ לְקַטְרוֹן[9]. וְחָבָשׁוּ, וְהָיָה קָשֶׁה מִקַּטְרוֹן, וּמְסָרוּהוּ לַשַּׁלְטוֹן וְהִטִּילוּ בַּקְּמִין[10]. אַף יִשְׂרָאֵל – צָרוֹת – אַחֲרוֹנוֹת מְשַׂכְּחוֹת אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת.

ד. בְּפָלְמוֹס שֶׁל אַסְפַּסְיָנוּס – גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת חֲתָנִים. וְאֵלּוּ הֵן עֲטָרוֹת חֲתָנִים, שֶׁל מֶלַח וְשֶׁל גְּפָרִית, אֲבָל שֶׁל וֶרֶד וְשֶׁל הֲדַס – הִתִּירוּ. בְּפָלְמוֹס שֶׁל טִיטוּס גָּזְרוּ עַל עֲטָרוֹת כַּלּוֹת, זֶה עִיר שֶׁל זָהָב, אֲבָל יוֹצֵא בְּגַפָּה שֶׁל מִלָּת. וְשֶׁלֹּא לְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ יְוָנִית, הִתִּירוּ לָהֶם לְבֵית רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְלַמֵּד בְּנֵיהֶם יְוָנִית מִפְּנֵי שֶׁהֵן קְרוֹבִין לַמַּלְכוּת. וְשֶׁלֹּא לָסוּד אֶת בֵּיתוֹ בַּסִּיד – בְּבֵיצַת הַסִּיד, וְאִם עֵרֶב בּוֹ חוֹל אוֹ תֶבֶן – מֻתָּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם עֵרֶב בּוֹ חוֹל – הֲרֵי זֶה טָרְכְּסִיד[11] וְאָסוּר. אִם עֵרֶב בּוֹ תֶבֶן – מֻתָּר. פָּלְמוֹס הָאַחֲרוֹן גָּזְרוּ עַל חֲפַת חֲתָנִים. אֵלּוּ הֵן חֲפַת חֲתָנִים – זְהוֹרִית הַמְּזֻהֶבֶת, אֲבָל עוֹשֶׂה הוּא אַפִּיפָיְרוֹת[12], וְתוֹלֶה בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְשֶׁלֹּא תֵּצֵא כַּלָּה בָּאַפְרִיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר, וְרַבּוֹתֵינוּ הִתִּירוּ שֶׁתֵּצֵא בָּאַפְרִיוֹן בְּתוֹךְ הָעִיר, אַף עַל פַּלְיָטִין[13] גָּזַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בָּבָא, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ חֲכָמִים.

ה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דִּין הוּא שֶׁנִּגְזֹר עַל עַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל בָּשָׂר וְשֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת יַיִן, אֶלָּא שֶׁאֵין בֵּית דִּין גּוֹזְרִין עַל הַצִּבּוּר אֶלָּא אִם כֵּן רוֹב הַצִּבּוּר יְכוֹלִין לַעֲמֹד בָּהּ. הוּא הָיָה אוֹמֵר: הוֹאִיל וְעוֹקְרִין אֶת הַתּוֹרָה

הַשָּׁלֵם

---

[5] מָשְׁלוּ אֶת הַצָּרוֹת שֶׁבָּאוֹת עַל יִשְׂרָאֵל מֵעֵת שֶׁחָרַב בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ – לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה?

[6] לְמִי שֶׁמַּכֶּה בָּרְצוּעָה.

[7] הָיָה קָשֶׁה הַחֹמֶא מִן הָרוֹצְעָן, הָאִישׁ שֶׁסָּרַח הָיָה קָשֶׁה מִן הָרוֹצְעָן.

[8] לְמִי שֶׁמַּכֶּה בַּשּׁוֹטִים שֶׁל עֲנָפִים רַכִּים.

[9] מִי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְקוֹשְׁרוֹ וְלָתֵת יָדָיו וְרַגְלָיו בְּכִבְלִים.

[10] תַּנּוּר אֵשׁ.

[11] הַחוֹל מְהַדֵּק אֶת הַסִּיד וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ חָזָק וְטוֹב, וְאַף עַל פִּי שֶׁמַּשְׁחִיר קְצָת – אָסוּר.

[12] אֲרִיגוֹת שֶׁעוֹשִׂים מִן הַקָּנִים וּמִן הָעֲצִים.

[13] שֵׁמֶן אַפְרְסְמוֹן.

תּוֹסֶפְתָּא

מִבֵּינוֹתֵינוּ, וְשֶׁלֹּא לִכְנֵס לְשִׁבּוּעַ הַבֵּן, דִּין הוּא שֶׁנִּגְזֹר עַל עַצְמֵנוּ שֶׁלֹּא לִישָּׂא אִשָּׁה וּלְהוֹלִיד בָּנִים וְנִמְצָא זַרְעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ כְּלֶה מֵאֲלֵיהוּ. אָמְרוּ לוֹ: הַנַּח לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל מוּטָב שֶׁיִּהְיוּ שׁוֹגְגִים וְאַל יִהְיוּ מְזִידִין. מִשֶּׁחָרַב בֵּית הָאַחֲרוֹן רַבּוּ פְּרוּשִׁין בְּיִשְׂרָאֵל – שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, נִטְפַּל לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי מָה אֵין אַתֶּם אוֹכְלִים בָּשָׂר וְאֵין אַתֶּם שׁוֹתִים יַיִן? אָמְרוּ לוֹ: נֹאכַל בָּשָׂר? שֶׁבְּכָל יוֹם הָיָה תָּמִיד קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עַכְשָׁו בָּטֵל! נִשְׁתֶּה יַיִן שֶׁמְּנַסְּכִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וְעַתָּה בָּטֵל!? אָמַר לָהֶם: אִם כֵּן, לֶחֶם לֹא נֹאכַל – שֶׁכְּבָר בָּטְלוּ מִנְחוֹת וּשְׁתֵי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים. מַיִם לֹא נִשְׁתֶּה – שֶׁמֵּהֶן הָיוּ מְנַסְּכִין מַיִם בֶּחָג. תְּאֵנִים וַעֲנָבִים – לֹא נֹאכַל שֶׁכְּבָר בָּטְלוּ מִנְחוֹת בַּעֲצֶרֶת! שְׁתְקוּ. אָמַר לָהֶם: בָּנַי! בּוֹאוּ וְאֹמַר לָכֶם: לְהִתְאַבֵּל יוֹתֵר מִדַּאי – אִי אֶפְשָׁר, וְשֶׁלֹּא לְהִתְאַבֵּל כְּלָל – אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא כָּךְ אָמְרוּ חֲכָמִים: סָד אָדָם אֶת בֵּיתוֹ בַּסִּיד וּמְשַׁיֵּר דָּבָר מֵעָט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אָדָם כָּל צָרְכֵי הַסְּעוּדָה וּמְשַׁיֵּר דָּבָר מֵעָט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם. עוֹשֶׂה אִשָּׁה כָּל תַּכְשִׁיטֶיהָ וּמְשַׁיֶּרֶת דָּבָר מֵעָט זֵכֶר לִירוּשָׁלַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלז): "אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אַזְכְּרֵכִי" וְגוֹ'. וְכָל הַמִּתְאַבְּלִים עֲלֵיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה – שְׂמֵחִים עִמָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו): "שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָהּ כָּל אוֹהֲבֶיהָ" וְגוֹ'.

סָלִיק סַדָּר נָשִׁים בְּסַיְיעְתָּא דְּשָׁמַיָּא

הַשָּׁלֵם

סֵדֶר נְזִיקִין

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א[14] **כָּל שֶׁחַבְתִּי בִּשְׁמִירָתוֹ חַבְתִּי בִּנְזָקוֹ** – זֶה הַשּׁוֹר וְהַבּוֹר. **הִכְשַׁרְתִּי בְּמִקְצָת נְזָקוֹ כְּהֶכְשֵׁר כָּל נְזָקוֹ** – זֶה הַבּוֹר. **חַבְתִּי בְּתַשְׁלוּמֵי נְזָקוֹ** – מְלַמֵּד שֶׁהַבְּעָלִים מְטַפְּלִין בַּנִּבְלָה. **נְכָסִין שֶׁאֵין בָּהֶן מְעִילָה** – פֵּרַט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, וְשׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. **נְכָסִין שֶׁהֵן שֶׁל בְּנֵי בְּרִית** – פֵּרַט לְשׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּגַּח לְשׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי. **נְכָסִין הַמְּיֻחָדִין** – פֵּרַט לִנְכְסֵי הַפְּקֵר. **חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְּיֻחָדֶת לַמַּזִּיק** – פֵּרַט לְשֶׁהִזִּיק שׁוֹר בִּרְשׁוּתוֹ. **וּרְשׁוּת הַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק. וּכְשֶׁהִזִּיק חָב הַמַּזִּיק** – כְּגוֹן חֲצַר הַשֻּׁתָּפִין וְהַבְקָעָה. **נְכָסִין הַמְּיֻחָדִין** – שֶׁהֵן חוּץ מֵרְשׁוּת הַמְּיֻחֶדֶת לַמַּזִּיק. וּרְשׁוּת הַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק. וְהַשּׁוֹמֵר חִנָּם וְהַשּׁוֹאֵל, נוֹשֵׂא שָׂכָר וְהַשּׁוֹכֵר, שֶׁהִזִּיק שׁוֹר בִּרְשׁוּתוֹ – מוּעָד מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, וְתָם מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. אֶחָד נִזְקֵי אָדָם וְאֶחָד נִזְקֵי בְּהֵמָה – שְׁמִין לָהֶם מִן הָעִידִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, ד): "מֵיטַב שָׂדֵהוּ וּמֵיטַב כַּרְמוֹ יְשַׁלֵּם".

א,ב[15] **שׁוּם כֶּסֶף** – אֵין אוֹמְרִים תֵּצֵא פָּרָה בְּטַלִּית, וְלֹא טַלִּית בְּפָרָה. אֶלָּא שְׁמִין בֵּית דִּין אוֹתָן כְּסָפִים. **שָׁוֶה כֶּסֶף** – מְלַמֵּד: שֶׁאֵין בֵּית דִּין שָׁמִין אֶלָּא מִדָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַחֲרָיוּת. תָּפַס הַנִּזָּק בַּמַּטַּלְטְלִין – שָׁמִין לוֹ מֵהֶן בִּפְנֵי בֵּית דִּין, וַאֲפִלּוּ מִן הַיְתוֹמִים. וְהוּא – שֶׁתָּפַס מֵחַיִּים. **בִּפְנֵי בֵּית דִּין** – מְלַמֵּד שֶׁאֵין חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲמֹד בַּדִּין. וְלֹא בְּבֵית דִּין הֶדְיוֹטוֹת. **עַל פִּי עֵדִים** – מְלַמֵּד: שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁהוּא קָנָס – אֵין מְשַׁלֵּם עַל פִּי עַצְמוֹ. **בְּנֵי חוֹרִין וּבְנֵי**

---

[14] הֲלָכָה זוֹ בְּנוּיָה עַל פִּי מִשְׁנָה בְּפֶרֶק רִאשׁוֹן דְּבָבָא קַמָּא מִשְׁנָה ב׳, וְכֵאן הוֹלִךְ וּמְפָרֶשֶׁת פִּסְקָה וּפִסְקָה, כָּל דָּבָר שֶׁבָּתוּב שָׁם – מַה עִנְיָנוֹ.

[15] עַל פִּי מִשְׁנָה ג׳ שָׁם.

תּוֹסֶפְתָּא

בְּרִית – יָצְאוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וַעֲבָדִים, וּפְסוּלֵי עֲדוּת. **נָשִׁים בִּכְלָל הַנָּזָק** – אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא דִּבֵּר הַכָּתוּב אֶלָּא בְּאִישׁ, סוֹפֵנוּ לָרַבּוֹת אֶת הָאִשָּׁה, הַנִּזָּק וְהַמַּזִּיק בַּתַּשְׁלוּמִין לְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

א,ג חֲמִשָּׁה תַּמִּין וַחֲמִשָּׁה מוּעָדִין – אַף הָאָבוּעַ. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף הַנָּחָשׁ. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁבָּאוּ מִן הַמִּדְבָּר, אֲבָל אִם הָיוּ מֵרוֹם[16], מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם, תַּם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. וְהַנָּחָשׁ – בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מוּעָד לְשַׁלֵּם. **הַבְּהֵמָה אֵינָהּ מוּעֶדֶת לֹא לְגֹּחַ וְלֹא לְגוּף וְלֹא לְשׁוֹךְ וְלֹא לִרְבֹּץ וְלֹא לְבָעֹט** – עַל כֻּלָּן מְשַׁלֶּמֶת חֲצִי נֶזֶק, בֵּין בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וּבֵין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – [17]וְנִתְּנוּ צְרוּרוֹת מִתַּחַת רַגְלֶיהָ וְנָפַל עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרָתוּ – מְשַׁלֶּמֶת חֲצִי נֶזֶק. הָיְתָה מְהַלֶּכֶת כְּדַרְכָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּדְרָסָהּ עַל הַכְּלִי וּשְׁבָרָתוּ, וְנִתְּנוּ הֵימֶנּוּ חֶרֶס וְשָׁבַר כְּלִי אַחֵר: עַל הָרִאשׁוֹן – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְעַל הָאַחֲרוֹן – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

א,ד בְּהֵמָה שֶׁנִּכְנְסָה מֵאֵלֶיהָ לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְהִזִּיקָה בְּיָדָהּ, וּבְרַגְלָהּ, וּבְקַרְנָהּ, וּבְעֹל שֶׁעָלֶיהָ, וּבְמַשּׂוֹי שֶׁעַל גַּבָּהּ, וּבַעֲגָלָה כְּשֶׁהִיא מוֹשֶׁכֶת – מְשַׁלֶּמֶת נֶזֶק שָׁלֵם. וְהַמַּזִּיק בְּכַרְמְלִית – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בְּהֵמָה שֶׁהָיְתָה מְהַלֶּכֶת כְּדַרְכָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, נָפְלָה לְגִנָּה וְנֶהֱנֵית -מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. מִצַּד הָרְחָבָה וּמִתּוֹךְ הַחֲנוּת – מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית. כֵּיצַד מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁנֶּהֱנֵית? אוֹמְדִין כַּמָּה אָדָם רוֹצֶה לְהַאֲכִיל אֶת בְּהֶמְתּוֹ מַה שֶּׁאָכְלָה הֵיא, אֵינוֹ רָאוּי לְהַאֲכִילָהּ[18], לְפִיכָךְ אִם אָכְלָה חִטִּין הָרְאוּיוֹת לָהּ – הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה. שְׂנוּאָה וְאָכְלָה -מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. כֵּיצַד שְׂנוּאָה וְאָכְלָה? הָיְתָה קַפְּתוֹ מַפְשֶׁלֶת לַאֲחוֹרָיו בִּרְשׁוּת הָרַבִּים. פָּשְׁטָה פָּרָה פִּיהָ לְתוֹכָהּ וְאָכְלָה – מְשַׁלֶּמֶת מַה שֶּׁהִזִּיקָה. מַשָּׁאוֹי שֶׁנָּתַן עַל פֶּתַח הַחֲנוּת, חֶצְיוֹ בִּפְנִים וְחֶצְיוֹ בַּחוּץ, פָּשְׁטָה פָּרָה פִּיהָ לְתוֹכוֹ וְאָכְלָה – הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה.

א,ה בְּהֵמָה שֶׁאָכְלָה אוֹכְלִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לָהּ, וְשָׁתְתָה מַשְׁקִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לָהּ. וְכֵן חַיָּה שֶׁאָכְלָה אוֹכְלִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לָהּ, וְשָׁתְתָה מַשְׁקִין שֶׁאֵין רְאוּיִין לָהּ. טָרְפָה אֶת הַבְּהֵמָה וְאָכְלָה אֶת הַבָּשָׂר, חֲמוֹר שֶׁאָכַל כַּרְשִׁינִין, פָּרָה שֶׁאָכְלָה שְׂעוֹרִין, חֲזִיר שֶׁאָכַל חֲתִיכוֹת שֶׁל בָּשָׂר, כֶּלֶב שֶׁלִּקֵּק אֶת הַשֶּׁמֶן – מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם.

בְּהֵמָה - מוּעֶדֶת לֵילֵךְ כְּדַרְכָּהּ לְשַׁבֵּר, לְמַעֵךְ אֶת הָאָדָם וְאֶת הַפֵּרוֹת וְאֶת הַכֵּלִים, בֵּין שֶׁהִזִּיקָה בְּרַגְלָהּ בְּדֶרֶךְ הִלּוּכָהּ, וּבְגוּפָהּ בְּדֶרֶךְ הִלּוּכָהּ. חֲמוֹר - בְּמַשָּׂאוֹ שֶׁעָלָיו בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ. סוּמְכוּס אוֹמֵר: חֲזִיר שֶׁהָיָה נוֹבֵר וְהִזִּיק בְּחוֹטְמוֹ - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם.

א,ו אַרְבָּעָה כְּלָלִים הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר בְּנִזָּקִין: כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לַנִּזָּק וְלֹא לַמַּזִּיק – חַיָּב בְּנֶזֶק שָׁלֵם. לַמַּזִּיק וְלֹא לַנִּזָּק – פָּטוּר מִן הַכֹּל. לָזֶה וְלָזֶה, כְּגוֹן חֲצַר הַשָּׁתְפִין וְהַבּוֹקֵעַ, עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – פָּטוּר. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה: מוּעָד – מְשַׁלֵּם שָׁלֵם. וְתַם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

כָּל מָקוֹם שֶׁאֵין רְשׁוּת לֹא לָזֶה וְלֹא לָזֶה, כְּגוֹן חֲצַר שֶׁאֵינָהּ שֶׁל שְׁנֵיהֶם, עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה, מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: רַבִּי שָׁרְגִיל לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ שְׂעוֹרִים, כְּשֶׁהוּא מוֹצִאָם בְּזוֹל.

הַשָּׁלֵם

---

[16] שֶׁגִּדְּלָם בְּבֵיתוֹ וְהֶאֱכִילָם מִיָּדוֹ.

[17] זֶה הֶמְשֵׁךְ לַמִּלִּים "**וְלֹא לִבְעֹט**", וּכְדִבְרֵי הַמִּשְׁנָה בְּתְחִלַּת כֵּיצַד הָרֶגֶל: הָיְתָה מְבַעֶטֶת אוֹ שֶׁהָיוּ צְרוּרוֹת מִנִּתְּזִין תַּחַת רַגְלֶיהָ.

[18] הוּא בַּעַל הַבְּהֵמָה אֵינוֹ דַּרְכּוֹ וְרָגִיל לְהַאֲכִיל לִבְהֶמְתּוֹ שְׂעוֹרִים, מִכָּל מָקוֹם אוֹמְדִים בָּאָדָם אַחֵר

תּוֹסֶפְתָּא

טַרְפוֹן הָיָה אוֹמֵר: עַל הַכֹּל מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה. מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

א,ז ׳שׁוֹר הַמַּזִּיק בִּרְשׁוּת הַנִּזָּק׳ כֵּיצַד? נָגַח, נָגַף, נָשַׁךְ, רָבַץ, בָּעַט. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עַל הַשֵּׁן וְעַל הָרֶגֶל - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. עַל נְגִיחָה, וְעַל נְגִיפָה, עַל נְשִׁיכָה, וְעַל רְבִיצָה, וְעַל בְּעִיטָה, מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א תַּרְנְגוֹלִין שֶׁהִדְסוּ[19] אֶת הָעִסָּה וְאֶת הַפֵּרוֹת, אוֹ שֶׁנִּקְּרוּ[20] - מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הֶעֱלוּ עָפָר עַל גַּבֵּי עִסָּה וְעַל גַּבֵּי פֵּרוֹת - מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. הָיוּ מְחַטְּטִין בְּחָבְלוֹ שֶׁל דְּלִי, נָפַל וְנִשְׁבַּר - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. נָפַל וְנִשְׁבַּר וְשָׁבַר כְּלִי אַחֵר, עַל הָרִאשׁוֹן - מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם, וְעַל הָאַחֲרוֹן - מְשַׁלְּמִין חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹלִין שֶׁיָּרְדוּ לַגִּנָּה, וְשָׁבְרוּ אֶת הַחֲלִיפִין[21], וְקִטְּמוּ אֶת הַיָּרָק[22] - מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: עַל הַקִּיטּוּם - נֶזֶק שָׁלֵם. וְעַל הַשְּׁבוּר - חֲצִי נֶזֶק. תַּרְנְגוֹל שֶׁהָיָה פּוֹרֵחַ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְהִזִּיק בְּגוּפוֹ - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. בְּרוּחַ שֶׁבִּכְנָפָיו - חֲצִי נֶזֶק. סוּמְכוֹס אוֹמֵר: נֶזֶק שָׁלֵם. הַכֶּלֶב וְהַגְּדִי שֶׁנָּפְלוּ - הָרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. קָפְצוּ וְהִזִּיקוּ - הָרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. אֲבָל אָדָם שֶׁקָּפַץ, בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה, וְהִזִּיק - הָרֵי זֶה חַיָּב. נָפַל עַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ וְהִזִּיק, הַתַּחְתּוֹן בָּעֶלְיוֹן וְהָעֶלְיוֹן בַּתַּחְתּוֹן - פָּטוּר. וְאִם אָמַר לוֹ ׳קַבֵּלְנִי׳![23] שְׁנֵיהֶן אַחֲרָאִין זֶה לָזֶה.

ב,ב אֵיזֶהוּ תָּם וְאֵיזֶהוּ מוּעָד? מוּעָד - שֶׁהֻעֲידוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים. וְתַם - שֶׁהָיוּ הַתִּינוֹקוֹת מְמַשְׁמְשִׁין בּוֹ בֵּין קַרְנָיו. נַעֲשָׂה תָּם בֶּן יוֹמוֹ וְנַעֲשָׂה מוּעָד בֶּן יוֹמוֹ. צָהֳבִין[24] הַבָּקָר שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים זֶה אַחַר זֶה, אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד - הֲרֵי זֶה תָּם. רָדַף שָׁלֹשׁ רְדִיפוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, אֲפִלּוּ בְּיוֹם אֶחָד - הֲרֵי זֶה מוּעָד; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוּעָד - שֶׁהֻעֲידוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, וְתַם - שֶׁהֶחֱזִיר בּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה.

ב,ג לְעוֹלָם אֵין נַעֲשֶׂה שׁוֹר מוּעָד עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וּבִפְנֵי בֵית דִּין, הֶעִידוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וְלֹא בִּפְנֵי בֵית דִּין, בִּפְנֵי בֵית דִּין וְלֹא בִּפְנֵי בְּעָלִים - אֵין נַעֲשָׂה שׁוֹר הַמּוּעָד עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים וּבִפְנֵי בֵית דִּין. הֶעִידוּהוּ בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הָרִאשׁוֹן, בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הַשֵּׁנִי, בִּפְנֵי שְׁנַיִם יוֹם הַשְּׁלִישִׁי - הֲרֵי אֵלּוּ שָׁלֹשׁ עֵדִיּוֹת, וְהֵן עֵדוּת אַחַת. נִמְצֵאת כַּת הָרִאשׁוֹנָה זוֹמֶמֶת - הֲרֵי יוֹם אֶחָד פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. שְׁנִיָּה זוֹמֶמֶת - שְׁנֵי יָמִים פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. שְׁלִישִׁית זוֹמֶמֶת - הֲרֵי שְׁלֹשְׁתָּן זוֹמְמִין. הוּא פָּטוּר וְהֵן חַיָּבִין, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דְּבָרִים יט, יט): ״וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו״.

ב,ד נִשְׁבְּרוּ כַּדּוֹ וּצְלוֹחִיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁאֵין שְׁמִירָתָן עָלָיו. מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה לַחֲכָמִים, בְּמַנִּיחַ אֲבָנוֹ וּצְלוֹחִיתוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - שֶׁהוּא חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁשְּׁמִירָתוֹ עָלָיו. וּמוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּמַנִּיחַ קַנְקַנִּים בְּרֹאשׁ הַגַּג

הַשָּׁלֵם

---

[19] שֶׁחָפְרוּ בְּרַגְלֵיהֶם.

[20] שֶׁנִּקְּרוּ בְּחַרְטוֹמֵיהֶם, אֶת הָעִסָּה וְאֶת הַפֵּרוֹת וְטִנְּפוּם.

[21] הַשָּׂרָשִׁים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בְּקַרְקַע וְצָמְחוּ בַּשֵּׁנִית.

[22] כְּשֶׁחָפְרוּ הַתַּרְנְגוֹלִים בָּאָרֶץ בְּרַגְלֵיהֶם כְּדַרְכָּם - הֶעֱלוּ עָפָר עַל הַיָּרָק וְהִפְסִידוּהוּ.

[23] אִם אָמַר הָעֶלְיוֹן לְתַחְתּוֹן קַבְּלֵנִי - הֵינוּ שֶׁאָמַר לוֹ נְטֵה הַצִּדָּה וְהַנַּח לִי מָקוֹם לְקָפֹץ עָלָיו.

[24] בְּנֵי אָדָם שֶׁהָיוּ מַכְעִיסִים אֶת הַבָּקָר זֶה עַל זֶה.

תּוֹסֶפְתָּא

לְנִגְבָּן, וְנִפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - שֶׁהוּא פָּטוּר, מִפְּנֵי שֶׁאֵין שְׁמִירָתָן עָלָיו.

ב,ה הֵנִיחַ אֲבָנוֹ וּמַשָּׂאוֹ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אָמְרוּ לוֹ: "פַּנֵּה אוֹתָן". אָמַר לָהֶם: "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" - כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. נָפְלָה כְּתֻלּוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אָמְרוּ לוֹ: "פַּנֵּה אוֹתָן". וְאָמַר: "אִי אֶפְשִׁי בָּהֶן" - כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמַּפְרִיחַ גְּדֵרוֹ בְּקוֹצִין וּבְצְרוֹרוֹת לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה פָּטוּר. נָפְלוּ, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. בְּנָאָן כְּדַרְכּוֹ - פָּטוּר עַד שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ זְמַן. נָתְנוּ לוֹ וְנָפְלוּ בְּתוֹךְ זְמַן - פָּטוּר. לְאַחַר זְמַן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכַמָּה הוּא זְמַן? אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם.

ב,ו הַמְצַנְיֵעַ קוֹצִים וּזְכוּכִית בְּתוֹךְ כְּתֻלּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַכֹּתֶל וְסָתְרוֹ, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ לְתוֹךְ שָׂדוֹת עַצְמָן, וּמַעֲמִיקִין לָהֶן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲלֶם הַמַּחֲרֵשָׁה. הָיָה בָּא בְּקֶפֶּה שֶׁל תֶּבֶן, וּבָא חֲבִילָה שֶׁל קוֹצִים בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא נִתְּנוּ עָרֵי יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְכָךְ.[25] כְּגוֹן אֵלּוּ הַפּוֹתְחִין בִּיבֵיהֶן מְעָרוֹתֵיהֶן בִּרְשׁוּת הָרַבִּים בִּימוֹת הַחַמָּה - שֶׁאֵין לָהֶן רְשׁוּת, בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהֶן רְשׁוּת, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. הַמּוֹצִיא תִּבְנוֹ וְקִשּׁוֹ לִרְשׁוּת הָרַבִּים לִזְבָלִים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב. וְכָל הַקּוֹדֵם בָּהֶן - זָכָה. הַחוֹפֵר אֶת הַגָּלָל לִזְכוּת בָּהּ בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזַּק בָּהּ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וַאֲסוּרָה מִשּׁוּם גָּזֵל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל הַמְקַלְקְלִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים מְתָרִין מִשּׁוּם גָּזֵל.

ב,ז קְדֵרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל, בָּא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל,

[25] מְיֻלֶּתָא בְּאַנְפֵי נַפְשֵׁהּ הִיא.

הַשָּׁלֵם

הָרִאשׁוֹן - מְשַׁלֵּם לַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי - לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כֻּלָּם - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּן. וְחַיָּבִין עַל נִזְקֵי אָדָם, וּפְטוּרִין עַל נִזְקֵי כֵלִים. לְפִיכָךְ אִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין.

חֲמָרִין שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין זֶה אַחַר זֶה, נִתְקַל הָרִאשׁוֹן וְנָפַל, בָּא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ וְנָפַל, וּבָא חֲבֵרוֹ וְנִתְקַל בּוֹ, וְנָפַל, אֲפִלּוּ מֵאָה - כֻּלָּן פְּטוּרִין. הָרִאשׁוֹן - מְשַׁלֵּם לַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי - לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ כֻּלָּם - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּם, שֶׁחַיָּב עַל נִזְקֵי אָדָם וּפָטוּר עַל נִזְקֵי בְּהֵמָה, לְפִיכָךְ אִם הִזְהִירוּ זֶה אֶת זֶה - כֻּלָּן פְּטוּרִין.

שׁוֹר שֶׁדָּחַף אֶת חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם לַשֵּׁנִי, וְהַשֵּׁנִי לַשְּׁלִישִׁי. וְאִם מֵחֲמַת הָרִאשׁוֹן נָפְלוּ - הָרִאשׁוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּם, וַאֲפִלּוּ הֵן מֵאָה - כֻּלָּן פְּטוּרִין.

ב,ח חֲמִשָּׁה שֶׁיָּשְׁבוּ עַל גַּבֵּי סַפְסָל וְנִשְׁבַּר - כֻּלָּן חַיָּבִין לְשַׁלֵּם. וְאִם מֵחֲמַת הָאַחֲרוֹן נִשְׁבַּר - הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם עַל יְדֵי כֻּלָּם. חֲמוֹרִין שֶׁרִגְּלָיו שֶׁל אֶחָד מֵהֶן רָעוֹת - אֵין רַשָּׁאִין לַעֲבוֹר עָלָיו. נָפַל - רַשָּׁאִין לַעֲבוֹר עָלָיו. הָיָה אֶחָד מֵהֶן טָעוּן, וְאֶחָד מֵהֶן רָכוּב - מַעֲבִירִין אֶת הַטָּעוּן מִפְּנֵי הָרָכוּב. אֶחָד טָעוּן וְאֶחָד רֵיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הָרֵיקָן מִפְּנֵי הַטָּעוּן. אֶחָד רָכוּב וְאֶחָד רֵיקָן - מַעֲבִירִין אֶת הָרֵיקָן מִפְּנֵי הָרָכוּב. הָיוּ שְׁנֵיהֶם טְעוּנִין, שְׁנֵיהֶן רְכוּבִין, שְׁנֵיהֶן רֵיקָנִין - עוֹשִׂין פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. וְכֵן שְׁתֵּי סְפִינוֹת שֶׁהָיוּ בְּאוֹת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ, אַחַת פְּרוּקָה וְאַחַת טְעוּנָה - מַעֲבִירִין אֶת הַפְּרוּקָה מִפְּנֵי הַטְּעוּנָה. שְׁתֵּיהֶן פְּרוּקוֹת וּשְׁתֵּיהֶן טְעוּנוֹת - עוֹשׂוֹת פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן.

ב,ט שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ מְהַלְכִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, אֶחָד רָץ וְאֶחָד מְהַלֵּךְ, שְׁנֵיהֶן רָצִין, שְׁנֵיהֶן מְהַלְכִין, שְׁנֵיהֶם מְמַשְׁמְשִׁין, וְהִזִּיקוּ זֶה אֶת זֶה -שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין, שֶׁלָּזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ וְלָזֶה רְשׁוּת לְהַלֵּךְ. אִיסִי הַבַּבְלִי אוֹמֵר: הָרָץ - חַיָּב מִפְּנֵי שֶׁשָּׁנָה. וּמוֹדֶה אִיסִי הַבַּבְלִי, שֶׁאִם הָיָה עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה - פָּטוּר.

תּוֹסֶפְתָּא

ב,י מְסַקְּלִין דֶּרֶךְ רְשׁוּת הָרַבִּים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כְּשֵׁם שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְקַלְקֵל – כָּךְ לֹא יְסַקֵּל. אִם סָקַל – יוֹצִיא לַיָּם אוֹ לַנָּהָר, אוֹ לִמְקוֹמוֹת הַטְּרָשִׁים. וְהַמְסַקֵּל נוֹטֵל אֶבֶן מִן הָאֶמְצַע וְנוֹתֵן לַצְּדָדִים. וְאִם בָּא אַחֵר וְהִזִּיק בָּהֶן – הֲרֵי זֶה חַיָּב. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ[26], הֲרֵי הוּא כִּמְסַקֵּל מִלִּפְנֵי בְּהֵמָה וְנוֹתֵן לִפְנֵי אָדָם, מִלִּפְנֵי הָרוֹאִים וְנוֹתֵן לִפְנֵי הַסּוּמִין, שֶׁדֶּרֶךְ בְּהֵמָה לְהַלֵּךְ בְּאֶמְצַע, וּבְנֵי אָדָם מְצַדְּדִין. דֶּרֶךְ הָרוֹאִין לַהֲלֹךְ בְּאֶמְצַע, וְהַסּוּמִין מִן הַצְּדָדִים. הַמְסַקֵּל נוֹטֵל מִתּוֹךְ שֶׁדֵּהוּ וְנוֹתֵן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וּבָא אַחֵר וְהִזִּיק בָּהֶן – הֲרֵי זֶה חַיָּב, אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ 'הֲרֵי הוּא כִּמְסַקֵּל מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ'.

מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהָיָה מְסַקֵּל מִתּוֹךְ שָׂדֵהוּ וְנוֹתֵן לִרְשׁוּת הָרַבִּים, הָיָה חָסִיד אֶחָד רוֹדְפוֹ, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה מְסַקֵּל מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שֶׁלְּךָ? שָׂחַק עָלָיו. לְאַחַר זְמַן, נִצְטָרֵךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ וּמָכַר אֶת שָׂדֵהוּ, וְהָיָה מְהַלֵּךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְנִתְקַל. אָמַר: לֹא לְחִנָּם אָמַר לִי אוֹתוֹ חָסִיד: 'הֲרֵי אַתְּ מְסַקֵּל מִתּוֹךְ שֶׁאֵינוֹ שֶׁלְּךָ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ שֶׁלְּךָ'.

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

ג,א שׁוֹר שֶׁהִזִּיק, שֶׁהָיָה מוּעָד בְּקֶרֶנוֹ, וְתַם בִּשְׁנוֹ. וְחָבַל בָּזֶה וּבָזֶה. תַּם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה. מוּעָד – מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה. אֵין שָׁם עֲלִיָּה, תָּם – מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ. מוּעָד – יוֹצִיא וְיִבָּקֵשׁ לַעֲלִיָּה. כְּלָל אָמְרוּ בַּנְּזָקִין: הָרַג אֶת שׁוֹרוֹ וְקָרַע אֶת כְּסוּתוֹ, וְקוֹצֵץ נְטִיעוֹתָיו, לֹא יֹאמַר: "טוֹל אֶת הַנְּבֵלָה וְתֵן לִי אֶת הַפָּרָה", "טוֹל אֶת הַקְּרָעִים וְתֵן לִי אֶת הַטַּלִּית", "טוֹל אֶת הַקְּצָצִין וְתֵן לִי אֶת הַנְּטִיעוֹת", אֶלָּא שָׁמִין אוֹתָן כַּמָּה הֵן יָפִין עַד שֶׁלֹּא הִזִּיקוּ, וְכַמָּה הֵן יָפִין מְשֻׁהֲזִקוּ, לְפִיכָךְ הֵן מְשַׁלְּמִין. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אַף הַתָּם שֶׁחָבַל בָּאָדָם – מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר נֶזֶק שָׁלֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא, לא): "כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה יֵעָשֶׂה לוֹ", יָכוֹל יְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר "יֵעָשֶׂה" – מִגּוּפוֹ הוּא מְשַׁלֵּם, וְאֵין מְשַׁלֵּם מִן הָעֲלִיָּה.

ג,ב שׁוֹר שֶׁוֶּה מָנֶה שָׁנָגַח שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם, וְאֵין הַנְּבֵלָה יָפָה כְּלוּם - נוֹטֵל אֶת שׁוֹרוֹ. מֵת אוֹ הִכְחִישׁ – אֵין לוֹ אֶלָּא שׁוֹר. שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם שָׁנָגַח שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם וְהַנְּבֵלָה יָפָה חֲמִשִּׁים זוּז – זֶה נוֹטֵל חֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת, וְזֶה נוֹטֵל הַחֲצִי הַחַי וַחֲצִי הַמֵּת, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא, לה): "וּמָכְרוּ אֶת הַשּׁוֹר הַחַי וְחָצוּ אֶת כַּסְפּוֹ וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן"; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי מֵאִיר: לֹא בָזֶה דִּבְּרָה תוֹרָה! אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁאֵין הַנְּבֵלָה יָפָה כְּלוּם. הָא מַה תַּלְמוּד לוֹמַר "וְגַם אֶת הַמֵּת יֶחֱצוּן"? – יֶחֱצוּ דְּמֵי מִיתָה בֵּינֵיהֶם.

ג,ג יֵשׁ חַיָּב עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ, וּפָטוּר עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ. כֵּיצַד חַיָּב עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ? הִזִּיק בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד – חַיָּב. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ – חַיָּבִים. הִזִּיק בִּמְתְכַּוֵּן – חַיָּב. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ – חַיָּבִים. הִדְלִיק גְּדִישׁוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים – חַיָּב. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ – חַיָּבִין. כֵּיצַד פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם עַל נִזְקֵי עַצְמוֹ וְעַל נִזְקֵי שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ? הִזִּיק בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, בְּדֶרֶךְ הֲלוּכוֹ -פָּטוּר. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ – פְּטוּרִין. הֵמִית בְּלֹא מִתְכַּוֵּן – פָּטוּר. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ – פְּטוּרִין. חָבַל בַּהֶקְדֵּשׁ בֵּגֵר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר – פָּטוּר. שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ – פְּטוּרִין, וּפָטוּר עַל נִזְקֵי עַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ.

ג,ד כֵּיצַד מְשַׁלֵּם בַּמּוֹתָר חֲצִי נֶזֶק? שׁוֹר שֶׁוֶּה מָנֶה שָׁנָגַח שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם, הִכְחִישׁוֹ חֲמִשִּׁים זוּז, חָזַר הָאַחֲרוֹן הִכְחִישׁוֹ, שִׁלְשָׁה שֶׁל זָהָב – הָאַחֲרוֹן מְשַׁלֵּם לָרִאשׁוֹן חֲצִי דִינָר זָהָב. שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם שָׁנָגַח שׁוֹר שֶׁוֶּה מָאתַיִם, וְחָבַל בּוֹ חֲמִשִּׁים זוּז, חָזַר הָאַחֲרוֹן וְהִכְחִישׁוֹ, הִשְׁבִּיחַ הַנִּזָּק, הָיָה יָפֶה

[26] הֵינוּ "הוֹאִיל וְאָמְרוּ", כֵּיוָן שֶׁאָמְרוּ כֵּן, הֲרֵי הוּא חַיָּב בְּתַשְׁלוּמִים.

תּוֹסֶפְתָּא

אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הִזִּיקוֹ הָיָה יָפֶה שְׁמֹנָה מֵאוֹת זוּז, עַד שֶׁלֹּא עָמַד בְּבֵית דִּין. הִשְׁבִּיחַ הַמַּזִּיק, אִם עַד שֶׁלֹּא עָמַד בַּדִּין הִשְׁבִּיחַ – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ. הִכְחִישׁ – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. אִם מִשֶּׁעָמַד בְּבֵית דִּין הִשְׁבִּיחַ – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין. הָרֶגֶל שׁוֹרוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ, הוּקְרָה בְּהֶמְתּוֹ אוֹ שֶׁהוּזְלָה, הִדְלִיק גְּדִישׁ שֶׁל חֲבֵרוֹ וְהוּקְרָה תְּבוּאָה, אוֹ שֶׁהוּזְלָה, בֵּין מִשֶּׁעָמַד בְּבֵית דִּין וּבֵין עַד שֶׁלֹּא עָמַד בְּבֵית דִּין – אֵין לוֹ אֶלָּא כִּשְׁעַת נִזְקוֹ.

ג,ה שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹדֵף אַחַר חֲבֵרוֹ, וְהָפַךְ הַנִּרְדָּף וְחָבַל בּוֹ, אוֹ שֶׁחָבְלוּ בּוֹ אֲחֵרִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. הֵזִק הָרוֹדֵף בַּנִּרְדָּף – פָּטוּר. נִרְדָּף בָּרוֹדֵף – חַיָּב. שׁוֹר שֶׁעָלָה עַל גַּבֵּי חֲבֵרוֹ, וּבָא בַּעַל הַתַּחְתּוֹן וְשָׁמְטוֹ, אוֹ שֶׁשָּׁמַט אֶת עַצְמוֹ, וְנָפַל וּמֵת – פָּטוּר. דָּחֲאוֹ וְנָפַל וָמֵת – חַיָּב.

ג,ו שׁוֹר שֶׁהָיָה רוֹעֶה, וְיָצָא שׁוֹר אַחֵר אַחֲרָיו, נִמְצָא הָרוֹעֶה זֶה שָׁמַת, אָפְלוּ זֶה מְנוּגָּח וְזֶה מוּעָד לִנְגִיחָה, זֶה מְנוּשָּׁךְ וְזֶה מוּעָד לִנְשִׁיכָה – פָּטוּר. רַבִּי אַחָא אוֹמֵר: גָּמָל שֶׁהָיָה אוֹחֵר בֵּין הַגְּמַלִּים, וְנִמְצָא שָׁם גָּמָל מֵת – חַיָּב, בְּיָדוּעַ שֶׁזֶּה הֵמִיתוֹ. יָצְאוּ שְׁנֵי שְׁוָרִים אֲחֵרִים, סָפַק שֶׁהֵן הֵמִיתוּהוּ, סָפֵק מִמָּקוֹם אַחֵר מֵת – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. אִם בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן הֵמִיתוּהוּ – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין בַּקֶּטֶן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בַּתָּם וְלֹא בְּמוּעָד. שְׁנֵי שְׁוָרִים שֶׁהָיוּ רוֹעִים, וְיָצְאוּ שְׁנֵי שְׁוָרִים אֲחֵרִים, נִמְצְאוּ הָרוֹעִים הָלְלוּ מֵתִים, סָפֵק שֶׁהֵם הֵמִיתוּם, סָפֵק מִמָּקוֹם אַחֵר מֵתוּ – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהֵם הֵמִיתוּם – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין, בַּקֶּטֶן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בַּתָּם וְלֹא בְּמוּעָד. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, סָפֵק שֶׁהַלְּבָנִים הֵמִיתוּ אֶת הַשְּׁחוֹרִים, הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַלְּבָנִים הֵמִיתוּ אֶת הַשְּׁחוֹרִים, הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין, בַּקֶּטֶן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בַּתָּם וְלֹא בְּמוּעָד. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, וְאֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד, וְהַמַּזִּיקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם, וְהַנִּזּוֹקִין שֶׁל אֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הַמִּית". וְזֶה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הַמִּית". אִם בְּיָדוּעַ שֶׁשְּׁנַיִם הֵמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד, וְהַמַּזִּיקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם וְהַנִּזָּקִים שֶׁל שְׁנַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִים, שֶׁזֶּה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הַמִּית". וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הַמִּית", וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁנַיִם הֵמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּן בְּאַיִן לְבֵית דִּין – פְּטוּרִין, אֵין כֻּלָּן בְּאַיִן לְבֵית דִּין – חַיָּבִין. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁנֵי אֲבָנִים, וְשָׁבְרוּ שְׁתֵּי חָבִיּוֹת, אַחַת שֶׁל יַיִן וְאַחַת שֶׁל שֶׁמֶן, זֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁלִּי יַיִן". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁלִּי שֶׁמֶן" – מְשַׁלְּמִין אֶת שֶׁל יַיִן. אַחַת מִלְּאָה וְאַחַת רֵיקָנִית, זֶה אוֹמֵר: "אֶת הָרֵקָנִית". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת הַמְּלֵאָה" – מְשַׁלְּמִין אֶת הָרֵיקָנִית. שָׁבְרוּ אֶת הַחֲבִיּוֹת, זֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! וְזֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! – שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

הַשָּׁלֵם

סָפֵק מִמָּקוֹם אַחֵר מֵתוּ – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהֵן הֵמִיתוּם – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין, בַּקֶּטֶן וְלֹא בַּגָּדוֹל, בַּתָּם וְלֹא בְּמוּעָד. וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים, וְהָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, וְאֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד. וְהַנִּזּוֹקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם – זֶה נוֹטֵל לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹטֵל לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם, וְהַנִּזּוֹקִין שֶׁל אֶחָד, אַף עַל פִּי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הַמִּית". וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הַמִּית". אִם בְּיָדוּעַ שֶׁשְּׁנַיִם הֵמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָיוּ שָׁם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, אֶחָד תָּם וְאֶחָד מוּעָד – הֲרֵי אֵלּוּ מְשַׁלְּמִין לַגָּדוֹל וְלַקָּטָן, לַגָּדוֹל מִן הַקָּטָן וְלַקָּטָן מִן הַגָּדוֹל, לַגָּדוֹל מִן הַתָּם וְלַקָּטָן מִן הַמּוּעָד, וְהַמַּזִּיקִין מְשַׁמְּנִין בֵּינֵיהֶם, זֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ, וְזֶה נוֹתֵן לְפִי שֶׁלּוֹ.

הָיוּ הַמַּזִּיקִין שֶׁל שְׁנַיִם וְהַנִּזָּקִים שֶׁל שְׁנַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהַשְּׁחוֹרִים הֵמִיתוּ אֶת הַלְּבָנִים – הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין, שֶׁזֶּה אוֹמֵר: "שֶׁלְּךָ הַמִּית". וְזֶה אוֹמֵר לוֹ: "שֶׁלְּךָ הַמִּית", וְאִם בְּיָדוּעַ שֶׁהַשְּׁנַיִם הֵמִיתוּ אֶת הַשְּׁנַיִם, בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּן בְּאַיִן לְבֵית דִּין – פְּטוּרִין, אֵין כֻּלָּן בְּאַיִן לְבֵית דִּין – חַיָּבִין. שְׁנַיִם שֶׁזָּרְקוּ שְׁנֵי אֲבָנִים, וְשָׁבְרוּ שְׁתֵּי חָבִיּוֹת, אַחַת שֶׁל יַיִן וְאַחַת שֶׁל שֶׁמֶן, זֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁלִּי יַיִן". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת שֶׁלִּי שֶׁמֶן" – מְשַׁלְּמִין אֶת שֶׁל יַיִן. אַחַת מִלְּאָה וְאַחַת רֵיקָנִית, זֶה אוֹמֵר: "אֶת הָרֵקָנִית". וְזֶה אוֹמֵר: "אֶת הַמְּלֵאָה" – מְשַׁלְּמִין אֶת הָרֵיקָנִית. שָׁבְרוּ אֶת הַחֲבִיּוֹת, זֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! וְזֶה אוֹמֵר: "אַתָּה שְׁבַרְתָּה"! – שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת בָּבָא קַמָּא פֶּרֶק רְבִיעִי

ד,א שׁוֹר שֶׁחָצִיוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחָצִיוֹ שֶׁל הֶקְדֵּשׁ שֶׁהִזִּיק שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד - פָּטוּר. הַזַּק מֵאֶחָד שֶׁל יִשְׂרָאֵל - חַיָּב, וְשֶׁל הֶקְדֵּשׁ - פָּטוּר. שׁוֹר שֶׁל הֶקְדֵּשׁ - הַבְּעָלִים חַיָּבִין בְּאַחֲרָיוּתָן. הַבְּעָלִים נוֹטְלִין אֶת נִזְקוֹ, וְנוֹתְנִין אֶת נִזְקוֹ. שׁוֹר שֶׁחָצִיוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְחָצִיוֹ שֶׁל כְּנַעֲנִי, שֶׁהִזִּיק אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. וְתַם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. וְשֶׁל כְּנַעֲנִי, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם. שׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי שֶׁהִזִּיק שׁוֹר שֶׁל אַחֵר, חֲבֵרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם לְדוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל - מְשַׁלְּמִין נֶזֶק שָׁלֵם, שֶׁאֵין תָּם וּמוּעָד בִּנְזִקֵי הַכְּנַעֲנִי.

ד,ב שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל כּוּתִי, וְשֶׁל כּוּתִי שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה, וְתַם - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל כְּנַעֲנִי - פָּטוּר. וְשֶׁל כְּנַעֲנִי שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין תָּם וּבֵין מוּעָד - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה.

ד,ג יָפֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט מִכֹּחַ גְּבוֹהַּ, וְכֹחַ גְּבוֹהַּ מִכֹּחַ הֶדְיוֹט. יָפֶה כֹּחַ הֶדְיוֹט: נְזָקִין לְהֶדְיוֹט, וְאֵין נְזָקִין לַגְּבוֹהַּ. רִבִּית וְאוֹנָאָה לְהֶדְיוֹט, וְאֵין רִבִּית וְאוֹנָאָה לַגְּבוֹהַּ. תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לְהֶדְיוֹט, וְאֵין תַּשְׁלוּמֵי כֶפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה לַגְּבוֹהַּ. נִשְׁבַּע לְהֶדְיוֹט - מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ, לַגְּבוֹהַּ - אֵין מְשַׁלֵּם אֶלָּא קֶרֶן. יָפֶה כֹּחַ גְּבוֹהַּ: מְעִילָה לַגְּבוֹהַּ, וְאֵין מְעִילָה לְהֶדְיוֹט. אֲמִירָתוֹ לַגְּבוֹהַּ - כְּמְסִירָתוֹ לְהֶדְיוֹט. קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לַגְּבוֹהַּ, וְאֵין קֶרֶן וְחֹמֶשׁ לְהֶדְיוֹט. הַקּוֹנֶה מִן הַגְּבוֹהַּ - בְּכֶסֶף. מִן הֶהֶדְיוֹט - בְּכֶסֶף בִּשְׁטָר וּבַחֲזָקָה.

ד,ד שׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁנָּגַח שׁוֹר שֶׁל פִּקֵּחַ - פָּטוּר. רַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב אוֹמְרִים: מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק. שׁוֹר שֶׁנִּתְחָרְשׁוּ בְּעָלָיו אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּטּוּ בְּעָלָיו, אוֹ שֶׁהָלְכוּ

הַשָּׁלֵם

בְּעָלָיו לִמְדִינַת הַיָּם. יְהוּדָה בֶּן נַקּוֹסְיָא אוֹמֵר: סוּמְכוֹס אוֹמֵר: לְעוֹלָם הוּא בְּתַמּוּתוֹ, עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַעֲמִידִין עָלָיו אַפְּטְרוֹפִין, הֶעִידוּהוּ בִּפְנֵי אַפְּטְרוֹפִין, נִתְפַּקֵּחַ הַחֵרֵשׁ וְנִשְׁתַּפֶּה הַשּׁוֹטֶה, וְהִגְדִּיל הַקָּטָן, אוֹ שֶׁבָּאוּ בְּעָלָיו מִמְּדִינַת הַיָּם. יְהוּדָה בֶּן נַקּוֹסְיָא אוֹמֵר: סוּמְכוֹס אוֹמֵר: לְעוֹלָם הוּא בְּתַמּוּתוֹ רִאשׁוֹנָה, עַד שֶׁיַּעֲדוּהוּ בִּפְנֵי בְּעָלִים שְׁנִיָּה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הֲרֵי הוּא בְּחֶזְקָתוֹ.

ד,ה זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁהוּעַד בּוֹ, וְהוּעַד בַּדָּבָר שֶׁהוּעַד בּוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁהוּעַד עָלָיו - מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם מִן הָעֲלִיָּה. וְכָל שֶׁלֹּא הוּעַד בּוֹ, וְלֹא הוּעַד בִּבְעָלָיו, בְּדָבָר שֶׁלֹּא הוּעַד בּוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁלֹּא הוּעַד עָלָיו - מְשַׁלֵּם חֲצִי נֶזֶק מִגּוּפוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוּעָד לַשַּׁבָּתוֹת וְאֵינוֹ מוּעָד לִימוֹת הַחוֹל. אֵימָתַי הוּא תָּם? עַד שֶׁיַּחֲזֹר בּוֹ שִׁלְשָׁה יְמֵי שַׁבָּתוֹת, זֶה אַחַר זֶה.

ד,ו יֵשׁ כָּאן חַיָּב בַּכֹּפֶר וְחַיָּב בַּמִּיתָה, חַיָּב בַּמִּיתָה פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר, חַיָּב בַּכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה, פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. שׁוֹר מוּעָד שֶׁהֲמִית - חַיָּב בַּכֹּפֶר וְחַיָּב בַּמִּיתָה. שׁוֹר תָּם שֶׁהֲמִית, וְשׁוֹר חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן שֶׁהֲמִית, הֲמִית גֵּר וְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר - חַיָּב בְּמִיתָה וּפָטוּר מִן הַכֹּפֶר; שׁוֹר שֶׁהָיָה מִתְחַכֵּךְ בַּכֹּתֶל, וְנָפַל עַל הָאָדָם, נִתְכַּוֵּן לַהֲרוֹג אֶת הַבְּהֵמָה. הָרַג אֶת הַבְּהֵמָה. לִכְנַעֲנִי, וְהָרַג בֶּן יִשְׂרָאֵל, לְנָפָלִים וְהָרַג בֶּן קַיָּמָא - חַיָּב בַּכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. וּלְעִנְיַן הַנִּזְקִין: רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא, כח): "כִּי יִגַּח שׁוֹר" - עַד שֶׁיִּתְכַּוֵּן לִגַּח. וְאִם הָיָה תָּם - פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. הֵמִית כּוּתִי בֶּן שְׁמָנֶה - פָּטוּר מִן הַכֹּפֶר וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שׁוֹר הַמְדַבֵּר, וְשׁוֹר הֶקְדֵּשׁ, וְשׁוֹר גֵּר שֶׁמֵּת וְאֵין לוֹ יוֹרְשִׁין - פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כא, כט): "וְהוּעַד בִּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ" - אֵין בְּעָלִים לְאֵלּוּ.

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

יֵתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: הַמִּית כְּשֶׁהוּא שֶׁל הֶדְיוֹט, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲמֹד בַּדִּין עַד שֶׁהֶקְדִּישׁוֹ בְּעָלָיו. הַמִּית כְּשֶׁהוּא שֶׁל גֵּר, וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲמֹד בַּדִּין עַד שֶׁמֵּת הַגֵּר - פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלֹא יִשְׁמְרֻנּוּ בְּעָלָיו וְהֻמַּת" - אֶת שֶׁשָּׁוּוֹת הַמִּיתָתוֹ לִשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין - חַיָּב, אֶת שֶׁלֹּא שָׁוּוֹת הַמִּיתָתוֹ לִשְׁעַת עֲמִידָתוֹ בְּבֵית דִּין - פָּטוּר. כֵּיצַד הוּא מְשַׁלֵּם? שָׁמִין אֶת הַנָּזָק כַּמָּה הוּא יָפֶה, לְפִי כָךְ הוּא מְשַׁלֵּם; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: שָׁמִין אֶת הַבְּעָלִים, כַּמָּה הֵן יָפִים - לְפִי כָךְ הֵן מְשַׁלְּמִין.

ד,ז כָּל שֶׁחַיָּב בְּבֶן חוֹרִין - חַיָּב בַּעֲבָדִים, בֵּין בְּכֹפֶר בֵּין בְּמִיתָה. וְכָל שֶׁפָּטוּר בְּבֶן חוֹרִין - פָּטוּר בַּעֲבָדִים, בֵּין בְּכֹפֶר בֵּין בְּמִיתָה. כָּל שֶׁפָּטוּר בְּבֶן חוֹרִין פָּטוּר בַּעֲבָדִים: הַמִּית עֶבֶד עִבְרִי - נוֹתֵן כָּל כֹּפֶר, וְעֶבֶד שֶׁל שְׁנֵי שֻׁתָּפִין - נוֹתֵן לִשְׁנֵיהֶם. חֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין -נוֹתֵן לְפִי חֶשְׁבּוֹן, חֶצִי כֹּפֶר לַיּוֹרְשִׁין, וְחֶצְיוֹ שִׁלְשִׁים סֶלַע לַבְּעָלִים.

ד,ח הַמַּמִּית עַל פִּי עֵד אֶחָד, וְהָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע עַל פִּי עֵד אֶחָד - פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וּפָטוּר מִן הַמִּיתָה, וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה. הַמַּמִּית עַל פִּי שְׁנַיִם, וְהָרוֹבֵעַ וְהַנִּרְבָּע עַל פִּי שְׁנַיִם - פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ וְאָסוּר בַּהֲנָאָה וְחַיָּב בְּמִיתָה. הַמִּית בֵּין מִשֶּׁלּוֹ בֵּין מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁוֹ וּבֵין לְאַחַר הֶקְדֵּשׁוֹ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן - פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, בֵּין מִשֶּׁלּוֹ וּבֵין מִשֶּׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁוֹ בֵּין לְאַחַר הֶקְדֵּשׁוֹ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - פָּסוּל לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. בְּאֹנֶס - כָּשֵׁר. בְּרָצוֹן - פָּסוּל.

יֵשׁ בְּנוֹגֵחַ שֶׁאֵין בְּרוֹבֵעַ, וּבְרוֹבֵעַ שֶׁאֵין בְּנוֹגֵחַ: נוֹגֵחַ מְשַׁלֵּם אֶת הַכֹּפֶר לְאַחַר מִיתָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּרוֹבֵעַ. וְיֵשׁ בְּרוֹבֵעַ, שֶׁהָרוֹבֵעַ - עָשָׂה בּוֹ אֹנֶס כְּרָצוֹן, שֶׁאֵין מִתְכַּוֵּן כְּמִתְכַּוֵּן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנוֹגֵחַ.

זכריה פרק יב

א מַשָּׂא דְּבַר־יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה נֹטֵה
שָׁמַיִם וְיֹסֵד אָרֶץ וְיֹצֵר רוּחַ־אָדָם בְּקִרְבּוֹ: **ב** הִנֵּה
אָנֹכִי שָׂם אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם סַף־רַעַל לְכָל־הָעַמִּים
סָבִיב וְגַם עַל־יְהוּדָה יִהְיֶה בַּמָּצוֹר עַל־
יְרוּשָׁלָ͏ִם: **ג** וְהָיָה בַּיּוֹם־הַהוּא אָשִׂים אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם
אֶבֶן מַעֲמָסָה לְכָל־הָעַמִּים כָּל־עֹמְסֶיהָ שָׂרוֹט
יִשָּׂרֵטוּ וְנֶאֶסְפוּ עָלֶיהָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: **ד** בַּיּוֹם
הַהוּא נְאֻם־יְהוָה אַכֶּה כָל־סוּס בַּתִּמָּהוֹן וְרֹכְבוֹ
בַּשִּׁגָּעוֹן וְעַל־בֵּית יְהוּדָה אֶפְקַח אֶת־עֵינַי וְכָל־
סוּס הָעַמִּים אַכֶּה בָּעִוָּרוֹן: **ה** וְאָמְרוּ אַלְפֵי יְהוּדָה
בְּלִבָּם אַמְצָה לִי יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם בַּיהוָה צְבָאוֹת
אֱלֹהֵיהֶם: **ו** בַּיּוֹם הַהוּא אָשִׂים אֶת־אַלְפֵי יְהוּדָה
כְּכִיּוֹר אֵשׁ בְּעֵצִים וּכְלַפִּיד אֵשׁ בָּעֳמִיר וְאָכְלוּ עַל־
יָמִין וְעַל־שְׂמֹאול אֶת־כָּל־הָעַמִּים סָבִיב וְיָשְׁבָה
יְרוּשָׁלַ͏ִם עוֹד תַּחְתֶּיהָ בִּירוּשָׁלָ͏ִם: **ז** וְהוֹשִׁיעַ יְהוָה
אֶת־אָהֳלֵי יְהוּדָה בָּרִאשֹׁנָה לְמַעַן לֹא־תִגְדַּל
תִּפְאֶרֶת בֵּית־דָּוִיד וְתִפְאֶרֶת יֹשֶׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל־
יְהוּדָה: **ח** בַּיּוֹם הַהוּא יָגֵן יְהוָה בְּעַד יוֹשֵׁב
יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהָיָה הַנִּכְשָׁל בָּהֶם בַּיּוֹם הַהוּא כְּדָוִיד
וּבֵית דָּוִיד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ יְהוָה
לְפָנֵיהֶם: **ט** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא אֲבַקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד
אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם: **י** וְשָׁפַכְתִּי
עַל־בֵּית דָּוִיד וְעַל | יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם רוּחַ חֵן
וְתַחֲנוּנִים וְהִבִּיטוּ אֵלַי אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ וְסָפְדוּ
עָלָיו כִּמְסִפֵּד עַל־הַיָּחִיד וְהָמֵר עָלָיו כְּהָמֵר עַל־
הַבְּכוֹר: **יא** בַּיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל הַמִּסְפֵּד בִּירוּשָׁלַ͏ִם
כְּמִסְפַּד הַדַּדְרִמּוֹן בְּבִקְעַת מְגִדּוֹן: **יב** וְסָפְדָה
הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית־
דָּוִיד לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד מִשְׁפַּחַת בֵּית־נָתָן לְבָד
וּנְשֵׁיהֶם לְבָד: **יג** מִשְׁפַּחַת בֵּית־לֵוִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם
לְבָד מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי לְבָד וּנְשֵׁיהֶם לְבָד: **יד** כֹּל
הַמִּשְׁפָּחוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת מִשְׁפָּחֹת מִשְׁפָּחֹת לְבָד
וּנְשֵׁיהֶם לְבָד:

זכריה פרק יג

א בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מָקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִיד
וּלְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם לְחַטָּאת וּלְנִדָּה: **ב** וְהָיָה בַּיּוֹם
הַהוּא נְאֻם | יְהוָה צְבָאוֹת אַכְרִית אֶת־שְׁמוֹת
הָעֲצַבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזָּכְרוּ עוֹד וְגַם אֶת־
הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן־
הָאָרֶץ: **ג** וְהָיָה כִּי־יִנָּבֵא אִישׁ עוֹד וְאָמְרוּ אֵלָיו
אָבִיו וְאִמּוֹ יֹלְדָיו לֹא תִחְיֶה כִּי שֶׁקֶר דִּבַּרְתָּ בְּשֵׁם
יְהוָה וּדְקָרֻהוּ אָבִיהוּ וְאִמּוֹ יֹלְדָיו
בְּהִנָּבְאוֹ: **ד** וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יֵבֹשׁוּ הַנְּבִיאִים
אִישׁ מֵחֶזְיֹנוֹ בְּהִנָּבְאֹתוֹ וְלֹא יִלְבְּשׁוּ אַדֶּרֶת שֵׂעָר
לְמַעַן כַּחֵשׁ: **ה** וְאָמַר לֹא נָבִיא אָנֹכִי אִישׁ־עֹבֵד
אֲדָמָה אָנֹכִי כִּי אָדָם הִקְנָנִי מִנְּעוּרָי: **ו** וְאָמַר אֵלָיו
מָה הַמַּכּוֹת הָאֵלֶּה בֵּין יָדֶיךָ וְאָמַר אֲשֶׁר הֻכֵּיתִי
בֵּית מְאַהֲבָי: {פ}
ז חֶרֶב עוּרִי עַל־רֹעִי וְעַל־גֶּבֶר עֲמִיתִי נְאֻם יְהוָה
צְבָאוֹת הַךְ אֶת־הָרֹעֶה וּתְפוּצֶיןָ הַצֹּאן וַהֲשִׁבֹתִי
יָדִי עַל־הַצְּעָרִים: **ח** וְהָיָה בְּכָל־הָאָרֶץ נְאֻם־יְהוָה
פִּי־שְׁנַיִם בָּהּ יִכָּרְתוּ יִגְוָעוּ וְהַשְּׁלִשִׁית יִוָּתֵר
בָּהּ: **ט** וְהֵבֵאתִי אֶת־הַשְּׁלִשִׁית בָּאֵשׁ וּצְרַפְתִּים
כִּצְרֹף אֶת־הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כִּבְחֹן אֶת־הַזָּהָב
הוּא | יִקְרָא בִשְׁמִי וַאֲנִי אֶעֱנֶה אֹתוֹ אָמַרְתִּי עַמִּי
הוּא וְהוּא יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהָי: {פ}

זכריה פרק יד

א הִנֵּה יוֹם־בָּא לַיהוָה וְחֻלַק שְׁלָלֵךְ
בְּקִרְבֵּךְ: **ב** וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם | אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם
לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים
תשגלנה תִּשְׁכַּבְנָה וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר
הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר: **ג** וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם
בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב: **ד** וְעָמְדוּ
רַגְלָיו בַּיּוֹם־ַההוּא עַל־הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
יְרוּשָׁלַ͏ִם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֶחֱצְיוֹ מִזְרָחָה
וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה
וְחֶצְיוֹ־נֶגְבָּה: **ה** וְנַסְתֶּם גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ גֵּי־הָרִים֯
אֶל־אָצַל֯ וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי
עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבָא יְהוָה אֱלֹהַי כָּל־קְדֹשִׁים
עִמָּךְ: **ו** וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת
יקפאון וְקִפָּאוֹן: **ז** וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יִוָּדַע
לַיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־
אוֹר: **ח** וְהָיָה | בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם־חַיִּים֯
מִירוּשָׁלַ͏ִם חֶצְיָם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל־
הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבֶחֹרֶף יִהְיֶה: **ט** וְהָיָה יְהוָה
לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד
וּשְׁמוֹ אֶחָד: **י** יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע
לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלַ͏ִם וְרָאֲמָה֯ וְיֻשְׁבָה תַחְתֶּיהָ
לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד־מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד־שַׁעַר
הַפִּנּוֹת וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ: **יא** וְיָשְׁבוּ
בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלַ͏ִם לָבֶטַח:
{ס} **יב** וְזֹאת | תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה
אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם הָמַק |
בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל־רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה
בְּחֹרֵיהֶן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם: **יג** וְהָיָה בַּיּוֹם
הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת־יְהוָה רַבָּה בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ
אִישׁ יַד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יַד רֵעֵהוּ: **יד** וְגַם־
יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלַ͏ִם וְאֻסַּף חֵיל כָּל־הַגּוֹיִם
סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד: **טו** וְכֵן תִּהְיֶה
מַגֵּפַת הַסּוּס הַפֶּרֶד הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר וְכָל־הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה
הַזֹּאת: **טז** וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר֯ מִכָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים
עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלָחֹג אֶת־חַג
הַסֻּכּוֹת: **יז** וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת
הָאָרֶץ אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה
צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם: **יח** וְאִם־
מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא
עֲלֵיהֶם תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת: **יט** זֹאת
תִּהְיֶה חַטַּאת מִצְרַיִם וְחַטַּאת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא
יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת: **כ** בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה
עַל־מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה הַסִּירוֹת
בְּבֵית יְהוָה כַּמִּזְרָקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: **כא** וְהָיָה
כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַ͏ִם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַיהוָה צְבָאוֹת
וּבָאוּ כָּל־הַזֹּבְחִים וְלָקְחוּ מֵהֶם וּבִשְּׁלוּ בָהֶם וְלֹא־
יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא:
{ש}

מלאכי פרק א

א מַשָּׂא דְּבַר־יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל בְּיַד
מַלְאָכִי: **ב** אָהַבְתִּי אֶתְכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם
בַּמָּה אֲהַבְתָּנוּ הֲלוֹא־אָח עֵשָׂו לְיַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה
וָאֹהַב אֶת־יַעֲקֹב: **ג** וְאֶת־עֵשָׂו שָׂנֵאתִי וָאָשִׂים
אֶת־הָרָיו שְׁמָמָה וְאֶת־נַחֲלָתוֹ לְתַנּוֹת
מִדְבָּר: **ד** כִּי־תֹאמַר אֱדוֹם רֻשַּׁשְנוּ וְנָשׁוּב וְנִבְנֶה
חֳרָבוֹת כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת הֵמָּה יִבְנוּ וַאֲנִי

אֲהֳרוֹס וְקָרְאוּ לָהֶם גְּבוּל רִשְׁעָה וְהָעָם אֲשֶׁר־זָעַם
יְהוָה עַד־עוֹלָם: **ה** וְעֵינֵיכֶם תִּרְאֶינָה וְאַתֶּם
תֹּאמְרוּ יִגְדַּל יְהוָה מֵעַל לִגְבוּל יִשְׂרָאֵל: **ו** בֵּן יְכַבֵּד
אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו וְאִם־אָב אֲנִי אַיֵּה כְבוֹדִי וְאִם־
אֲדוֹנִים אָנִי אַיֵּה מוֹרָאִי אָמַר | יְהוָה צְבָאוֹת לָכֶם
הַכֹּהֲנִים בּוֹזֵי שְׁמִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה בָזִינוּ אֶת־
שְׁמֶךָ: **ז** מַגִּישִׁים עַל־מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגֹאָל וַאֲמַרְתֶּם
בַּמֶּה גֵּאַלְנוּךָ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן יְהוָה נִבְזֶה
הוּא: **ח** וְכִי־תַגִּישׁוּן עִוֵּר לִזְבֹּחַ אֵין רָע וְכִי תַגִּישׁוּ
פִּסֵּחַ וְחֹלֶה אֵין רָע הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפֶחָתֶךָ הֲיִרְצְךָ
אוֹ הֲיִשָּׂא פָנֶיךָ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **ט** וְעַתָּה חַלּוּ־
נָא פְנֵי־אֵל וְיָחֳנֵנוּ מִיֶּדְכֶם הָיְתָה זֹּאת הֲיִשָּׂא מִכֶּם
פָּנִים אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **י** מִי גַם־בָּכֶם וְיִסְגֹּר
דְּלָתַיִם וְלֹא־תָאִירוּ מִזְבְּחִי חִנָּם אֵין־לִי חֵפֶץ בָּכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וּמִנְחָה לֹא־אֶרְצֶה
מִיֶּדְכֶם: **יא** כִּי מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וְעַד־מְבוֹאוֹ גָּדוֹל
שְׁמִי בַּגּוֹיִם וּבְכָל־מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי
וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי־גָדוֹל שְׁמִי בַּגּוֹיִם אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: **יב** וְאַתֶּם מְחַלְּלִים אוֹתוֹ בֶּאֱמָרְכֶם שֻׁלְחַן
אֲדֹנָי מְגֹאָל הוּא וְנִיבוֹ נִבְזֶה אָכְלוֹ: **יג** וַאֲמַרְתֶּם
הִנֵּה מַתְּלָאָה וְהִפַּחְתֶּם אוֹתוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
וַהֲבֵאתֶם גָּזוּל וְאֶת־הַפִּסֵּחַ וְאֶת־הַחוֹלֶה וַהֲבֵאתֶם
אֶת־הַמִּנְחָה הַאֶרְצֶה אוֹתָהּ מִיֶּדְכֶם אָמַר יְהוָה:
{ס} **יד** וְאָרוּר נוֹכֵל וְיֵשׁ בְּעֶדְרוֹ זָכָר וְנֹדֵר וְזֹבֵחַ
מָשְׁחָת לַאדֹנָי כִּי מֶלֶךְ גָּדוֹל אָנִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת וּשְׁמִי נוֹרָא בַגּוֹיִם:

מלאכי פרק ב

א וְעַתָּה אֲלֵיכֶם הַמִּצְוָה הַזֹּאת הַכֹּהֲנִים: **ב** אִם־
לֹא תִשְׁמָעוּ וְאִם־לֹא תָשִׂימוּ עַל־לֵב לָתֵת כָּבוֹד
לִשְׁמִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְשִׁלַּחְתִּי בָכֶם אֶת־
הַמְּאֵרָה וְאָרוֹתִי אֶת־בִּרְכוֹתֵיכֶם וְגַם אָרוֹתִיהָ כִּי
אֵינְכֶם שָׂמִים עַל־לֵב: **ג** הִנְנִי גֹעֵר לָכֶם אֶת־הַזֶּרַע
וְזֵרִיתִי פֶּרֶשׁ עַל־פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם וְנָשָׂא אֶתְכֶם
אֵלָיו: **ד** וִידַעְתֶּם כִּי שִׁלַּחְתִּי אֲלֵיכֶם אֶת הַמִּצְוָה
הַזֹּאת לִהְיוֹת בְּרִיתִי אֶת־לֵוִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: **ה** בְּרִיתִי | הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם
וָאֶתְּנֵם־לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי וּמִפְּנֵי שְׁמִי נִחַת
הוּא: **ו** תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ וְעַוְלָה לֹא־
נִמְצָא בִשְׂפָתָיו בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים
הֵשִׁיב מֵעָוֹן: **ז** כִּי־שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־דַעַת וְתוֹרָה
יְבַקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מַלְאַךְ יְהוָה־צְבָאוֹת
הוּא: **ח** וְאַתֶּם סַרְתֶּם מִן־הַדֶּרֶךְ הִכְשַׁלְתֶּם רַבִּים
בַּתּוֹרָה שִׁחַתֶּם בְּרִית הַלֵּוִי אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: **ט** וְגַם־אֲנִי נָתַתִּי אֶתְכֶם נִבְזִים וּשְׁפָלִים
לְכָל־הָעָם כְּפִי אֲשֶׁר אֵינְכֶם שֹׁמְרִים אֶת־דְּרָכַי
וְנֹשְׂאִים פָּנִים בַּתּוֹרָה: {פ}
י הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ הֲלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאָנוּ
מַדּוּעַ נִבְגַּד אִישׁ בְּאָחִיו לְחַלֵּל בְּרִית
אֲבֹתֵינוּ: **יא** בָּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה
בְּיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלָם כִּי | חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְהוָה
אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת־אֵל נֵכָר: **יב** יַכְרֵת יְהוָה
לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ
מִנְחָה לַיהוָה צְבָאוֹת: {פ}
יג וְזֹאת שֵׁנִית תַּעֲשׂוּ כַּסּוֹת דִּמְעָה אֶת־מִזְבַּח
יְהוָה בְּכִי וַאֲנָקָה מֵאֵין עוֹד פְּנוֹת אֶל־הַמִּנְחָה
וְלָקַחַת רָצוֹן מִיֶּדְכֶם: **יד** וַאֲמַרְתֶּם עַל־מָּה עַל כִּי־
יְהוָה הֵעִיד בֵּינְךָ וּבֵין | אֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה
בָּגַדְתָּה בָּהּ וְהִיא חֲבֶרְתְּךָ וְאֵשֶׁת
בְּרִיתֶךָ: **טו** וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ וּמָה

הָאֶחָד מְבַקֵּשׁ זֶרַע אֱלֹהִים וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וּבְאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ אַל־יִבְגֹּד: **טז** כִּי־שָׂנֵא שַׁלַּח אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכִסֶּה חָמָס עַל־לְבוּשׁוֹ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְנִשְׁמַרְתֶּם בְּרוּחֲכֶם וְלֹא תִבְגֹּדוּ: {פ}

יז הוֹגַעְתֶּם יְהוָה בִּדְבָרֵיכֶם וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה הוֹגָעְנוּ בֶּאֱמָרְכֶם כָּל־עֹשֵׂה רָע טוֹב | בְּעֵינֵי יְהוָה וּבָהֶם הוּא חָפֵץ אוֹ אַיֵּה אֱלֹהֵי הַמִּשְׁפָּט:

מלאכי פרק ג

א הִנְנִי שֹׁלֵחַ מַלְאָכִי וּפִנָּה־דֶרֶךְ לְפָנָי וּפִתְאֹם יָבוֹא אֶל־הֵיכָלוֹ הָאָדוֹן | אֲשֶׁר־אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאַךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר־אַתֶּם חֲפֵצִים הִנֵּה־בָא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **ב** וּמִי מְכַלְכֵּל אֶת־יוֹם בּוֹאוֹ וּמִי הָעֹמֵד בְּהֵרָאוֹתוֹ כִּי־הוּא כְּאֵשׁ מְצָרֵף וּכְבֹרִית מְכַבְּסִים: **ג** וְיָשַׁב מְצָרֵף וּמְטַהֵר כֶּסֶף וְטִהַר אֶת־בְּנֵי־לֵוִי וְזִקַּק אֹתָם כַּזָּהָב וְכַכֶּסֶף וְהָיוּ לַיהוָה מַגִּישֵׁי מִנְחָה בִּצְדָקָה: **ד** וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיֹּת: **ה** וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לַמִּשְׁפָּט וְהָיִיתִי | עֵד מְמַהֵר בַּמְכַשְּׁפִים וּבַמְנָאֲפִים וּבַנִּשְׁבָּעִים לַשָּׁקֶר וּבְעֹשְׁקֵי שְׂכַר־שָׂכִיר אַלְמָנָה וְיָתוֹם וּמַטֵּי־גֵר וְלֹא יְרֵאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **ו** כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שָׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כְלִיתֶם: **ז** לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סַרְתֶּם מֵחֻקַּי וְלֹא שְׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה נָשׁוּב: **ח** הֲיקַבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים אֹתִי וַאֲמַרְתֶּם בַּמֶּה קְבַעֲנוּךָ הַמַּעֲשֵׂר וְהַתְּרוּמָה: **ט** בַּמְאֵרָה אַתֶּם נֶאָרִים וְאֹתִי אַתֶּם קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ: **י** הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂר אֶל־בֵּית הָאוֹצָר וִיהִי טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחָנוּנִי נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרָכָה עַד־בְּלִי־דָי: **יא** וְגָעַרְתִּי לָכֶם בָּאֹכֵל וְלֹא־יַשְׁחֵת לָכֶם אֶת־פְּרִי הָאֲדָמָה וְלֹא־תְשַׁכֵּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: **יב** וְאִשְּׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אַתֶּם אֶרֶץ חֵפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: {פ}

יג חָזְקוּ עָלַי דִּבְרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וַאֲמַרְתֶּם מַה־נִּדְבַּרְנוּ עָלֶיךָ: **יד** אֲמַרְתֶּם שָׁוְא עָבַד אֱלֹהִים וּמַה־בֶּצַע כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הָלַכְנוּ קְדֹרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת: **טו** וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאַשְּׁרִים זֵדִים גַּם־נִבְנוּ עֹשֵׂי רִשְׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלֵטוּ: **טז** אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְהוָה וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ: **יז** וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה סְגֻלָּה וְחָמַלְתִּי עֲלֵיהֶם כַּאֲשֶׁר יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֹבֵד אֹתוֹ: **יח** וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין עֹבֵד אֱלֹהִים לַאֲשֶׁר לֹא עֲבָדוֹ: {פ}

יט כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בֹּעֵר כַּתַּנּוּר וְהָיוּ כָל־זֵדִים וְכָל־עֹשֵׂה רִשְׁעָה קַשׁ וְלִהַט אֹתָם הַיּוֹם הַבָּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר לֹא־יַעֲזֹב לָהֶם שֹׁרֶשׁ וְעָנָף: **כ** וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ וִיצָאתֶם וּפִשְׁתֶּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק: **כא** וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: {פ}

כב זִכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים: **כג** הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בֹּוא יוֹם

יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא: **כד** וְהֵשִׁיב לֵב־אָבוֹת עַל־
בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹוא וְהִכֵּיתִי אֶת־
הָאָרֶץ חֵרֶם: {ש}

דברי הימים א פרק א

א אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ: **ב** קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יֶרֶד: **ג** חֲנוֹךְ
מְתוּשֶׁלַח לֶמֶךְ: **ד** נֹחַ שֵׁם חָם וָיֶפֶת: {ס} **ה** בְּנֵי
יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס:
{ס} **ו** וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז וְדִיפַת וְתוֹגַרְמָה:
{ס} **ז** וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה כִּתִּים וְרוֹדָנִים:
{ס} **ח** בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם פּוּט וּכְנָעַן: **ט** וּבְנֵי
כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּא וְרַעְמָא וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי
רַעְמָא שְׁבָא וּדְדָן: {ס} **י** וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹוד
הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּור בָּאָרֶץ: {ס} **יא** וּמִצְרַיִם
יָלַד אֶת־לוּדִיים וְאֶת־עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִים
וְאֶת־נַפְתֻּחִים: **יב** וְאֶת־פַּתְרֻסִּים וְאֶת־כַּסְלֻחִים
אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹּרִים:
{ס} **יג** וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידֹון בְּכֹרֹו וְאֶת־
חֵת: **יד** וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת
הַגִּרְגָּשִׁי: **טו** וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־
הַסִּינִי: **טז** וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת־הַצְּמָרִי וְאֶת־
הַחֲמָתִי: {ס} **יז** בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד
וְלוּד וַאֲרָם וְעוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וָמֶשֶׁךְ:
{ס} **יח** וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת־שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־
עֵבֶר: **יט** וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי
בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן: **כ** וְיָקְטָן יָלַד
אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־
יָרַח: **כא** וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־
דִּקְלָה: **כב** וְאֶת־עֵיבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־
שְׁבָא: **כג** וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־
אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן: {ס} **כד** שֵׁם | אַרְפַּכְשַׁד
שֶׁלַח: **כה** עֵבֶר פֶּלֶג רְעוּ: **כו** שְׂרוּג נָחוֹר
תֶּרַח: **כז** אַבְרָם הוּא אַבְרָהָם: {ס} **כח** בְּנֵי
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל: {ס} **כט** אֵלֶּה תֹּלְדוֹתָם
בְּכֹור יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל
וּמִבְשָׂם: **ל** מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד
וְתֵימָא: **לא** יְטוּר נָפִישׁ וָקֶדְמָה אֵלֶּה הֵם בְּנֵי
יִשְׁמָעֵאל: {ס} **לב** וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם
יָלְדָה אֶת־זִמְרָן וְיָקְשָׁן וּמְדָן וּמִדְיָן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ
וּבְנֵי יָקְשָׁן שְׁבָא וּדְדָן: {ס} **לג** וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה
וָעֵפֶר וַחֲנוֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי
קְטוּרָה: {ס} **לד** וַיּוֹלֶד אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנֵי
יִצְחָק עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל: {ס} **לה** בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז
רְעוּאֵל וְיעוּשׁ וְיַעְלָם וְקֹרַח: {ס} **לו** בְּנֵי אֱלִיפַז
תֵּימָן וְאוֹמָר צְפִי וְגַעְתָּם קְנַז וְתִמְנָע וַעֲמָלֵק:
{ס} **לז** בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה:
{ס} **לח** וּבְנֵי שֵׂעִיר לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה
וְדִישֹׁן וְאֵצֶר וְדִישָׁן: {ס} **לט** וּבְנֵי לוֹטָן חֹרִי וְהוֹמָם
וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע: {ס} **מ** בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְיָן
וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפִי וְאוֹנָם וּבְנֵי צִבְעוֹן אַיָּה וַעֲנָה:
{ס} **מא** בְּנֵי עֲנָה דִּישׁוֹן וּבְנֵי דִישׁוֹן חַמְרָן וְאֶשְׁבָּן
וְיִתְרָן וּכְרָן: **מב** בְּנֵי־אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן יַעֲקָן בְּנֵי
דִישׁוֹן עוּץ וַאֲרָן: {פ}
מג וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי
מְלָךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּלַע בֶּן־בְּעוֹר וְשֵׁם עִירֹו
דִּנְהָבָה: **מד** וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־
זֶרַח מִבָּצְרָה: **מה** וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
חוּשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי: **מו** וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ
תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה
מוֹאָב וְשֵׁם עִירֹו עִוִּית: **מז** וַיָּמָת הֲדָד וַיִּמְלֹךְ

תַּחְתָּיו שַׂמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה: **מח** וַיָּמָת שַׂמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר: **מט** וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר: **נ** וַיָּמָת בַּעַל חָנָן וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב: **נא** וַיָּמָת הֲדָד {פ}

וַיִּהְיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף עליה עֲלְוָה אַלּוּף יְתֵת: **נב** אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן: **נג** אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר: **נד** אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם: {פ}

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת שמיני

יום ראשון	א 31	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לב ירושלמי: ערובין יז תוספתא: סוטה יג נ"ך: זכריה יב	עלות השחר (72 דק') ... 5:15 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:27 | שקיעה ..... 6:57 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:57 | צאת הכוכבים ..... 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:35 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:09
יום שני	כב 1	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לג ירושלמי: ערובין יח תוספתא: סוטה יד נ"ך: זכריה יג	עלות השחר (72 דק') ... 5:14 | חצות היום ..... 12:42 נץ החמה ..... 6:26 | שקיעה ..... 6:58 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:56 | צאת הכוכבים ..... 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:34 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:10
יום שלישי	כג 2	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לד ירושלמי: ערובין יט תוספתא: סוטה טו נ"ך: זכריה יד	עלות השחר (72 דק') ... 5:12 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 6:24 | שקיעה ..... 6:58 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:55 | צאת הכוכבים ..... 7:13 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:33 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:10
יום רביעי	כד 3	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לה ירושלמי: ערובין כ תוספתא: בבא קמא א נ"ך: מלאכי א	עלות השחר (72 דק') ... 5:11 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 6:23 | שקיעה ..... 6:59 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:54 | צאת הכוכבים ..... 7:14 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:32 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:11
יום חמישי	כה 4	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לו ירושלמי: עירובין כא תוספתא: בבא קמא ב נ"ך: מלאכי ב	עלות השחר (72 דק') ... 5:10 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 6:22 | שקיעה ..... 7:00 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:54 | צאת הכוכבים ..... 7:15 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:12
יום ששי	כו 5 הדלקת נרות (40 דק'): 6:20 (20 דק'): 6:40	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לז ירושלמי: ערובין כב תוספתא: בבא קמא ג נ"ך: מלאכי ג	ערב שבת קודש עלות השחר (72 דק') ... 5:09 | חצות היום ..... 12:41 נץ החמה ..... 6:21 | שקיעה ..... 7:00 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:53 | צאת הכוכבים ..... 7:15 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:31 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:12
שב"ק	כז 6 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:13	**לימוד יומי:** בבלי: בבא מציעא לח ירושלמי: ערובין כג תוספתא: בבא קמא ד נ"ך: דברי הימים א א	שבת מברכין חודש ניסן פרשת שמיני, החודש עלות השחר (72 דק') ... 5:07 | חצות היום ..... 12:40 נץ החמה ..... 6:19 | שקיעה ..... 7:01 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:52 | צאת הכוכבים ..... 7:16 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:30 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:13

מולד חודש ניסן יהיה בליל שלישי בשעה 10 בלילה, 57 דקות ו 7 חלקים

אָדָם שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ חֶסֶר בְּשִׂמְחָה, הוּא לֹא זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה, מָה יַּעֲשֶׂה? מְגִלָּה רַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ עֵצָה: תַּעֲשֶׂה עַצְמְךָ כְּאִלּוּ שָׂמֵחַ - תַּלְבִּישׁ חִיּוּךְ עַל הַפָּנִים, תִּרְקֹד, תַּעֲשֶׂה הַצָּגָה שֶׁל שִׂמְחָה, וּמִמֵּילָא תָּבוֹא לְשִׂמְחָה! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)